

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadási felelős: Kubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Buday Barna.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 35. szám.

Kéziratokat a szerkesztőségnek küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

- 1908 decz. 2. d. u. 4 órákor. Tanácsülés.
" " 3. d. u. 4 órákor. Tejgazdasági bizottság ülése.
" " 5. d. e. 10 órákor. Igazgató-választmányi ülése.
" " 9. d. e. 10 órákor. Mezőgazdasági kamarák ügyében tartandó értekezlet.

Gazdasági előadások a Köztelken.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a gyakorlati mezőgazdaság körébe vágó időszertű kérdések megbeszélése céljából az intelligens gazdák számára

gazdasági előadásokat rendez.

Az előadások ideje: 1908. év december hó 6., 7. és 8. napjai.

Az előadások helye: Az OMGE. székháza, Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Az előadásokat az OMGE. tagjai díjtalanul látogathatják.

Nem egyesületi tagok részvételi díja 2 kor. A gazdasági előadások programját lásd a „Köztelek” 91. és 92. számában.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgató-választmányának ugys mint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó-bizottságának

1908. évi december hó 5-én (szombaton) d. e. 10 órákor a „Köztelek” székházának (Budapest, IX., Köztelek-u. 8.) dísztermében tartandó

VII. rendes ülésére.

(Tárgysorozatot lásd a „Köztelek” 91. számában.)

Felhívás.

Ő Felsége a király *Desseuffy Aurél* grófot, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, ugys mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének volt elnökét az e minőségében kifejtett negyedszázados működése során szerzett elévülhetetlen érdemei elismerésül legfelsőbb kiténtetésben részesítette.

Távozó elnökünk iránt való mély tiszteletünk, változhatatlan ragaszkodásunk és általunk legjobban ismert érdemeinek legfelsőbb helyről jövő méltánylásán érzett örömlünk kifejezése, őszinte szerencsekívánatainknak tolmácsolása céljából *Desseuffy Aurél* gróf tiszteletére f. évi december hó 5-én szombaton este 8 órákor a *Hungária-nagyszálló külön-termeiben*

ünnepi társaslakomát

rendezünk, amelyen való részvételre ezennel meghívjuk az OMGE. és a társegysületek igen tisztelt tagjait.

A lakoma részvételi díja — italt és kenyeret beleértve — személyenkint 7 (hét) korona.

Jelentkezhetni — csakis a részvételi díjnak és 20 fillér választmányi előzetes beküldése mellett — december hó 1-ig bezárólag az OMGE. titkári hivatalánál, amely a lakomán való részvételre jogosító jegyeket kívánt címre a jelentkezések sorrendjében fogja szétküldeni.

A rendelkezésre álló helyre való tekintettel részvételi jegyeket csak korlátozott számban adhatunk ki, minélfogva ajánlatos a részvételi díjat sürgősen beküldeni; előzetesen megváltott jegy nélkül a lakomán senki részt nem vehet.

Budapesten, 1908 november hó 12-én.

Bujanovics Sándor s. k.,
alelnök.

Országos tenyészállatkiállítás Budapestten.

(1909. június havában.)

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület *Darányi Ignác* dr. földművelésügyi m. kir. miniszter felkérésére és támogatásával országos jellegű tenyészállatkiállítást rendez a jövő év június havában az ugyanakkor megtartandó nemzetközi tejgazdasági kongresszus alkalmával.

Az OMGE. által minden év tavaszán rendeztetni szokott tenyészállatvásárt ezuttal az országos állatkiállítással kapcsolatban fogjuk megtartani.

Az országos állatkiállítás díjazási céljaira a földművelésügyi miniszter 17,000 koronát helyezett kiállításba. Ezenkívül magánosok által adományozandó értékes díjak kitűzéséről is történik gondoskodás.

Felhívjuk t. Gazdátársaink figyelmét már most az országos állatkiállításra, hogy idejük legyen a kiállításra szánt állatokat kiválasztani és előkészíteni.

A kiállítás tervezett, mihelyt azt a rendező-bizottság véglegesen megállapította, szét fogjuk küldeni.

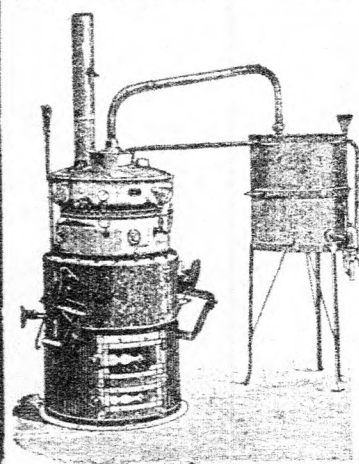
Az országos állatkiállítás rendező-bizottsága nevében:

Jeszenszky Pál s. k.,
főtákar.

Szell Kálmán s. k.,
v. b. t. t. elnök.

Felhívás.

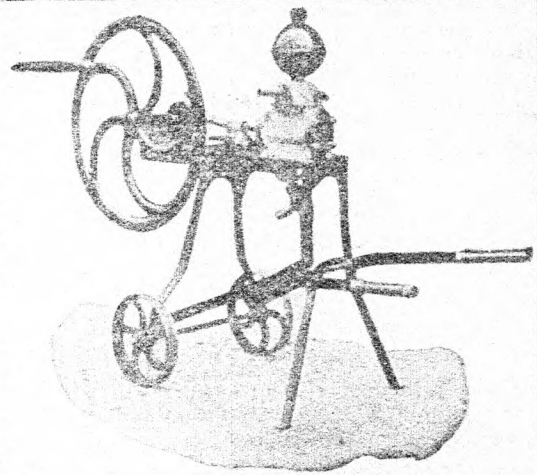
Az egyesület alapszabályainak 50. §. értelmében „a szakosztályok tárgyalásaiban és működésében az igazgató-választmány által választott szakosztályi tagok, valamint az egyesület többi tagjai közül is azok, akik az egyik vagy másik szakosztályban való közreműködésre az illető szakosztály elnökénél a szakosztály megalakulása előtt vagy azt követőleg négy héten belül jelentkeznek, tanácskozási és szavazati joggal bírnak.”

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 31.

Ajánlja az idény alkalmával a **legtökéletesebb pálínkafőző-készülékeket, bor- szivattyu és borszűrőket** valamint a szűréshez és derítéshez szükséges anyagokat. Továbbá kipróbált pontosan adagoló **szénkénegezéket.**

Arjegyzékkel és külön árajánlatokkal készsággal szolgátlunk

A választott tagok mandátuma 3 évre terjed, míg a jelölt tagoké 1 évig tart. A múlt évben 3 év tartamára megválasztott tagok névjegyzéke az évkönyvben foglaltatik.

Tesiatettel arra, hogy a múlt évben jelentkezett szakosztályi tagok csak újabb jelentkezés esetén gyakorolhatják szavazati jogukat az egyes szakosztályokban, ebből folyólag felkérem az egyesület azon t. tagjait, kik szakosztályaink valamelyikének (1. közgazdasági, 2. ipar- és tanügyi, 3. földművelési és növénytermesztési, 4. állattenyésztési és állategészségügyi, 5. mezőgazdasági, ipari, üzemi és műszaki szakosztály) tagjaivá lenni kívánnak, ebbeli szándékukat az illetékes szakosztály elnökénél (Budapest, Köztelek) bejelenteni sziveskedjenek.

Budapest, 1908. nov. 11.

Rubinek Gyula
igazgató.

Egyről-másról.

(Kedvezőbb időjárás. — A gabonapiac helyzete. — Mezőgazdasági érdekeink és a Balkán-szerződés. — A kormány felhatalmazási törvényjavaslata. — Az adóreform. — Osztrák minis. tevélység és az agráriusok.)

A szokatlanul korai télies időjárás az utóbbi napokban enyhébbre fordult, a fagy felengedett és olvadásnak indult a vetéseket borító hótakaró. Ez olvadással annyi nedvesség mélys kerül a talajba, amennyi a hónapok óta tartó szárazság ideiglenes enyhítéséhez szükséges. Ha ez az enyhebb időjárás nem lesz csak pillanatnyi, hanem a mezőgazdaság helyzetének megfelelően — már amennyire lehetséges — tartósabb lesz, sokat javulhat a helyzet. A visszamaradt őszi vetések még megerősödhetnek és így az esetleges erősebb téli időszakot jobban bírhatják ki, az elkésett, illetve visszamaradt vetési munkálatok pedig újból folytathatók, természetesen azonban a késői vetések sikere nagyon is kétséges, mivel ezek sikeréhez legalább is december közepéig tartó kedvező időjárás szükséges.

A tőzsdén az időjárás ma csak másodrangú tényező, sokkal erősebben befolyásolja a gabonapiac alakulását a készáru kínálata, amely még mindig rendkívül csekély, annyira csekély, hogy a tőzsdén szinte fölmerül a kérdés, hogy hol van tulajdonképpen az a negyven millió métermáza buza, amely a hivatalos jelentés szerint Magyarország idei termés mennyisége volt. A csekély kínálat és az eléggé jó lisztüzlet, amely a malmok részéről nagyobb keresletet eredményez, továbbra is tartós szilárdítást, sőt nagyobb mérvű áremelkedést idézett elő a héten is a tőzsdén. A gabonapiac emelkedése hazai piacunkon tisztán külföldi hazai árfolyásoló tényezőink eredménye, mivel a külföldi piacok nem tüntettek fel ugyanolyan arányú áremelkedést, ami kitűnik a következő összehasonlításból:

	N o v e m b e r										Különbség fillér
	19	20	21	23	24	25	26	27	28	29	
Buza áprilisra	25.80	25.84	26.00	26.20	26.00	26.20	26.43	26.43	26.43	26.43	+ 68
" hó záru	26.10	26.10	26.40	26.50	26.50	26.60	27.00	27.00	27.00	27.00	+ 90
" Newyork	20.92	21.06	21.00	20.86	20.82	20.82	—	—	—	—	—
" Newyork máj.	21.26	21.16	21.28	21.6	21.13	21.24	—	—	—	—	—
Rizs áprilisra	21.78	21.76	21.96	21.10	21.00	22.28	22.72	22.72	22.72	22.72	+ 96
" készáru	21.00	21.10	21.30	21.40	21.55	21.75	21.90	21.90	21.90	21.90	+ 90
Tengeri májusra	15.16	15.16	1.18	15.18	15.16	15.24	15.48	15.48	15.48	15.48	+ 32
" készáru	14.20	14.20	14.20	14.20	14.20	14.20	14.40	14.40	14.40	14.40	+ 20
" Newyork	14.12	14.38	14.40	14.36	14.32	14.30	—	—	—	—	+ 18

Ez összehasonlításból látható, hogy a newyorki gabonapiac, amelynek alakulása szerint igazodik rendszerint a kontinens gabonakereskedelme, távolról sem felel meg hazai gabonapiacunk erőteljes áralakulásának, amelynek szilárdítást nem tudta legyőzteni sem az, hogy a malmok végérvény sen megállapodtak a december elsőjén kezdődő üzemiátvitelben, sem pedig az, hogy a héten ismét megjelent a budapesti tőzsdén nagyobb mennyiségű szerb buza, amely vevőre is talált. A szerb buza megjelenése annyira nem részesült figyelemben,

hogy aznapon a készáru-piacon 10 fillérrel emelkedett a buza ára.

E mindenestre szokatlan és évek óta nem tapasztalt szilárdítás egyik igen jelentékeny támogatója a készáru-hiány mellett a kedvezőtlen politikai helyzet. A tőzsdén erősen számításhoz vezet az esetleges háborús bonyodalmak, amit különösen a rozsok erőteljesebb áremelkedése igazol és amely mértékben ez a feltevés devalválja az értéktőzsdén a papírosokat, ugyanolyan mértékben erősíti a hausse tartósságát és rohamos fejlődését a gabonapiac, ugyanígy, hogy hova-tovább eljutunk az importparitásig, amelytől ma még ha nem is nagyon, de mégis távol állunk.

Azóta, hogy ehelyütt utoljára foglalkoztunk Bosznia és Herzegovina kelet felé nem készített, hebeburgyán végrehajtott annexiójának káros gazdasági következményeivel a Balkán-államok egyértelmű, gyűlölködve ellenünk forduló magatartásának egyre keszedeesebben elérték a tanulságaival: az újabb fejlemények minden tekintetben nekünk adtak igazat. A Balkán-népekkel való jó viszony fontossága, keleti politikánk magasabb szempontjai voltak mindig azok a legfőbb érvek, amelyekkel a magyar gazda jogosult érdekeit háttérbe szorítani, súlyos aggodalmait és panaszait elcsitítani sikerült. Országos érdekek, a kettős monarchia érdekeinek tüntették fel a gazdaközönség engedetlenségét és gazdatiszadalmunk önzetlenségének, hazafias belátásának, magasabb szempontok inánt való eleven érzékének mindenkor fényes bizonyossága marad, hogy a hangoztatott érvekre való tekintettel — nehéz szívvel bár — elment az engedékenység legvégső határáig és elvi álláspontjának teljes fenntartásával bele örökött a szerb szerződésnek állattenyésztésünkre fölötte káros rendelkezéseibe, csak hogy ama sokszor hangoztatott magasabb érdekeknek érvényesülését meg ne nehezítse.

Az utóbbi hetek tapasztalatai eléggé bebizonyították, hogy önzetlen áldozatkészségünk kárba vesztett, hogy áldozatainkért hála és barátság helyett gyűlöletet és minden vonalon a legelkeserettebb hadüzenetet kell aratnunk. Ország-világ a tanunkra, hogy nem mi kezdtük és nem is kerestük a harcot, de a napról-napra megújuló vakmerő provokációra, a nyílt gazdasági hadüzenetre csak harc lehet a felelet. A szeptemberben ideiglenesen életbeléptetett szerb szerződés káros következményeit már most is érzik és panaszozzák ország-szerte a gazdák s míg a hihetetlenül kedvezőlen marhapiac állattenyésztésünk további fejlődését veszélyeztetik, a szerb hus versenye a bécsi piacunkon kivételünk egyik legfontosabb ágának visszafejlődésével fenyeget. Ily tapasztalatok után és annak teljes tudatában, hogy minden engedékenységünk hiabavaló áldozatot jelent, mert a Balkán-államok rokonszenvének meghódítása

helyett csak az oltani lázító koczapolitikusok szarvát növeli: a magyar gazdaságnak semmi esetre sem járhat e célját tévesztett politika folytatásához és jól felfogott érdekeinek bolmi delibábos ábrándok kedvéért való további czeltalan feláldozásához.

Míg mi teljes joggal oly határozatot vártunk a vasárnapi egvületes minisztertanactstól, hogy a szerb szerződés becikkelyezését, amelyre vonatkozó javaslatát vonja vissza és szakítsa meg sürgő-

sen, de véglegesen a tárgyalásokat Románországgal: míg a Balkánon egyre terjedő bojkottmozgalom miatt felháborodott osztrák nagyipari érdekeltség is nyíltan retorziót és vámbaborot követelt, addig kormányunk tovább kíván haladni az engedékenység útján és remcsak a szerb szerződés becikkelyezését, hanem még az 1907. évi LVI. törvény-cikknek, az év végével lejáró felhatalmazási törvény érvényének további egy évre való meghosszabbítását is kéri a parlamenttől.

Tudjuk, hogy az események alakulására nézve nem a mi szavunk lesz a döntő, mégis kötelességünk ismétellen hangoztatni, hogy egyetlen olyan, a mai viszonyok között helytálló érvet nem ismerünk, mely a szerb kereskedelmi szerződés elfogadását indokolta tenné. A szerb szerződés tárgyalása különben csak később fog történni, mután a felhatalmazási javaslat ezt jövő év végéig ugyanis érvényben tartaná. A felhatalmazási törvényjavaslata a kormányunk újabb egy esztendőre szabad lezet ad: „a külállamokkal való kereskedelmi viszonyok ideiglenes rendezése céljából a szükséghez képest átmeneti rendelkezések megtételére, ideiglenes megállapodások létesítésére s ezeknek rendeleti úton való életbeléptetésére”. Ez ellen a javaslat ellen ismét tiltakoznunk kell. A szerb provizóriumtól másodsor épp oly kevésbé kérünk, mint egy hasonló román vagy bolgar szerződés provizóriumtól és gazdaközönségünknek újabb fait accompli elé való állításából. Balkánpolitikánk tanulságai s a szerb szerződés ideiglenes érvényessége alatt szerzett tapasztalataink egyaránt a legnagyobb tartózkodásra és óvatosságra intenek s ily körülmények között a parlament semmiesetre sem adhatja ki kezéből a rendezés életbevágó jogát.

A képviselőház pénzügyi bizottsága szorgalmasan tárgyalja Wekerle Sándornak az egyenes adók reformjáról szóló javaslatát s e tárgyalás során már végzett is a föld dóról és a földadókataszter kiigazításáról szóló javaslatokkal, amelyeket teljes egészében magáévá tett.

Ez alkalommal Wekerle miniszterelnök két igen nevezetes kijelentést tett, magáévá tévén azt az álláspontot, amelyet e kérdésekben az OMGE. és lapunk a javaslatok tárgyalása alkalmával a f. év elején elfoglalt. Kijelentette ugyanis Wekerle, hogy törvényes biztosítékot hajlandó adni arra, hogyha a föld-dóbról 74 millió korona longingensnél több folyik be, úgy a pénzügyminiszter köteles a következő évben a földadó százalékának leszállítása iránt javaslatot tenni.

A miniszterelnök másik nagyjelentőségű nyilatkozata a kataszter revíziója tekintetében felmerült aggodalmakra nézve nyugtathatja meg a gazdákat, mert nyíltan kijelentette, hogy új kataszter felvételét nem tartaná helyesnek, hanem csakis az itt ott mutatkozó aránytalanságok kiigazítását véli méltányosnak, sőt szükségesnek. Emellett gondoskodni fog a törvény keretében arról, hogy a jelenleg tervezett kiigazítás, mely teljesen autonóm kézbe lesz letéve, semmiféle zaklatással ne járuljon a gazdákra nézve. Hozzájárult a miniszterelnök az országos földadóbizottságnak olyatón megalakításához, hogy az összes munkálatok teljes befejeztéig egy és ugyanaz maradván, ne tételességéig függővé esetleges kormányváltásoktól, valamint hajlandónak nyilatkozott arra is, hogy a kataszter kiigazításánál a rekurzusokra záros és pedig rövid határidő magában a törvényben állapíttassék meg.

Reméljük, hogy többi kívánságaink is hasonló méltányos elbírálásra találunk, amit annyival inkább kívánatosnak kell mondanunk, mert az egyenes adók reformjáról szóló javaslatoknak most tervezett gyors keresztülhajítása a törvényhozási retortákon amugy is általános és sok tekintetben jogosult elégytelenséget váltott ki minden kereseti ág, csaknem minden foglalkozási osztály körében. Elsőrendű közérdek tehát, hogy ezek az aggodalmak ilyen alapvető

fontosságú reform megalkotása előtt lehetőleg eloszlatassanak.

Figyelmet érdemel a *tőkekamatáról szóló javaslat* tárgyalása alkalmával a pénzügyi bizottságnak ama határozata, mely az adótételt jelenlegi 10% nagyságában kívánja fenntartani a Wekerle javasolta 5%-kal szemben. A bizottság többsége azonban úgy gondolkodott, hogy a legkönnyebben szerzett jövedelem, a tőke hozadéka inkább megbirja a nagyobb adót, ha már erre az államkincstárnak multhatatlanul szüksége van s ennélfogva a tőkekamatadó csökkentése helyett inkább a borítaladót töröljék el, ami bortermelésünknek igen nagy érdeke s a tőkekamatadó tervezett leszállításánál kevesebb áldozatba kerül. Igaz, hogy a tőkekamatadó végeredményben, éppen úgy, mint minden más adó, áthárul a hitelkeresőkre de ez a mai állapottal szemben a hitelt nem fogja drágítani, mert hiszen nincsen szó adóemelésről, míg viszont a tőkekamatadó leszállítása bizonyára semmivel sem tette volna olcsóbbá a hitelt, mert annak hasznát csak a pénzüntézetek és tőkések látják.

Egyébként Wekerle nem győzi hangoztatni, hogy az adóreform nem jelent adóemlést, hanem igazsárosabbá, jobba teszi jelenlegi adórendszerünket, amely kétségkívül javításra, módosításra szorul. Mindez persze nem oszlathatja el teljesen aggodalmainkat s azért újból is az alapos és megnyugtató tárgyalást sürgetjük.

Rövidéletű működése után az alig egy éves osztrák miniszterium ismét válságon esett keresztül. Hivatalos hatáskörükben a miniszterek alig kezdtek kissé otthonosabbá lenni, máris másoknak kellett elfoglalni tisztviselői átengedniök. A távozó miniszterium tagjai közül Ebenhoch dr., a földmívelésügyi miniszter talán az egyedüli, aki általános népszerűsége tudott magának ezalatt az egy év alatt biztosítani. Az ő politikája tárczájának megfelelően oly irányban mozgott, amely a birtokosztály összességének, tekintet nélkül annak tehetősebb vagy kevésbé tehetőse voltára, elismerését vonta maga után, mert minden vonalon megvédeni iparkodott a mezőgazdaság érdekeit. A kisbirtokosokat az új vadászati törvénnyel, továbbá a mezei dűlőutak használatáról szóló törvénnyel nyerte meg, a nagybirtokosok szimpátiáját pedig azon kitarló szívósággal, amelyet a szerb kereskedelmi szerződés tárgyalásai alkalmával a mezőgazdaság érdekében kifejtett. Bár a távozó osztrák földmívelésügyi minisztert, Ebenhoch dr.-t az osztrák agráriusok kedvelték, mégis részben örömlüknek adták kifejezést afölött, hogy egy új miniszterium és pedig hivatalnok-miniszterium került kormányra. Örömlük pedig azért, mivel úgy vélik, hogy ez új miniszteriummal szemben felszabadultak az agrárius képviselők minden eddig fennállott pártkényszer alól és így erőteljesebben juttathatják diadalra azokat az igényeiket, amelyeket a választások alkalmával a választóknak tettek. Kifejezést ad ezen felfogásnak hohobiumi Simitsch Adolf lovag, az osztrák agrárius Centralstelle elnöke is, amidőn ennek hangoztatá-

sával felhívja az osztrák agrárius képviselőket arra, hogy a rövidesen napirendre kerülő szerb és román kereskedelmi szerződések ellen a legérellyesebben állást foglaljanak.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A fokhagyma termesztése.

A tél beálltával elegendő ideje van a gazdának az elmúlt év eseményei, tapasztalatai és a jövő esztendő tervei felett gondolkodni. Itt van az ideje a számításoknak, a kombinálásoknak, a tavaszi vetőtér összeállításának, a munkásszükséglet kiszámításának és megszerzésének s ha esetleg új növények termesztésével akarnánk próbálkozni a jövő esztendőben, annak beálltása felett most van legtöbb idő gondolkodni, hogy a megérelelődött terv alapján a szükséges előkészületek mellett annak idejében simán, fennakadás nélkül menjen minden.

Helytelen nézet és állítás az, hogy az alföldi gazdaságok növénytermesztése egyoldalú: csak buza és tengeri. Kétségkívül nagyon sok időnek kell még eltelti és a viszonyoknak alaposan megváltozni, míg ezen termények a jelenleg elfoglalt első helyről leszorítottak, mégis már most is a legtöbb gazdaságban találkozunk intenzívebb munkát igénylő egyéb növények termesztésével, melyek ugyan aránylag kis helyet foglalnak el a 2 főtermény mellett, mégis hivatva vannak a természetet változatosabbá, a jövedelmet biztosabbá és nagyobbá tenni. Ilyen a cukorrépa, dohány, seprűcizrok, kender, vöröshagyma, fokhagyma stb.

Ez utóbbinak termesztését van hivatva beszélni ismertetni, mint oly növényét, mely bár csak szerény helyet foglalhat el a gazdaságban, de jövedelmezőség szempontjából az első sorban is megállhat.

Talaj tekintetében igényesebb, mint rokon-növénye: a vöröshagyma s miután nem oly nagy a kereslet iránta, kiterjedtebb mérvben nem is indokolt a termesztése. Szereti és megkívánja a jó erőben levő, kötöttebb talajt, homokos, lazább földben keveset terem; egymásután két évig is termesztethető.

Talajelőkészítés az őszi mélyszántásból áll, mely itt, miként a vöröshagymánál is, kiváló fontosságu, mert tenyészidejének legfontosabb része május-júniusban van, mikor az abnormális időjárás szárazsága ellen is az őszi mélyszántás biztosítja a szükséges talajnedvességet. Jellemző példa volt erre az idei év, mikor vidékünkön éppen május-júniusban alig volt valami számvavehető csapadék s ami kevés esett is, annak hatását a rögtön jelentkezett szárazító szél megsemmisítette. Ennek dacára az őszi mélyszántásban szépen diszlett a hagyma és hogy a termés mégis a múlt évi mögött maradt, annak jégverés volt az oka, mely a hagyma továbbfejlődését megakasztotta.

Két változatot ismerünk: őszi és tavaszi fokhagymát. Az első még az őszzel lesz az elkészített talajba eldugdosva, a téli hideget jól kiállván, a fagy nem árt neki, tavasszal ter-

mészetesen korábban indul meg fejlődése, korábban szedhető, de mivel nem tartós, rosszul áll el, nem oly keresett, illetőleg piacza is csak rövidebb ideig tart, mint a tavaszi változat.

A nálunk általánosságban termesztett tavaszi fokhagymának megkülönböztethető félésegei nincsenek, csak éppen arra kell ügyelni a vetőmagválasztásnál, hogy egészséges és kifejlett legyen a fokhagyma. Nem is maga az egész darab lesz eldugdosva, hanem széjjelbontatik gerezdjeire, czikkelyeire és az egyes gerezdek vagy czikkelyek lesznek üstökös, vagyis tompább végükkel a földbe dugva.

A nyáron megérett fokhagyma ugyanis nagy füzérekbe forva, vagy 30-35 darabonként hájánál fogva fogásba kötve száraz, fagymentes helyen tartatik el. Tavasszal, közvetlen az eldugdosás előtt lesz gerezdjeire széjjel szedve. Ez alkalommal a leváló levelek és egyéb törmelék folytán eredeti súlyából mintegy 15% megy veszendőbe, vagyis míg az 1 kat. holdra szükséges egész fokhagymából 320 kg. kell — közepes nagyságu vetőmagot feltételezve — addig a gerezdjeire széjjel szedettből, tehát a gerezdekből csak 272 kg.

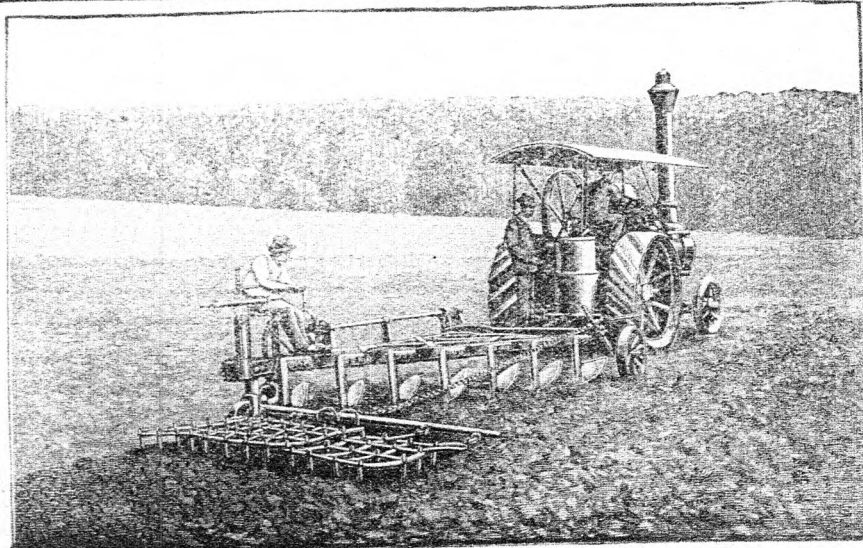
A tavaszi fokhagyma vetési, illetve dugdosási ideje: mihelyt a talaj annyira felszáradt, hogy rajta dolgozni lehet, a vöröshagya előtt kell meg eldugdosni.

A tavaszi talajelőkészítés, a sor- és növény-távolság, valamint az ápolás megegyez a vöröshagymánál elmondottakkal (l. „Köztelek” f. évi 26. iki, márczius 28-ikán megjelent számát). Csak annyi még a megjegyezni való, hogy a kaparrással, vagyis a föld tisztántartásával jobban kell sietni, mert május vége felé már annyira megnő a fokhagyma szára, hogy akkor a sorok közötti mozgással a szár hamar, könnyen le-töredezne.

A szedés ideje az értékesítés módjától függ. A fokhagymát ugyanis legtöbb helyen azért termesztik, hogy a vöröshagyma eladása könnyebb, előnyösebb legyen, mert míg a kereskedő vöröshagymából egész vagonnal szállít el egy-egy helyre, addig fokhagymából ugyanoda csak 5-10 métermázsát, ha tehát a vagon kiegészítésül a kereskedő a fokhagymát a vöröshagymával együtt egy gazdaságban szerezheti be és nem kell neki a küldözgetésért külön vasuti fuvar fizetnie, úgy ily helyen szivesebben veszi meg a vöröshagymát és nagyobb árat ad a fokhagymáért. A zöden való szedés és eladás rendszerint nem oly előnyös, mint ez a vöröshagymánál szokott lenni, hanem jó bevárni a teljes beérést két oknál fogva: mert súlyosabb lesz beérten és mert valószínű, hogy az ára emelkedik, legalább a 2 utolsó esztendőben így volt ez.

A szedés kivitele azonos a vöröshagymánál elmondottakkal.

Ha a kereskedő a fokhagymát mindjárt a vevőnek szállítja, úgy éppen csak a szár lesz levágva és 50 kg.-ra kiegyenlített zsákokba rakva, ha azonban raktárba viteti és ez gyakori eset, amidőn is a később elérhető magasabb árra számít, vagy ha a gazda maga akar

UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

igy eszeledni, akkor a szár rajmarad a hagymán és 2 osztályba válogatva, 1 1/2—1 3/4 kg. súlyú csomókba lesz összekötve. Ezen köteget azután száraz, fagymentes helyen tartandók el. A kereskedőknek rendes magtárjaik vannak a fokhagyma téli eltartásához, míg a gazdaságban megfelel egy bedeszékelt pajta is, melynek falát köröskörül tengerikörövel vagy szalmával berakjuk.

A termés nagysága kat. holdankint 24—40 métermázs között ingadozik, bár az időjárás alkalmassága vagy szeszélyessége ezen alul is sülyeszítheti, de felül is emelheti a termés átlagát.

Az értékesítési ár nagyon ingadozó, sőt alig van még egy oly gazdasági termék, melynek ára oly kiszámíthatatlan és oly rövid időn belül is oly nagy határok között hullámzó, mint a fokhagymáé. 1907-ben kisebb mérvben természetén a fokhagymát, a vöröshagymával egy időben adtam el, július elején 100 kg. kint 12 K.-ért, amikor is 40 q. termés mellett kat. holdanként 480 K. volt a bruttó bevétel. Két héttel később már 23 K.-ra szökött fel az ára, amikor is 920 K. lett volna az összbevétel. Ez év február havában pedig, mikor az idén kifejlettebb mérvben üzött természetéhez magot vettem, 40 K. volt egy q. ára, ami 1600 K. bruttó bevételnek felel meg. Az idén, nem mérvén spekulálni, a vöröshagymával egy időben — 21 K.-ért — adtam el, míg most már 32 K.-án felül van az ára.

Az utóbbi 2 év tapasztalata szerint ott, ahol nagyobb mennyiségről van szó és ahol annak eltartásához elég helyiséggel rendelkezik a gazda, ahol a hagyma teljesen beáztatott és egészségesen szedtetett fel, tehát amikor az esetleges meghibásodástól nem kell tartani, érdemes tavaszig, vagy legalább is februárig várni az eladással. Igaz, hogy ezen idő alatt be is szárad valamit, de ez a természetük véleménye szerint kevés, alig 5%. Makón, a vörös- és fokhagyma-termesztésnek őshazájában több kistermesztőnél járvá láttam, hogy akik nincsenek pénzdelgésben megszorulva, padlásukon és kamrájukban tartják el a fokhagymát egész tavaszig, amikor rendszeren nagyobb árt érnek el érte, bár ennek ellenkezője is megtörtént már. A fokhagyma áprilistól tovább hibátlanul nem is áll el, de tovább tartani nem is lenne célszerű, mert mihelyt tavasszal az első hajórakomány egyiptomi hagyma Trieszten kirakatik, még az ottani gyenge termés esetén is esik a készleten levő hagyma ára, sőt az egyiptomi jó termés az új hagyma árára is nyomasztólag hat.

Termesztési mérleg feles művelés mellett:

1. Vetőmag 1 kat. holdra 320 kg. a 23 fillér (21 filléres árnál a tavaszig való 10% beszáradással) 73.60 K., ennek felét a gazdaság adja	36.80 K.
2. Felesekre fordított kiadásból esik 1 kat. holdra (lakbér, tüzevaló, buza, veteményföld)	56.20 K.
3. Földhasználat	32.— K.
4. Fogatos munka (szántás, fogasolás stb.)	10.— K.
Összes kiadás	135.— K.
Bevétel: tavaly 40 q. termés és 12 K.-ás q.-kénti ár mellett 480 K. fele	240.— K.
Tiszta jövedelem	105.— K.

23 koronás métermázsankénti árnál már 325 korona, míg ha februárban lett volna értékesítve, apadásra, romlásra 500 kg.-ot leszámítva, az eladható 35 q. mellett bruttó bevétel 1400 korona, ennek feléből, 700 koronából a természetesi költséget, 135 koronát leszámítva, tiszta jövedelmül 565 korona maradt volna meg.

Az idén a jégverés folytán gyenge: 24 q.-ás termés és 21 koronás ár mellett 117 korona maradt fenn tisztán, míg a kevés türelemmel könnyen elérhető 32 koronás árnál 249 kor. tiszta jövedelemmel zárult volna az esztendő.

Megjegyzem, hogy a felesekre fordított holdankénti kiadás — más beszítés folytán — jóvőre mintegy 2/3 ára fog redukálódni és így a természetesi költség kevesebb lesz.

Mindezek elmondása után a vöröshagymát természetesi gazdaságokban ajánlom a vöröshagymával elrakott területnek mintegy 15—20%-nyi vagy ennél magasabb arányában a fokhagyma termesztését, mint oly növényét, melytel érdemes foglalkozni különösen ott, ahol a gazdaság nincs ráutalva a drága feles művelésre, hanem házilag kezelheti, mert ha jó termés mellett magas árat érhetünk el, nincs az a termék, mely hasonló körülmények között nagyobb tiszta jövedelmet hozna. *Krón Dénes.*

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Kosutány Tamás dr.

A buza értékének meghatározásához.

Aki Kosutány Tamás dr.-nak a „Köztelek” 89 ik számában megjelent ily című közleményét olvasta, méltán azt gondolhatta, hogy én valami nagyon erős támadást intéztem ellene és ez hozta őt ki annyira a sodrából. Ez okból szükségesnek vélem egész terjedelmében közlöttni a Kísérletügyi Közlemények XI ik kötetének 3-ik füzetében megjelent cikkemnek idevonatkozó részét, mely következőképp hangzik:

„Fentemlített közleményben kimutattam azt, hogy a buza egyik tulajdonsága sem használható a buza minőségének értékmérőjéül. Azt tudjuk, hogy a gyenge minőségű nyugati buzák abszolút sulya, lisztossága nagyobb, protein- és sikermennyisége csekélyebb, mint a jobbminőségű magyar buzáé; de ha azt akarjuk megtudni, hogy ugyanazon fajtájú, ugyanazon vidéken termelt két buzaminta közül melyik a jobb minőségű, vagy azt akarjuk megállapítani, hogy a trágyázás, a különböző műtrágyafélék minő befolyással vannak a buza minőségére, akkor ezt a buza egyes tulajdonságainak mértékéből határozottan megállapítani nem tudjuk. Határozottan téves eljárás a protein vagy a sikér némi növekedéséből a buza minőségének javulására következtetni, mert a buza minősége a sikér minőségétől is függ, sőt azt lehet mondani, hogy elsősorban ettől, a minőség pontos megállapítására pedig eddig megbízható mérőszerszünk nincs.

Kosutány Tamás dr. a sikér minőségének megállapítására a Rejtő-féle lyukasztó-gépet használja és a diagram magasságát közli. Az általa közölt adatokból azonban az tűnik ki, hogy a diagram magassága és a sikér mennyisége között határozott összefüggés nincs.

A Kísérletügyi Közlemények IX. kötetének 363—364. lapjain közlöttnek a buzaelemzési adatok 1905. évről. Összeállítottam az alábbiakban, hogy bizonyos proteinneménységnek minő magasságú diagram felel meg. Az eredmény a következő:

A buzaszár-sikér-mennyisége	A lyukasztó diagram magassága mm-ben
8—9% között	15.5, 20.5, 24.0, 14.9, 19.7,
9—10% „	31.6, 14.0, 10.7, 32.0,
10—11% „	26.2, 29.1, 18.2, 43.5, 26.5, 13.5
11—12% „	29.2, 27.2, 18.5, 29.1,
12—13% „	17.1, 25.0, 20.0, 37.2, 21.2, 21.5
13—14% „	38.0, 31.7, 26.0, 48.4, 47.4, 18.5
14—15% „	26.2, 50.1, 18.4, 14.9, 26.4,
15—16% „	29.2, 30.0, 28.0, 33.5, 46.2, 52.6
	35.2, 29.0.

Ezen összeállításból kitűnik, hogy hasonló mennyiségű száraz sikért tartalmazó buzák diagramja igen különböző magasságú lehet. A legkevesebb száraz sikér mennyisége 8.33% volt, ennek 20.5 mm. diagram felelt meg, a legalacsonyabb diagramot a 10.05% sikért tartalmazó buza szolgáltatta. A legtöbb sikért — 18.83% ot — tartalmazó buzának diagramja 26.4 mm. volt, a legmagasabb diagramot adó buzának sikértartalma 16.48% volt. Nem áll tehát az, amit Kosutány dr. állít, hogy minél nagyobb a sikértartalom, annál magasabb diagramot ad az.

Ezen adatokból kitűnik az, hogy a száraz sikér mennyisége és a diagram magassága között határozott összefüggés nincs. Ha már most elfogadjuk azt, hogy a diagram magasságából a sikér minőségére lehet következtetni, akkor ebből önként következik, hogy a sikér mennyiségéből nem lehet a buza minőségére következtetni, éppolykevésbé, mint a proteinmennyiségéből. Határozottan téved tehát Kosutány dr., midőn a protein és sikér mennyiségének növekedéséből a minőség javulását következteti és a protein és sikér mennyiségének különbözőségéből messzemenő következtetéseket von le, mint például azt, hogy a gondosabb művelés, bővebb trágyázás stb. folytán megfelelő buza-termő területen nemcsak több, hanem sikerdusabb s ennél fogva jobb értékesebb buza terem vagy pedig, hogy a buza sikértartalmát nitrogéntrágyák okszerű alkalmazásával emelni lehet anélkül, hogy egyidejűleg annak a minősége megromlanék.

Ezek nagyfontosságú növénytermesztési kérdések, melyekről az eddigi felfogásokkal, tapasztalatokkal ellenkező véleményt mondani akkor, midőn a buza minőségének pontos megállapítására megfelelő módszerünk nincs, talán mégis elhamarkodott dolog.”

Kérdem már most a t. olvasót, van-e ezen közleményben valami, ami sértő, bántó lenne? Két dologról két embernek igen különböző nézete lehet, így van ez esetben is. Kosutány dr.-nak a buzára vonatkozó nézeteivel több tekintetben nem értek egyet, de kivül még mások se, de nem tartottam szükségesnek felszólalni mindaddig, míg Kosutány dr. a buza proteinjának mennyiségéből oly következtetéseket nem vont le, amelyeket én határozottan hibásnak, károsnak tartok.

Felszólalásom nem terjedt ki másra, mint annak bizonyítására, hogy a protein növekedéséből nem lehet a buza minőségére határozott következtetést levonni. Bizonyítottam ezt az al, hogy a buza proteintartalma és a minőség megállapítására szolgáló Rejtő-féle gép adatai között szabályszerűség nincs; arról, hogy jó vagy rossz-e a gép, én egy szót se szólottam, tehát fölösleges volt Kosutány dr.-nak erről értekezni, ahelyett, hogy a dolog lényegéről nyilatkozott volna. Mert miről is van szó? Ha meg akarom tudni, hogy a hasonló viszonyok között termelt buzafajták a különbözőképpen trágyázott vagy művelésben részesült buza minőségében mutatkozik-e különbség, kell oly értékmérőnek lenni, amelynek segítségével a minőségben mutatózó különbséget megállapítani lehet. Azt állítom, hogy a buzánál ily értékmérővel, sajnos, nem rendelkezünk. Ha cukorrépa- vagy burgonyafajtákkal teszek kísérletet, akkor ily értékmérő van, mert a cukor, illetve a keményítő mennyiségéből tudok következtetni arra, hogy melyik fajta jobb minőségű. A buzánál eddig ily értékmérőnk, sajnos, nincs és ezért egyik-másik tulajdonság nagyobb mértékétől — jelenleg

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
GARVENSWERKE,
WIEN, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

a protein növekedéséből — nem szabad oly messzemenő következtetéseket levonni, mint azt Kosutány dr. teszi. Az a kérdés, hogy igazam van-e vagy nincs. Ha valaki be tudja nekem bizonyítani, hogy de igen is lehet, akkor be fogom ismerni, hogy tévedtem; de kétlem, hogy ebbe a helyzetbe jövök, különben miért keresnék annyira a módját a buza minőségének megbízható megállapítására. Hiszen mikor a buzavizsgálatok megkezdettek, Kosutány dr. is azon nézetben volt, hogy a protein mennyisége nem biztos érték-mérő, különben nem igyekezett volna módot találni a minőség helyes megállapítására. Azért, hogy ez neki nem sikerült, bizony senki se fog szemrehányást tenni neki, mert ez még senkinek sem sikerült.

Kosutány dr. azt mondja, hogy: „A régi vizsgálati módokat diszkreditálni csak annak szabad, aki annál jobbat, tökéletesebbet alkotott“. Már bocsánatot kérek, de ezt a furcsa felfogást nem osztom. Ha a régi módszer hibás, akkor az ezen módszerrel nyert adatokból messzemenő következtetéseket levonni nem szabad, akár találtunk jobb módszert, akár nem és ha valaki mégis teszi, akkor mindenkinek s így nekem is jogom van a hibára a figyelmet felhívni. Ezzel azután végezhetek is, mert ha Kosutány dr.-nak öröme telik az én munkásságom lebecsülésében nekem oly dolgokat imputálni, amelyek egyszerűen nevetségesek, ám tegye. Véleménycserére, szakszerű vitára mindig kész vagyok, de a személyeskedés nem kenyerem. Annak illusztrálására, hogy mily objektíven jár el Kosutány dr., röviden csak a következőket hozom fel. Az, hogy a hektolitersúly érték-mérő-e a gabonánál, legalább is kérdéses; igen sokan vannak, akik azt mondják, hogy nem.

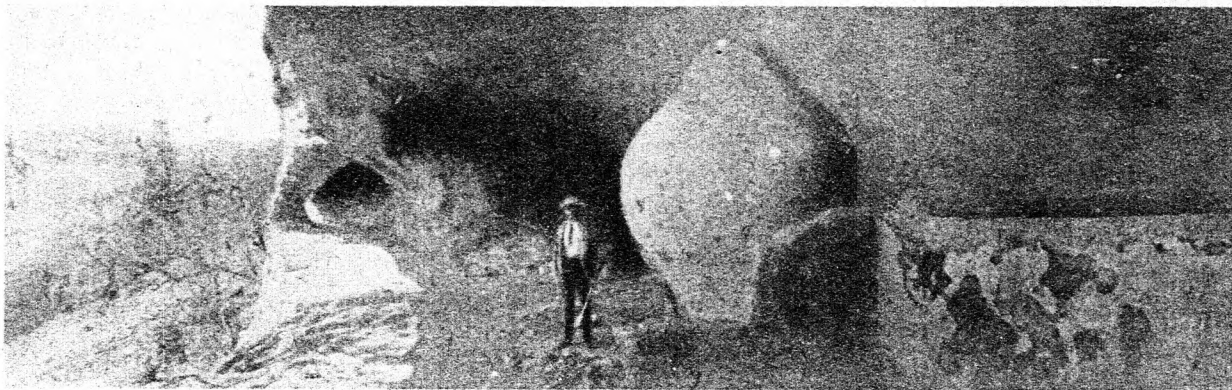
„Az elmondottakból kitűnik, hogy a buza hl.-sulya és a felsorolt tulajdonságok között semmi összefüggés nincs, amiből azon következtetést lehetne levonni, hogy a buza hl.-sulya a minőség érték-mérőjeül nem használható,

lisztes, egy vidéken termett, például jászberényi buza közül pedig a nagyobb hl.-sulyu ad több összlisztet. Ennélfogva általánosságban ebből az is következik és tényleg úgy is van, hogy a kisebb hl. sulyu, pl. 76 kg.-os buza több korpát és kevesebb darát és lisztet ad, mint a nagyobb hl. sulyu, pl. 80 kg.-os teljes szemű buza. Ez természetesen megint csak akkor van úgy, ha a buza provenienciáját és színét, aczélos vagy lisztes voltát is szem-előtt tartjuk.

Ujabbban mindezen körülmények figyelembe vétele mellett is megtörténhetik, hogy a buza külseje és hl.-sulya után

ítélve esalódunk. Szép, piros, aczélos, nagy hl.-sulyu a buza, a szem alakja sem elütő és mégis egyéb minőségű tulajdonságai, lisztbősége, sikértartalma és a siker minősége nem megfelelők. Ez a buza az, mely idegen mag után termesztett és külsőleg megváltozott, de minősége silány maradt.

Az igaz különben, hogy a buza összes minőségi tulajdonságai nem függenek össze szabályszerűen a növekvő hl.-sulyival, mert hogy csak egyet említek, pl. a sikértartalom nem függ attól. A szorult szemű, kis hl.-sulyu, piros, aczélos, pl. 77 kg.-os buzának legtöbb esetben nagyobb a sikértartalma, mint az akármily nagy hl.-sulyu, teljes szemű, sárga buzáké. A liszt és

254. ábra. Legrégibb bevermelés. A takarmány kőüregekben való elrakása.

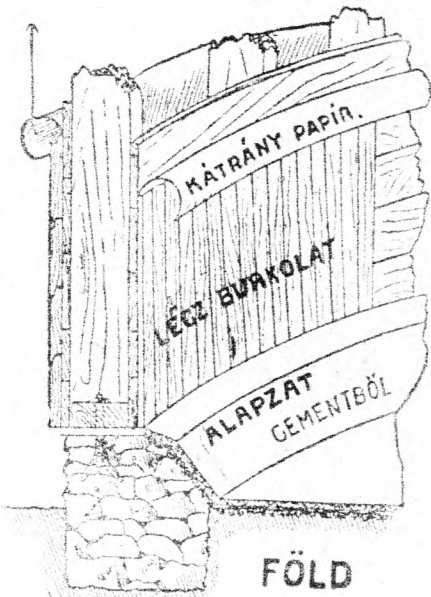
amint azt többen annyak. Dacára annak, hogy a buza hl.-sulya és az abszolút suly, lisztesség, protein- és sikértartalom között semmi összefüggés nincs, ezen következtetést egyelőre nem mertem levonni, mert nagyon valószínűtlennek tartom, hogy a molnárok többet fizetnének a súlyosabb buzáért, ha azt nem tapasztalták volna többet érőnek és mielőtt a hl.-sulyt a minőségi vizsgálatra teljesen értéktelennek mondanók, meg kell vizsgálnunk, hogy nincs-e összefüggés a buza hl.-sulya, a lisztnyeremény és a liszt minősége között.

Miután azonban ily vizsgálatokra az állomás csak a jelen év tavaszán rendeztetett be, oly módon véltem egyelőre a tárgyról tájékozást szerezni, hogy kérdést intéztem Rajner Kálmán urhoz, a hengermalom vezérigazgatójához, akinek szívességét és nagy tapasztalatát a buza-kérdésben ismételtelen vettem igénybe s aki mindenkor a legnagyobb készséggel válaszolt a hozzá intézett kérdésekre, amiért neki e helyütt is legnagyobb köszönetemet fejezem ki.

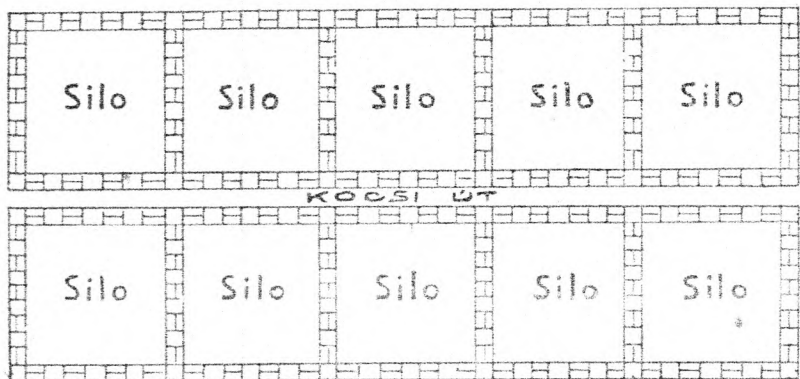
A kérdés az volt: az állomás vizsgálati szerint a hl.-suly nincs összefüggésben a buza többi tulajdonságaival, a buza árának megszabásánál pedig a hl.-suly figyelembe vétetik, mily tapasztalat alapján történik ez?

A válasz a következő volt: a buza hl.-sulya igenis fontos érték-mérője a buza minőségének, de mindig bizonyos körülmények figyelembevételével.

Ugyanis, ha az ugyanazon földből származó, egyforma színű és aczélosságu buzákat hasonlítjuk össze, akkor a nagyobb hl.-sulyu jobb minőségű. Mert például két egyformán piros, aczélos hódmezővásárhelyi buza közül az a jobb, amelynek nagyobb a hl.-sulya, ez tapasztalás szerint mindenesetre több darát és derezét, következésképpen több fehér lisztet ad, mint az ugyanolyan, de kisebb hl.-sulyu hódmezővásárhelyi buza. Két egyformán sárga,

256. ábra. Részlet egy épülő fa-szilóból.

255. ábra. Vályogtéglából épített szilók alaprajza.

Az én vizsgálataim is azt bizonyítják, ennek dacára illető dolgozatomban a következőképp nyilatkozom:*)

*) Kisérletügyi Közlemények VII. köt.

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták“ len- és heremagtisztító-gépek

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban, különböző szerkezetben a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi- vagy hajtórőre alkalmazva. — Ezévi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjlanul válaszolunk.

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám.

1905. évben Nagy-Enyeden aranyéremmel kitüntetve.

Sürgönczim: Kalmár-rostagyár.

Arra pedig, hogy igaz-e, hogy a buza minősége trágyázással, mélyműveléssel stb. fokozható, alkalomadtán ki fogok terjeszkedni, amikor majd azon vádnak az igazságossága is kitűnik, hogy én arra tanítom a magyar gazdákat, hogy ne műveljék, ne trágyázzák jobban a földjüket mint eddig.

Azt mondják, aki haragszik, annak nincs igaza; Kosutány dr. cikkéből azt láthatja minden el-fogulatlan olvasó, hogy ő nagyon haragszik.
Cserháti Sándor.

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSZET.

Sziló vagy amerikai takarmánytorony.

Teleki Arvéd gróf cikkét olvasva, elhatároztam, hogy leírom az amerikai sziló szerkezetét és az e körül szerzett tapasztalatokat.

Észak-Amerika déli országaiban, hol a csapadék hiánya és annak rövid tartama miatt kalászosokat nem igen vetnek és ha természetnek is egy keveset, az csak igen silány minőséget ad a gazdának és így évek hosszu sora óta tengerivel vetik be területeiket és a tengeri-

sára a városok közelében felállított tehenészetek, melyek tejtermelésre dolgoznak és azok a városoktól távolos gazdaságok, melyek a tejből sajtot, vaját készítenek. Nyáron, mikor az esős időszakban az ugynevezett örökluczerná-

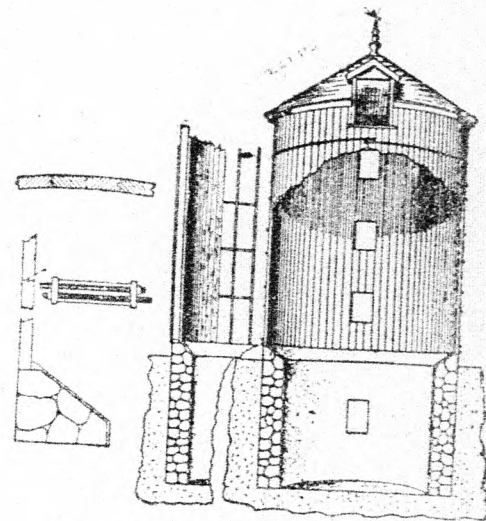
ket töltöttek meg takarmánnyal, ezeknek hátrányuk az volt, hogy falai egyenetlenek lévén, sok levegő maradt a takarmány között és így az erjedés nem volt tökéletes; egyébként a hegyekben lakó indiánok még ma is ilyen üregekbe vermelik a takarmányukat.

Marokkóban és Algierben a kiszáradt patakok medrét használják fel szilónak és a takarmányt 1/3-1/4-del rakják magasabban a föld felett.

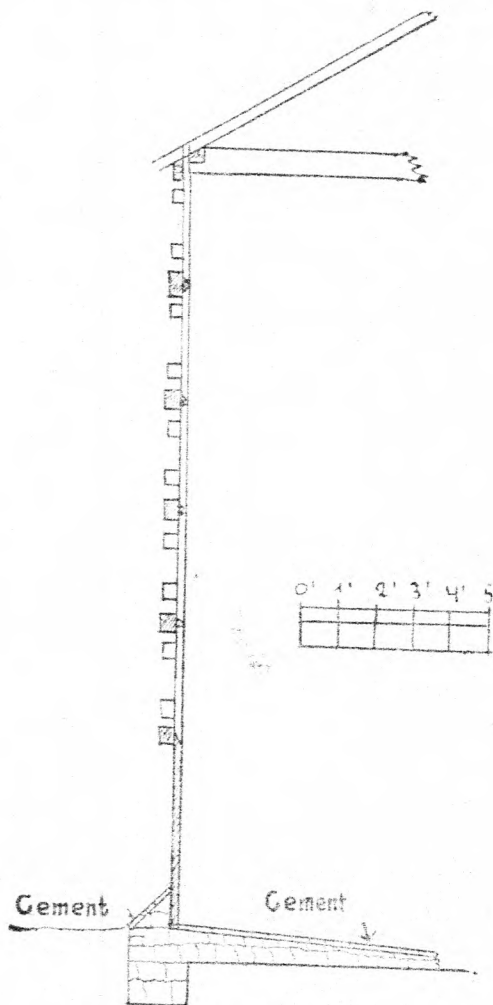
Ugyancsak alkalmam van látni többféle föld fölé épített szilót. Így vannak a mi zombolyai kazlunknak megfelelő szilók azzal a különbséggel, hogy a négy oldala vályog téglával van

257. ábra. Kerek sziló alaprajza.

259. ábra. Sziló függőleges dongákkal.

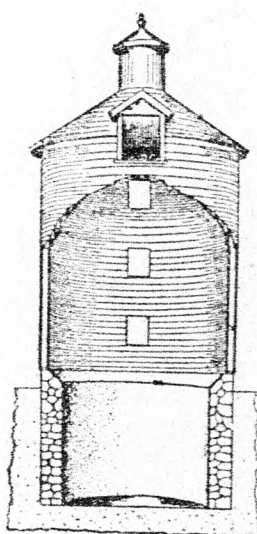

258. ábra. Kerek sziló keresztmetszete.

sok bőven ellátják a gazdaságot takarmánnyal az előrelátó amerikai gazda szilókba gyűjti felesleges takarmányát a téli időszakra. Azok, akiknek oly nagy luczernásterületük van, hogy a rajta természet luczernát elfogyasztani nem tudják, azt szilókba raktározzák, megjegyezvén, hogy itt a luczernát nem, mint nálunk, 11-15 cm., hanem 38-45 cm.-re vetik és az intenzív gazdaságokban (esős időszakban) havonta egyszer kultivátorral megkapálják, miáltal annak gyors növést nagyban elősegítik, úgy hogy 5 hónap leforgása alatt (esős időszak) 5-6-szor is kaszálják. Hátránya ezen művelésnek, hogy a sorok szélein levő szájak igen durvák és sok emészthetetlen ballasztot tartalmaznak; mikor megkérdeztem erre vonatkozólag egy gazdát, azt a feleletet adta, hogy igen, mi tudatában vagyunk művelésünknek e hátrányáról, de mi ezt tudatosan tesszük, mert nekünk ballasztra van szükségünk, miután árpán kívül más kalászosot nem vetünk, ballasztot adó anyagokra van szükségünk. A luczernának tudvalevőleg a vermeléssel egyik legértékesebb tápanyaga, a fehérje fogy meg, mégis kénytelenek a vermeléshez fordulni, mert a szárítás az esős időszakban, mikor jóformán mindennap esik, teljesen ki van zárva (mikor pedig eső nincs, luczerna sincs, vagy ha van, úgy az olyan kevés, hogy zölden megetetve sokkal jobban értékesül). Volt alkalmam a luczernától egész a napraforgóig minden (mely sok helyen mint gaznövény az árok partján tenyészik), a legkülönbözőbb növények elvermelését látni.

A sziló legrégebb formája (254. sz. ábra) az, midőn a hegyek tövében kőbevált gödrö-

kirakva, magassága is teljesen megfelel a mi zombolyai kazlunk méreteinek. Előnye, hogy a takarmányt a kocsiból egyenesen a szilóba dobják és sem emberi erőre, sem gőzgépre nincsen szükség. Hátránya, hogy a sarkokban a takarmány kötése laza és így ott mindig kisebb-nagyobb mennyiség megpenészesedik, továbbá az esővíz megáll rajta és sokszor

260. ábra. Sziló vízszintes dongákkal.

nagyobb mennyiségű takarmánynak okozza romlását.

Egy másik alakja, midőn a sziló fölé tetőt építenek, itt az utóbbi hátrány elmarad, de a sarkoknál itt is némi takarmány vész el.

szárt a föld fölé épített tengeriszilókba raktározzák a bekövetkezendő száraz időszakra, mikor is az elrakott takarmányon kívül semmi más nem áll a gazda rendelkezésére. Különös figyelmet fordítanak a takarmányok téli elraká-

WOHANKA FÉLE

NYERSOLAJ-(NEM BENZIN) MOTOROK

és LOKOMOBILON.

NEM TÜZVESZÉLYES, NEM ROBBANÓ!

LEGOLCSÓBB ÜZEM!

TELJES MALOMBERENDEZÉSEK.

WOHANKA ÉS TÁRSA.

BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚT 76.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

HAZAI GYÁRTMÁNY!

HELLER MÖR. X.

Ezen szilókat egymástól kőfalak választják el, mint a 255. ábrán latható.

Egy harmadik alakja a földfeletti szilóknak teljesen kerek és ez a leggazdaságosabb is egyuttal. Ezt helyenként fából, helyenként kőből építik, ujabban azonban előnyben részesítik a kőből és vasbetonból építetteket, mert a

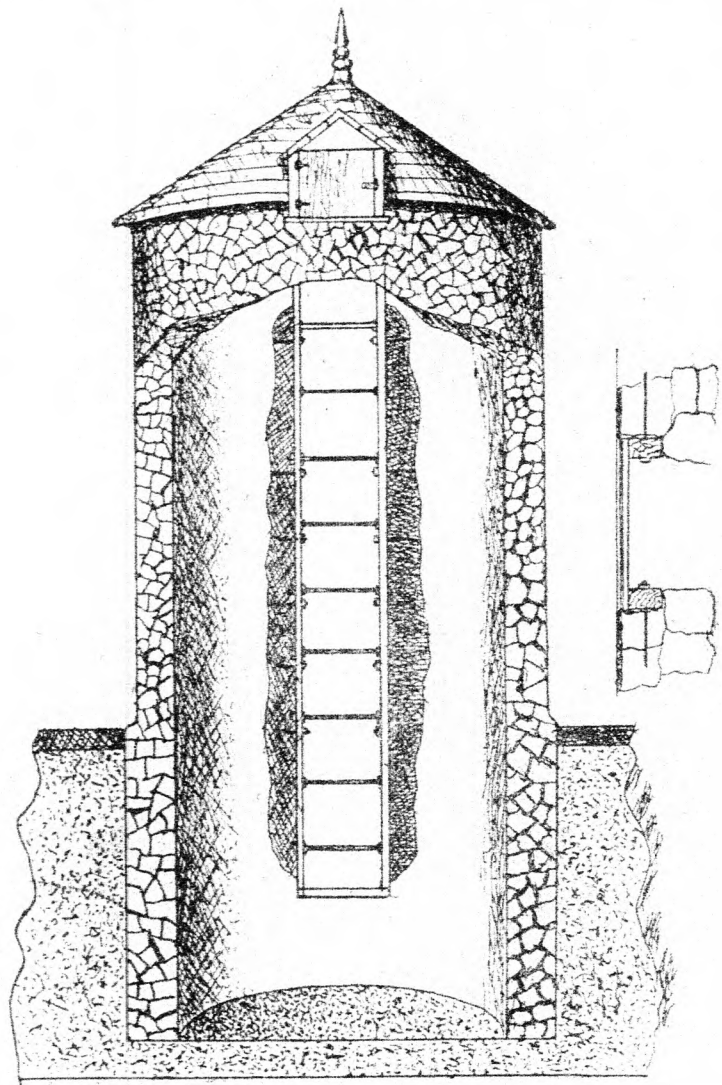
Minden sziló alját czeментből kell készíteni, alakját pedig homorura, hogy a felgyülemelő a közepén gyűljön össze és onnan elvezethető legyen. A czeмент keverési aránya a következő lehet:

Gyenge czeментnél 1 rész czeмент, 2,5 rész homok, 3 rész kőpor; igen jó czeментnél: 1 rész

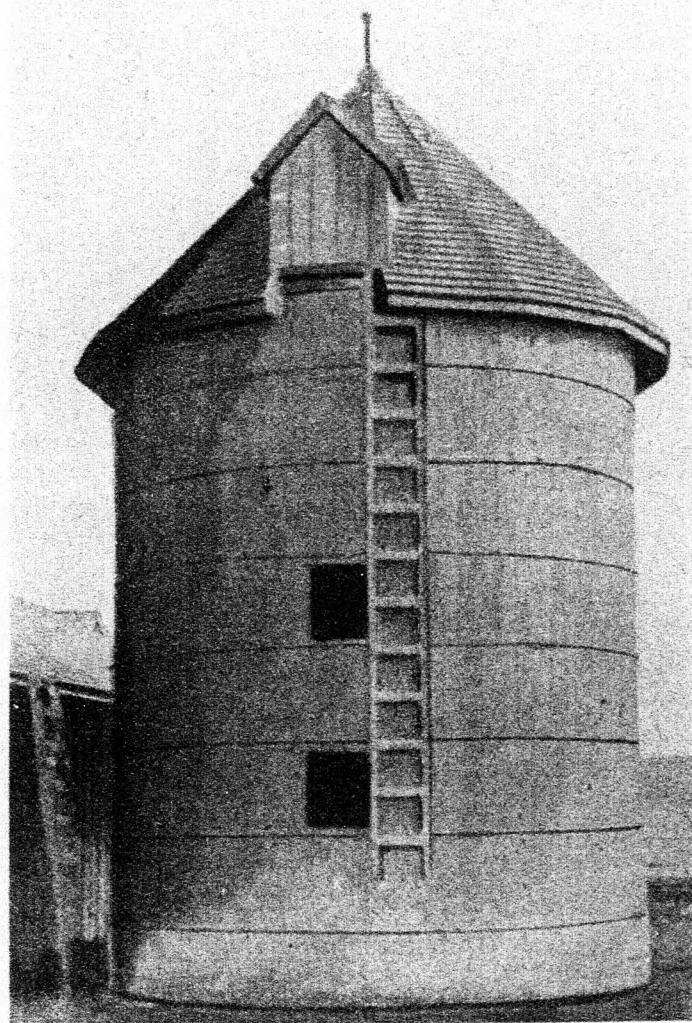
A 262. ábrán egy teljesen elkészült fa-sziló látható erős abroncsvasakkal megerősítve.

A 263. ábra Escobar testvérek (Mexicó) kísérleti állomásán felállított szilót ábrázolja.

A 264. ábrán egy istálló tervrajza látható, 2 téglányalaku az istállóban és négy kerekalaku sziló az istállón kívül annak falához van építve.

261. ábra. Kőből készült sziló keresztmetszete.

262. ábra. Fából készült sziló erős abroncsvasakkal.

fa, dacára az impregnálásnak, hamar romlik és így folytonos javításra szorul. Megtörténik azután az is, ha a szilónak alsó része nem elég szilárd és ha a szilónak nagyméretei vannak, hogy az alját a takarmány szétfeszíti, azért még a fa-szilóknál is célszerű, ha az

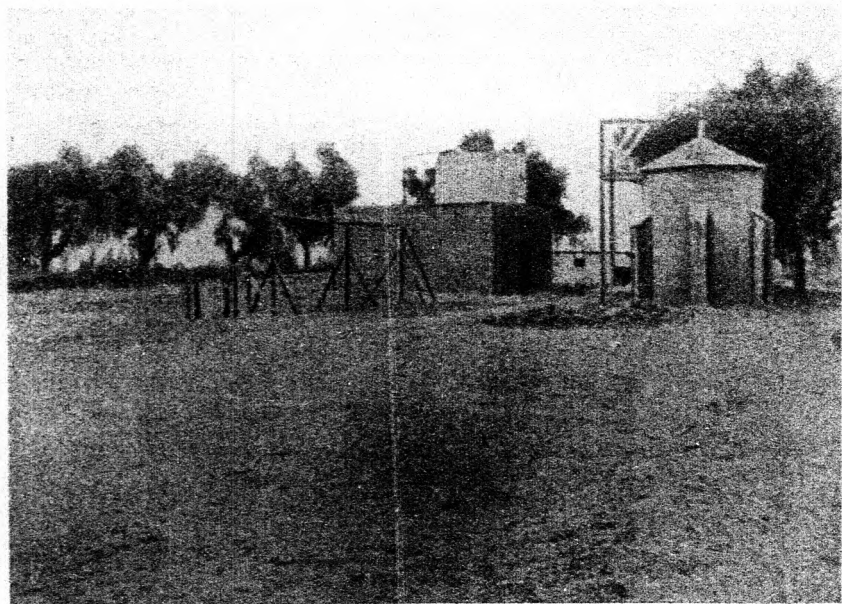
czeмент, 4 rész homok, 5 rész kőpor. Ugy a külső, mint a belső deszkafalazat közé szigetelő kátránylemez kell alkalmaznunk.

A 257. ábrán egy kerek sziló alaprajza látható.

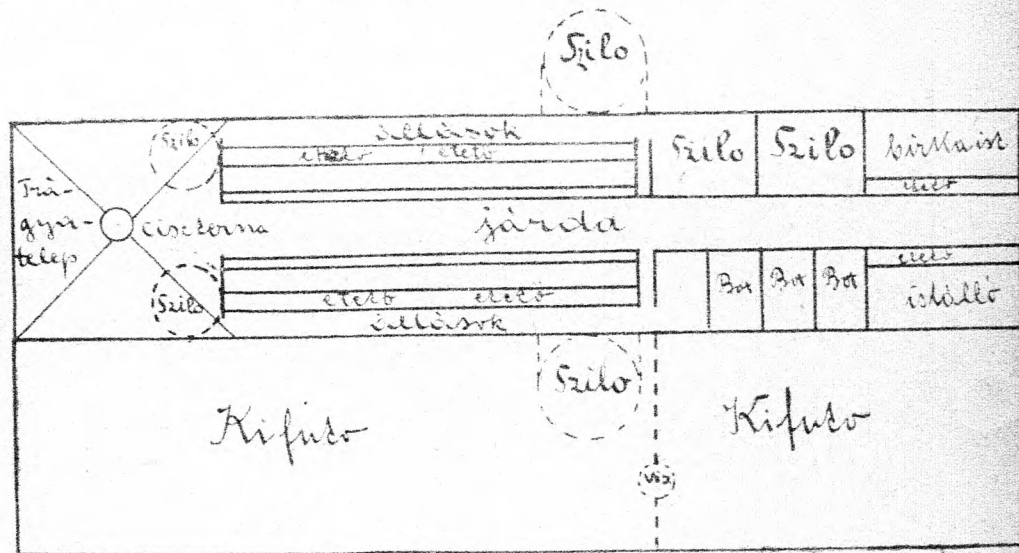
A 259. ábrán feltüntetett szilónál a belső dongák függőlegesen vannak alkalmazva, míg a

Ezen földfeletti szilók építésére az amerikai gazdákat a talajviznek magassága kényszeríti.

A fenti ábrákon látható szilóknak a takarmány éveig is eláll. Volt alkalmam látni, midőn egy háromméves szilót nyitottak ki és az eredmény meglepő volt; a takarmánynak kel-

263. ábra. Kősziló Escobar testvérek kísérleti állomásán.

Lépték: 1:100

264. ábra. Istálló tervrajza szilókkal.

alapot egy bizonyos magasságig, aszerint, hogy milyenek a sziló méretei, kővel vagy téglával építjük fel, de bármily óvatosan is építjük fel a fa-szilókat, azok a nagy teher alatt mégis némit engedni fognak.

A 256. számú ábrán egy fa-sziló metszete látható.

260. ábrán a dongák vízszintesen vannak elhelyezve.

A 261. ábra egy kőből készült szilónak keresztmetszetét mutatja. Ha a szilókat kőből építjük, úgy a belső részét jól ki kell tisztítani, hogy az teljesen sima legyen és semmi üreget ne tartalmazzon.

lemes illata (zamatos ize lehetett, mert az állatok kitünő étvágygyal fogyasztották) és jó konstrukciója volt, mert a tengeriszár leveleit teljesen külön lehetett választani, tehát sem szenesedésnek, sem rothadásnak nyomát sem lehetett látni.

Egy tejgazdaság, mely tisztán tejkvantumra

dolgozik és tejét a városban értékesíti, a tengeriszárát a részleg beérett csövével együtt rakja szilókba; a tehenészet állománya 500—550 drb átlagban ingadozik évente, ezen állomány részére a gazdaság 5 középnagy szilóval rendelkezik.

A tengeriszárát a Schientific tengeriszár-
vágókészülékkel csövestül levágják, kocsiba rakják és a sziló mellé állított gőzcséplőgép mozdonya által hajtott és e célra szerkesztett szecs-kavágó mellé rakják le; a felaprításnál mindössze csak két emberre van szükség, egy adogatóra és egy etetőre. A gép a tengericsöveket 1—1.5 cm. vastagságu darabokra szeleteli fel, a szilóba hulló felaprított takarmányt benn egy ember minden nagyobb megerőltetés nélkül elteregeti; a fuvó vagy elevátor burkolata horganylemez, fa vagy vízmentes vászon lehet.

Teljesen felesleges az amerikai sziló előnyeit elősorolnom, mert csak ismétlésekbe bocsátkoznék. Ezeket Teleki Arvéd próf a Köztelek 1908. évi 74-ik számában mind igen helyesen felsorolta. Az amerikai gazdák a sziló legnagyobb előnyét annak czélszerű elhelyezésében látják; mint a 263. ábrán látható, hogy teljesen az istálló falához építik azokat. Ennek azért tulajdonítanak oly nagy előnyöket, mert Amerikában nagy a hiány a munkáskézben és ami van, az is igen drága.

Az elmondott szilókon kívül ismerik még a The Square Wooden Silot, The Round Silot, Stave Silot stb., ezek csak annyiban hasonlítanak egymáshoz, hogy a föld fölé vannak építve, de szerkezetükben már eltérés mutatkozik aszerint, hogy hová alkalmazzák őket.

Ezen szilóknak Amerikában egész irodalmuk van, én a hely szűke miatt csak dióhéjban ismertethetem ezen nemcsak amerikai, hanem magyar gazdára is igen fontos sziló szerkezetét és annak előnyeit, de talán nyílik még alkalom arra, hogy az amerikai takarmánytornyot bővebben is ismertessem.

Tóth Albert,
a mexikói gazdasági főiskola tanára.

TRÁGYÁZASTAN.

Rovatvezető: Cserháti Sándor.

Mütrágyázási kérdések.

II.

III. Mütrágyázási receptek.

Igen gyakori eset az is, hogy gyakorlati gazdák, kik azt vallják, hogy receptek után gazdálkodni nem lehet, mütrágya-recepteket kérnek, mikor azt kérdezik, hogy: „lent (vagy más növényt) akarok természetesen, milyen és mennyi mütrágyát adjak alája, hogy sikerüljön?” vagy: „talajom ilyen meg ilyen összetételű; mennyi mütrágyával kell ellátnom?”

Ilyen kérdésekre csak azt lehet felelni, hogy: olyan s annyi mütrágyát adjon a kérdésttevő és akkor, amilyen, amennyi és amikor az kifizeti magát. Ezt pedig nem bírja a rovatvezető ur sem megmondani; ha ez sokat tud is, de mégsem mindentudó, mert az ily kérdésekre a választ csak a helyszínén végzett helyes és

huzamosabb ideig tartó kísérletezés adhatja meg. Ilyen kérdéseket a gazda ne a rovatvezető urhoz, hanem a saját földjéhez és növényéhez intézzen úgy, hogy kísérletezzen. Hogy pedig mivel és hogy kísérletezzen, arra minden jobb szakmunka vagy broszura megtanítja, de ha a gazda az utánnézésnél jobb szereti a hosszadalmas levelezést, a kísérletezésre kísérleti állomásaink és rovatvezetőink is szívesen megtanítják. De azok a régi jó idők, mikor még egyesek zacskóban hozták elének a földet, hogy mondjuk meg, milyen növényt természetesen rajta az illető és milyen mütrágyát adjon alája, már elmúltak, mert egy további, gyakran felvetett kérdésre, arra t. i. hogy:

IV. A talaj vegyi elemzése.

„A talaj kémiai elemzéséből megmondható-e az, hogy mivel kell trágyázni?“, csak az lehet a válasz, hogy nem; sőt a tenyészedény-kísérletek sem valószínűsítik meg e tekintetben a hozzájuk fűzött reményeket és nem marad más hátra a gazdának, mint a kísérletezés.

V. A mütrágya alkalmazásának ideje.

Igen gyakori kérdések a következők is: „Mikor szórjam el a mütrágyát és hogy hozzam alá? A vetés előtt 3—4 héttel kiszórhatom-e a szuperfoszfátot, nem veszt-e hatásából? Árpá vagy zab alá szórhatom-e télen a hóra már a szuperfoszfátot?” stb.

Szóval igen sokan nincsenek tisztában azzal, mikor alkalmazzák a mütrágyát, bár arra nézve minden trágyázási munkában megtalálják a kellő felvilágosítást.

Az általános szabály erre nézve az, hogy minél nehezebben oldódik az illető trágyának hatóanyaga vízben, annál korábban alkalmazzuk a vetés előtt. Mert hogy a mütrágya kellő hatását kifejthesse, ahhoz a többek közt az is kell, hogy a talajban kellően elkeveredjék és eloszljék, mire elsősorban a csapadék hivatott. A mütrágya, különösen a tavasszal adott, igen sokszor azért nem hat, mert kellő csapadék hiányában nem bír kellően eloszlódnia a talajban. Ez okból száraz viszonyok közt a tavasszal alá czélszerű a mütrágyát — érteve alatta itt csak a foszforsav- és kálitrágyákat, — már őszzel, illetve a tél folyamán kiszórni. Ha nagy hóra nem szórjuk a mütrágyát, veszteségektől — kivéve az egész laza talajokat — nem kell tartani. Nem egy gazda már a tavasszal alá is őszzel szántja le a szuperfoszfátot, különösen ott, ahol a talaj nagyon humozus és a szél tetejét elhordani szokta. Más gazdák még tovább mennek és már a tarlóhántással hozzák alá a mütrágyát, vagy, különösen a Thomas-salakot, már az elővetemény alá adják. Mert gyakori tapasztalat, hogy a kalászosok jobban hálálják meg az elővetemény, pl. zabos búkköny, cukorrépa stb. alá adott Thomas-salakból, illetve szuperfoszfátból rájuk eső részt, mintha az közvetlenül alájuk adatott volna.

Ez a nagyon korai elszórás azonban elsősorban csak a foszforsavtrágyához áll és pedig a Thomas-salakra inkább, mint a könnyebben oldódó szuperfoszfátra; másodsorban a korai elszórás helyénvaló a kálitrágyáknál is és pedig a káinitnál inkább, mint a 40%-os kálitrágyá-

nál, hogy a csapadék a káinitban foglalt és a talaj által le nem kötött, nem abszorbeált klorvegyeket, melyek a növényzetre káros hatásuk szoktak lenni, idejében a termőrétegből a mélybe moshassa. Minél szárazabb valamely vidék, annál megokoltabb ott a korai elszórás, míg a csapadékban dus égűl alatt még akkor is hat a mütrágya, ha például tavasszal alá is csak tavasszal szóratik ki.

Ami azonban a nitrogénmütrágyákat illeti, még a mi szárazságra hajló klímánk alatt sem lehetne azt ajánlani, hogy a nitrogénmütrágyákat, vagyis a chilisalétromot és kénsavas ammóniákat oly korán adjuk, mint a foszforsav- vagy kálitrágyákat; őszzel egyáltalában nem szokás nitrogénmütrágyát használni még az ősziak alá sem, mert annyi nitrogénnek, mint amennyi az őszi vetésnek kikeléséhez és első fejlődéséhez kell, minden kultúrtaiban meg kell lennie. A nitrogénmütrágyák tehát csak tavasszal, illetve a vegetáció alatt jönnek használatba és főleg a chilisalétrom jóformán csak a vegetáció alatt fejtrágyának, azaz a már kikelt növényzetre adatik; egyrészt, mert könnyen oldódik és mert gyorsan hat, másrészt mert a talaj nem köti le és nagyobb csapadék a fel nem használt részét kimoshatja. Ha pedig a kikelés gyorsítására alkalmazzuk a chilisalétromot, elegendő, ha közvetlenül a vetőgép előtt megadott fogasolás előtt szórjuk el. A kénsavas ammóniáknál a kimosatástól nem kell tartani, mert a talaj abszorbeálja és azért akkor szokás adni, mikor a növényt, illetve a fejlődést nem időszakonként akarjuk meghajtani, hanem a fejlődés egész idejére akarjuk lassan ható nitrogénnel ellátni. A kénsavas ammóniák kiszórását pedig annál közelebb tesszük a kítavasodás idejéhez, minél szárazabb szokott a tavasz eleje lenni.

VI. Herévetések felülrágyázása mütrágyával.

Az utóbbi időben sok gazda azt a kérdést vette fel, hogy a herések gipszezése ajánlatos-e és hogy a nem jól sikerült vagy gyengülő heréseknek, különösen luczernának felülrágyázása elsősorban foszforsavtrágyákkal bevál-e? A herések gipszezése ezelőtt 50 évvel jött divatba, de ma talán teljesen feledésbe ment volna már, ha a reklám időről-időre újból nem ajánlaná a gipszet a herések trágyázására. Mivel a gipsz hatása a legtöbbször nagyon késés és ha van is hatása, az csak a talajerő rovására történik, azaz a gipsz zsarolóan hat a talajra, a gipszet manapság, mikor sokkal okszerűbb helyette mütrágyát adni, a herések trágyázására nem lehet már ajánlani.

A mi viszonyaink között pedig annál kevésbé, mert a gipsztől hatást csakis gazdag, jó erőben lévő vagy gazdagon trágyázott talajon várhatunk kellő nedvesség jelenlétében, holott a gazdák rendszeren trágyázásra szoruló, gyengébb talajon lévő heréseknek akarnak, hozzá még száraz viszonyok közt, kedveskedni a gipszszel.

Ami pedig a herések felülrágyázását illeti, azaz azt a kérdést, lehet-e vényülő és gyengülő heréseket mütrágyáknak felülszórásával feljavítani, erre csak az lehet a válasz, hogy a felülrágyázás sikerülte annál kétesebb, minél vénebb a here, vagyis minél mélyebbre hatolt már gyökere, továbbá minél kötöttebb a talaj és minél szárazabb a klíma, vagyis minél

Tekintetes

Oberurseli mótorgyárnak

WIEN, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

Felszólításokra értesítjük, miszerint az Önöktől vásárolt három GNOM-mótorral teljesen meg vagyunk elégedve. A 3 lóerejű mótör évek óta kifogástalanul naponként hajtja a szecs-kavágót s kezelése egy egyszerű béresember gondjaira van bízva. A két 12 lóerejű GNOM-mótor, amelyek a cséplőgépeket hajtják, teljes megalégedésünkre üzemben tartják a cséplőszekrényeket. Az idén önöktől vett GNOM-mótor, úgy mint az előzőleg hozott mótör, épp úgy bevált, amint hogy remény-malomban is tétetett vele kísérlet s miután egyenletesen hajtja az örlőköveket, jobban és szebb lisztet produkál, mint mikor gőzmozgony tartja üzemben a malom-köveket. Ezen előnye mellett kiemelendő, hogy a cséplési költség, a gőzmozgonyt és benzínmótort összehasonlítva, lényegesen a GNOM-mótor javára szolgál. Nem megvetendő előnye továbbá az, hogy a régebbi mótör, dacára annak, hogy már 4 év óta dolgozik évente július 15-től október 20—25-ig, a javítási költség alig tett ki száz koronát.

Tisztelettel

méltóságos gróf Wenckheim Géza eszvási uradalom: Kraft Viktor igazgató.

Csorvás, 1905 október 20-án.

nehezebben járhat le a műtrágya a gyökerekhez. Azért sokkal tanácsosabb a heréseknek szánt foszfor-sav-, ill-tve kalifoszfatrágyát még elvetésük e ött alászántani.

VII. Rétek műtrágyázása.

Ujabb időben igen sok kérdés a rétek műtrágyázására vonatkozik, örvendtes jelölül annak, hogy gazdáink már kezdenek a rétek trágyázásával is jobban foglalkozni. E téren találkozunk nagyon helyesen felvetett kérdések közt a következőkkel is: „Mennyi Thomas-salakot és kaintot adjak rétemre?” vagy: „Mi jobb a réteknek: a Thomas-salake vagy a kaint?”

Arra itt behatóan nem akarok kitérni, hogy az a régi mondas, mely szerint a rétek trágyája a Thomas-salak és kaint, manapság már nem állhat meg, mert a rétekre a szuperfoszfátot épp oly jól, sőt a mostani árviszonyok közt sokszor még előnyösebben alkalmazhatjuk, mint a Thomas-salakot; másrészt a kaintnál jóval olcsóbb a 40%-os kalitrágya alkalmazása; arra sem akarok itt bővebben kiterjeszkedni, hogy a rétekre nemcsak foszfor-sav- és esetleg kálitrágya, hanem nitrogéntrágya is kell, azt sem akarom itt taglalni, hogy mennyi és mily műtrágya próbáltassék ki az egyes réteken, mert mindezekre nézve egy nemrégben megjelent és minden gazdának hozzáférhetővé tett dolgozat a kimerítő felvilágosítást megadja.)

Ezek azok a műtrágyázási kérdések, melyekkel leggyakrabban találkozhatni. Az itt előadottakon kívül természetesen sok más, néha nagyon érdekes és fejtörő kérdés merül fel a kérdések rovataiban; de a leggyakoribbak mégis azok, melyekkel itt fent foglalkozunk és amelyekre a választ már sokszor megadták. Célom tehát nem az volt, valami újat tudatni, hanem a régi igazságokat terjeszteni. És minél több gazdától hallhatnám azt, hogy semmi újat a fentiekben nem mond am el neki, annál jobban örülnék neki, mert ez amellett bizonyítana, hogy a legtöbb gazda már tisztában van a műtrágyázás alapfogalmaival és gyakorlatával.

Gyűrűfő József

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Hutya Ferencz dr

A fertőző hüvelyhurut jelentősége és gyógyítása.

Állattenyésztő és állattartó körökben sok szó esik mostanában az állattenyésztés körül tapasztalható nehézségekről, nevezetesen az állatok terméketlenségéről, az ivarözön elmaradásáról, a nemfolyatásról, a rendellenes üzekeedésről, az elvetélesekéről, a fertőző hüvelyhurutról, az állatok folytonos visszafuzkedéséről, a magzati burkok gyakori visszamaradásáról stb. Oly általánosan és gyakori panaszok ezek, hogy ma már az utolsó fausi gazdat és az országot

*) L. a magyaróvári orv. m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás legújabb kiadványát: „A rétek trágyázása, különös tekintettel a műtrágyák használatára”, melyet az állomás díjtalanul megküld bárkinek, ki azírást megkeresi.

legnagyobb állattenyésztőt egyaránt érdeklik e kérdések, mint az állattenyésztés legaktuálisabb kérdései.

Az állattulajdonosok talán sohasem vették az állatorvosok tanácsait oly szívesen és gyakran igénybe, mint mostanában. És mit tapasztalunk? Azt, hogy e kérdésekre adott válaszok, e kérdések körüli felfogások, a következtetések, közlemények és szerkesztői üzenetek, tehát szóban és írásban adott tanácsok a két legszélsőbb határon mozognak, vagy pedig azt, hogy e kérdések megoldatlansága tudatában az adott utbagazítás igen tartózkodó, bizonytalan és felette óvatos.

Ezt tapasztaljuk a gyakorlati életben és a szakirodalomban egyaránt. Óriási horderejű kérdésekről lévén szó, a problémák megoldásáig és tisztázásáig ez másként el sem képzelhető.

Ezuttal az említett bajok egyik feltételezett okozójával foglalkozom, a szarvasmarhák fertőző hüvelyhurutjával.

A betegséggel a Köztelek 1904. évi 52. és 54. számaiban kívül már ismételtelen foglalkozott, sőt legújában majdnem állandó rovattá vált a szakfellejtadás. És aki az 1904-től maig, rövid négy esztendő alatt vallott felfogásokat változatosan kísérte, tudni fogja, mily gyakori változáson ment át a fertőző hüvelyhurut néven ismeretes betegség felőli nézet.

Végére is mit akar a gazda tudni? Azt, van-e a fertőző hüvelyhurutnak köze az állattenyésztésben, nevezetesen a szarvasmarhatenyésztésben ezidőszerten jelentkező bajokhoz és ha igen, mennyiben és miképpen segíthetni a bajon?

A következőkben a fertőző hüvelyhurut jelenlétéről és gyógyításáról közel kétévi gyakorlati tapasztalataim alapján óhajtok beszámolni a gazdaközséget érdeklő kereten belül, utalással az „Állatorvosi Lapok” f. évi 36. és 37. számaiban megjelent részletes szakközleményemre.

A szarvasmarhák fertőző hüvelyhurutjáról szerkesztett statisztikai kimutatás szerint az egész ország tehénállományának 50%-a beteg. Működési területemen és annak szomszédságában a megvizsgált szarvasmarhák 60—100%-a szenved fertőző hüvelyhurutban; 47 napos üszűborjú és 16 éves tehén egyaránt fertőzött. A szalékot kizsajdítva istállóiban olyan következetességgel találtam, mint uradalmak, gyárak és tehenészetek istállóiban.

A lappangási idő igen változatos; sokszor már az első 24 órában bekövetkezett a fertőzés; leggyakrabban azonban 8 napon belül fertőzőnek egészséges tehének és üszők.

Ugyanígy vagunk a gyógyítási eredményekkel is. Talán sehol sem bosszúja meg magát a jóslás következtetésében, mint a fertőző hüvelyhurut esetében. Szabály az, hogy a kezelést mindenkor az adott esethez kell megválasztani, helyesen számolván a beteg egyed érzékenységeivel és a betegséget okozó ragályanyag virulenciájával.

Az a körülmény, hogy közel kétévi megfigyeléseim alatt semmiféle szabályszerűséget

nem találtam, az t. i., hogy súlyos fertőző hüvelyhurutban szenvedett tehén rendszeren fogott, fogamzott és rendszeren szült, míg a fertőző hüvelyhurutnak nyomait sem mutatók meddők maradtak vagy elvetéltek; hogy kezelésre gyógyult esetekben elvetélést kaptunk, míg a kezelés ellenére beteghüvelyű tehén fogamzott és rendszeren leellett, szóval, hogy igen sok esetben semmiféle helyesen értelmezhető okozati összefüggést nem találtam, arra figyelmeztet, hogy a tenyésztésben tapasztalt károkat, fertőző hüvelyhurut jelenlétében, azonnal ennek számlájára írni és a megírdítandó védekezésből eredő anyagi kiadásokba és fáradságos védekezési munkálatokba a tulajdonost belekergetni nem indokolt.

Nézetem az, hogyha bármely állatállományban tenyészési zavarok és bajok jelentkeznek, fertőző hüvelyhurut jelenléte daczára szükséges a bajok igazi oka után kutatni, nincsen jelen valamely méhbeegség, gümőkór (uberkulin?), általános lesoványodás, fehérfofás, gennyes méhburut, nemzőszervek, petfészkek valamely betegsége stb. és ha minden ok kizárható, úgy csak utolsó esetben szabad a tenyészési zavarokat a jelenlévő fertőző hüvelyhuruttal oki összefüggésbe hozni és a védekezés megindítását tanácsolni. Meggyőződésem továbbá — amennyiben felfogásom más oldalról és mások részéről is megerősítést fog nyerni — hogy a fertőző hüvelyhurut esetén a nem jól megválasztott vagy túlságosan beavatkozó kezelés többet árt, mint használ, sőt egyenesen erőművi elvetélésre vezethet. Tapasztalataim tehát nem erősítik meg a hazai közlések egyrémelyikét és semmiképpen a külföldi feljegyzések és tapasztalatok nagy számát.

Mi következik mindezekből?

Az, hogy a fertőző hüvelyhurut kórisméjének megállapítása amily könnyű, oly nehézséget okoz a tenyészési bajok igazi okának megállapítása, mert számos betegséggel kell számolnunk, helyesebben, számosat kell kizárnunk és csak végső esetben megállani a fertőző hüvelyhurutnál. De ha utóbbi a bajok forrása, úgy a védekezés nem lehetetlen és mihamarabb megindítandó.

A védekezési, illetőleg gyógyítási eljárásokról már rengeteget írtak össze. Legtöbb eljárás olyan körülményes, fáradszó, türelmet igénylő, a gazdasági üzemet megzavaró és végtére — ami pedig ösintén nem utolsó kérdés — oly költséges, hogy előbb vagy utóbb keresztülvihetetlennek bizonyult. A fertőző hüvelyhurutnál feltétel, hogy — amennyiben a beavatkozást az állatorvos egyáltalán szükségesnek jelezte — oly módszerrel védekezzünk, melyet a gazda maga is keresztülvihet, mely az állatnak semmiképpen sem árt és nem túrdraga.

Evek voltak szükségesek, míg meggyőződünk, hogy a fertőző hüvelyhurut ellen szelében-hosszában ajánlott legtöbb módszer és eljárás a lemtárba való. A legtöbb védekezési eljárás több időbe és pénzbe került a gazdának, mint amennyit az eredmény — ha ilyen egyáltalán mutatkozott — megért.

Közel kétévi gyakorlati tapasztalataim alapján

KINCSET TALÁLT A GAZDA

a kőbányai

száritott hizosertétrágyában.

Minden gazdasági növénynél, de különösen

a szőlőben 100% terméstartóbbletet

biztosít. Kérjen saját érdekében mielőbb közelebbi ismertetést, számban hiteles szakvéleményt, ajánlatot, melyekkel szívesen szolgál az:

BUDAPEST-KŐBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓGYÁR

Bosnyai, Schietrupf és Társa.

következőket közlöm. A legkülönbözőbb el-
arások teljes kudarcza és hasznavehetetlensége
után igénybe vettem az u. n. bacillolgelatina-
kapszulákat (beszerzési forrás: S. Kreisler,
Wien, I. Kohlmarkt 5.). Ezen kapszulák az
utastáshoz képest az első héten naponta,
azután két-, majd háromnaponként az állat
hüvelyébe helyezve azt eredményezték, hogy
az esetek 80%-ban a hüvely kóros folyamata
visszaféjldött az állatok lecsendesedtek, majd
bikához vezetve a fogamzás bekövetkezett:
az esetek 10%-ában azonban — kerek számban
szólva — a kezelendő állatok nyugtalansága és
izgatottsága, erőlködése miatt a kezelést be-
szünttettem. Végül az eseteknek szintén 10%-ában
a javulást csakhamar a visszaesés váltotta fel.

Az állatállományokban rendszerint előforduló
változások (adás-vétel) miatt sokszor a kezelt
állatok tartósabban nem figyelhetők, illetőleg
az ujonnan beállított és fertőzött állat utján
újabb ragályanyag kerül az istállóba.

Látni ezekből bármely célszerű védekezési
mód problematikus voltát. A kezeléshez álla-
tonként átlag 15 db kapszulát számíthatunk 30
napi időtartamban felhasználva. A kezelés elég
egyszerű és költségesnek sem mondható. Tehe-
nek részére készült 100 darab bacillolgelatina-
kapszula ára 18 K., üszök részére készült 100
db 16 K. A bacillolgelatina alkalmazása után
mérgezési tünetekről, vagy panaszt a tej szagát
illetőleg nem hallottam.

Egy másik gyógyszeralak, amely fertőző hü-
velyhurut esetén gyakorlatomban bevált, a
bissulin-kupok. Ezek egyedüli előállításója H.
Trommedorff vegyészeti gyára Aachenben. Tap-
asztalataim szerint előnyük a bacillol-kapszula-
k fölé az, hogy átlag kevesebb szükséges a
hüvelyhurutos folyamat gyógyítására, mint a
bacillol-kapszulákból. Mintha a bissulin-kupok-
ban levő sotojodol-higany hatásosabb volna a
hüvely kóros folyamatára. Igen súlyos esetek-
ben 8 db bissulin-kup behelyezése után gyó-
gyulást kaptunk, sokszor meg már 3—4 db
bissulin-kup után feltűnő volt a javulás. Egyes
esetekben a bacillol-kapszulák renyhe és ki nem
elégítő hatása után bissulin-kupok gyorsan be-
következett gyógyulást eredményeztek. Számos
esetem közül higanymérgezését egyszer sem
tapasztaltam és ez fontos, mert ismeretes a
szarvasmarháknak érzékenysége a higany iránt.

A legmegszivlelendőbb tanács, amit adhatok
az, hogy igen érzékeny állatoknál, melyek ugy-
a bacillol-kapszulák, mint a bissulin-kupok
alkalmazása után erős izgatottságot, feltűnő
erőlködést, hátpupositást, étvágytalanságot stb.
mutatnak, a kezelés abban hagyandó, mert erő-
művi elvetélést okozunk, azaz többet ártunk,
mint használunk.

A bissulin-kupok alkalmazási módja ugyanaz,
mint a bacillol-kapszuláké, tehát szintén egy-
szerű és az ár körülbelül egyezik a bacillol-
kapszulák árával (100 db 16 K.). Mindkét szer
alkalmazásánál tanácsos a használati utasítás-
hoz alkalmazkodni.

Eddigi tapasztalataim szerint az említett két
szer fertőző hüvelyhurut esetén esetleg jól hasz-
nálható, de az elvetélések megakadályozására
alig jöhet figyelembe, kivéven talán az elveté-
lések azon eseteit, midőn a hüvelyizgatottság-
tól nyugtalanok, a hüvelyből vérző állat foly-
tonos erőlködése folytán elvetélné, midőn tehát
a hüvely kóros folyamatának gyógyulásával az
állat lecsendesedik és a magzatot megtartja.

Az általános felfogással szemben az igazság
kedvéért fel kell említenem, hogy elkülönítések-
kel és fertőtlenítésekkel ezért nem értünk. Ami
e két művelet terén csak elgondolható, időt és

pénzt, fáradságot és türelmet nem kímélve,
minden megtörtént és az eredmény egyenlő
volt a semmivel. Ezen szomorú tapasztalatok
árán szerzett kijelentéssel nem célozom a
fertőtlenítésről tartott általános, kedvező néze-
teket megbolygatni és a gazdákat a fertőtleni-
tés keresztülvételétől visszatartani, hanem meg-
nyugtanni azokat, kiknél, bármily viszonyoknál
fogva, az elkülönítés és fertőtlenítés a kezelés
kiegészítő részét nem képezheti. A fertőző hü-
velyhurut oly szövevényes utakon és módokon
terjed, hogy biztos eredményű fertőtlenítési
módszer szakember részéről nehezen gondol-
ható el.

Kovácsik Károly.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Gazdatiszt felmondása. 605. kérdés. Egy
birtok, mely azelőtt A., B. és C. egyének tulaj-
donát képezte, C. kizárólagos tulajdonába ment
át, olyformán azonban, hogy A. haszonélvezete
arra élete fogytáig bekebelezett. Ezen birtokos-
változás következtében a birtokon alkalmazott
gazdatiszt már C. tulajdonosnak 30 napon belül
felmondott és azonnali elbocsátását kérte. C.
birtokos, tekintettel arra, hogy a gazdatiszt közel
20 éve szolgálta a családot, a felmondást
minden kikötés nélkül elfogadta és azonnali
távozást megengedte, még álmában sem gon-
dolván arra, hogy most, mikor a leszámolást
megejteni akarják, egyévi illetményeinek ki-
utalását fogja kérni a gazdatiszt, felszámítva
abba az általa természetben birtok által haj-
tandó hasznat is. Megjegyzendő, hogy az illető
okl. gazdatiszt, szerződés azonban nincs. Kér-
dés: Van-e az illető gazdatisztnek törvényben
biztosított joga egyévi illetményeinek kiutalá-
sát követelni? *K. R. dr.*

Felelet a 605. sz. kérdésre. A kérdésben ugy-
amint előtünk fekszik, megbízható és kimerítő
jogi véleményt adni nem lehet. Egyrésztől áll
az, hogy a gazdatiszt, ha a felmondás után
önként elhagyja a szolgálatot, javadalmazását
csak a tényleges szolgálatban töltött időre köve-
telheti. Ez alul kivételt csak az 1900. évi
XXVII. t.-cz. 17. §-ában felsorolt esetek képez-
nek. Ilyenkor ugyanis a gazdatiszt nyomban
távozik s a birtokos mégis köteles a felmon-
dási időre járó javadalmazást kiszolgáltatni.

Másrészt azonban, ha a gazdatiszt a fenti
törvény 12. §-ának megfelelően a 15. §-ban
meghatározott időre a szolgálatot felmondja és
ezután, vagy ezzel egyidejűleg a felek abban
állapodnak meg, hogy a gazdatiszt a tényleges
szolgálat nyomban, avagy ha később is, de
a felmondási idő letelte előtt, hagyjon fel: ebből
még nem következik, hogy a gazdatisztnek a föl-
mondási idő végéig járó javadalmakhoz való
igénye megszűnt volna. Ez az igény még az-
által sem szűnhetik meg és a gazdatisztet
akkor sem lehet javadalmairól lemondottnak
tekinteni, ha ehhez a megállapodáshoz az első
ajánlatot ő tette volna is. Sokszor olyanok a
viszonyok, hogy a tényleges szolgálat folyta-
tása a felmondási idő alatt egyik fél érdeké-
ben sem kívánatos. A gazdatiszt csak azáltal
eshetik el a felmondási időre járó javadal-
makhoz való igénytől, ha a szolgálat folyta-
sát fölszólítás ellenére megtagadják.

A jelen esetben tehát minden attól függ,
hogy mily módon ment végbe a felmondás és
mi volt tartalma a kölcsönösen tett nyilatkozat-
oknak akkor, amidőn C. a gazdatiszt felmon-
dását elfogadta. Itt minden szónak döntő jelen-
tősége lehet és az egyes kifejezések, amelyeket
a felek ezen alkalommal használtak döntő
fontosságuk, de sajnos, előtünk, ismeretlenek.

Ha a dolog úgy történt, hogy a gazdatiszt
1 évre felmondott, de a tényleges szolgálat alól
való azonnali felmentést kérte, C. pedig a
felmondást elfogadta és a szolgálatból való
azonnali távozást megengedte, akkor a gazda-
tiszt követelése jogos.

Ha a gazdatiszt nem így járt el, hanem
egyszerűen bejelentette, hogy a szolgálatból
távozni kíván és pedig azonnal és C. ezt vette
tudomásul: akkor a gazdatiszt tulajdonképpen
nem mondott fel, hanem éppen ellenkezőleg,
bejelentette a szolgálatból felmondás nélkül
való távozását s ez esetben a felmondási időre
járó javadalmazást nem követelheti.

Felhívjuk a kérdésstevő figyelmét még a
következő jogi momentumokra:

A birtok kezelésére vonatkozó rendelkezés a
haszonélvezetre jogosultat, tehát ezen esetben
A.-t illeti meg. C. tehát csak mint A. meg-
bizottja járhatott el jogszerűen a jövőt ille-
tőleg. Az írásbeli szerződés hiánya teljesen
irreleváns. Az illetőnek mint oklevés gazda-
tisztnek 1 évi fölmondáshoz a törvény 15. §-a
alapján föltétlen joga van s a fölmondást a
12. § értelmében írásban kell megtenni. Szóbeli
fölmondásnak joghatálya nincs.

Sok kételyt eloszlathat a fölmondásnak szö-
vege, amelynek a fentiek szerint írásban kell
meglennie. *Sz. F.*

Földidőpogácsa-örlet mint takarmány.
606. kérdés. A korpa jelenlegi magas ára miatt
szeretnénk azt a jelenleg nagyon kinált és
olesó földidőpogácsa-örlettel felcserélni, vagyis
ahol csak lehetséges, a korpát kiküszöbölve
földidőt etetni. És pedig:

1. Fejőstehenek jelenlegi takarmánya, drb-ként
(1 drb 450 kg. élő súly) és naponta: 40 liter
szeszmoslék, 5 kg. buzótörök, 4 kg. széna vagy
anthyllis, 0,75 kg. konkolydara, 0,75 kg. korpa
(mily maximális adag földidőt lehetne adni),
0,50 kg. olajpogácsa.

2. Hasaskoczáknak mily maximális adag földi-
diót lehetne adni.

3. Eves süldőknek mily maximális adag földi-
diót lehetne adni.

4. 4 hónapos malacznak mily maximális adag
földidőt lehetne adni.

A próbaképpen hozott földidőpogácsából
a magyar-óvári vegyikísérleti állomásnak küldtünk
mintát, a vegyelemzés eredménye:

„A mikroszkopikus vizsgálat szerint e minta
idegen anyagtól ment, hámozatlan földidő-
pogácsa-örlet.”

Az ottani elemzés szerint a földidő 18,41%
nyers proteint és 9,64% nyers zsírt tartalmaz.
A földidőpogácsa-örletet tehát:

1. fejőstehenekkel, 2. hasaskoczákkal, 3.
éves süldőkkel, 4. 4 hónapos malaczkokkal öhaj-
tanók lehetőleg maximális adagban etetni.

K. A.
Felelet a 606. sz. kérdésre. Az az állítólagos
örlet, melyet a magyar-óvári vegyikísérleti álló-
más idegen anyagtól mentnek talált s melyben
18,4% nyers fehérjét s 9,6% nyers zsírt álla-
pított meg, nagyon gyanus előttünk s mi mind-
addig nem hederitenénk rá, míg a gyáros fel
nem világosítana arról, hogy miképp nyerte.
Hogy idegen anyag nincs benne, azt elhiszszük,
de azt is merjük állítani, hogy vagy egyáltalán
nem a földidőpogácsa örléte, vagy ha részben
az, de akkor a földidőnek olyan alkotórészei
is vannak közte, melyeknek takarmányértékük
nincs, mint amilyen a földidőnek nálunk hang-
zatosan arachynnek nevezett hüvelye. Legvaló-
színűbbnek azonban azt tartjuk, hogy a szóban
forgó hulladék nem is örléte, hanem rossz földi-
diókorpa, azaz hámozási termék. Ezekről a

Használja a **KRIEGNER-FÉLE REPARATOR-t**
RHEUMA, CSUZ, KOSZVÉNY, SZAGGATÁS, NYILALÁS, hasogatás, derekfájás, hátfájás és csontfájdalom stb. esetében.
Nagy aranyéremmel lett kitüntetve a szer!

Ne tévessze össze ezen készítményt homai silány sóborszesz készítményekkel.

Kapható a **KRIEGNER-FÉLE MAGYAR KORONA**
GYÓGYSZERTÁRBAN

BUDAPEST, VIII. kerület Kálvin-tér, 4.

Orvostanárok melegen ajánlják!

136 eset közül 129 esetben teljes gyógyulást eredményezett.
Kis üveg 1 korona. Nagy üveg 2 korona.
10 korona értékű küldemény bérmentve.

különféle hulladékokról alapos tájékozást nyújt „Takarmányozástanunk” s ezért beérjük itt annak említésével, hogy az arachyn (hüvely) egyáltalában nem táplálja az állatot, dacára hogy 7%-nál nagyobb a nyers fehérjeje, míg ellenben a földidőkorpa s pogácsa kiűző takarmányok, de a korpának nem 9,6% zsirtartalommal, hanem kétszernél is nagyobb kell birnia, a pogácsában pedig, ha hámozatlan, mintegy 31, ha hámozott, 44% nyers fehérjének kell lenni. Mután tehát a kérdés tárgyát képező örletet sehogy sem tudjuk avval összhangba hozni, amit szokásos földidőhulladékoknak tekintünk, nem is mondhatjuk meg, hogy milyen arányban helyettesítheti a korpát. Erre csak két esetben lennének képesek, ha t. i. vagy a gyáros világszítana fel arról, hogy miképp nyerte, vagy ha a hulladék teljes analizisével rendelkezünk, mely esetbe főleg a nyers rost lenne az utbaigazítónk, mert az arachyn mintegy 60%, a földidőkorpa 20% s a pogácsa 23 vagy 5% nyers rostot tartalmaz aszerint, hogy hamozatlan vagy hámozott, bár hamozatlanul legfeljebb csak a romlott földidőt sajtolják, mert abból nem lehet finom olajat készíteni s ezért nem érdemi meg a hámozást. Egyebekben pedig tájékoztatól szolgáljon az, hogy az olajgyártás szabályszerű földidőhulladéka igen izetesekek, természetszerűek s valamennyi állattal etethetők. Főfogyszói rendszeren a fejőstehenek, mert azoknak aránylag sok fehérje kell; továbbá hidegverű csikókkal, borjúk, bárányok s malacokkal is gyakran etetik, mert azoknak is sok fehérje kell. Szokásos adag-nagyság a teheneknél 1—2, a lovaknál 15 kg. fejenként s naponta, a növendékállatoknak pedig 2—4 kg.-ot szoktak 1000 kg. élosulyra s naponta adni.

Fejőstehenek és hizóörök takarmányozása. 607. kérdés. Van takarmányrépám, tavaszi és őszi szalmám és polyvám, réti szénám, zabosbükönnyöm nagymennyiségben, 200 mm. szárított szeletem. Kukoriczát és korpát lehetőleg kisebb mennyiségben szeretnék etetni, mert ezeket venum kell. Ezen fenti takarmányokat akarom megetetni körülbelül 60 tehénnel (melyek napi fejési átlaga ma 7 liter, melyek azonban múlt évben napi 9 liter átlagot adtak) és körülbelül 50 darab kimustrált, 6—7 éves ökörrrel (tarka és fehér fajta vegyesen). A hizókkal vagy pedig a tehenekekkel czelszerűbb a szárított szeletet etetni? Kérek oly takarmányösszetételt összeállítani, hogy fent említett szálastakarmányokból és répából legelőbbit, a kereskedelmi takarmányokból pedig legkevesebbet etessem.

Felelet a 607. sz. kérdésre. Kérdésére kissé bajos felelni, mert abból a mondásból, hogy répája, szénája s szalmája sok van, még nem következik, hogy ez a takarmánya tényleg annyi, hogy az adagolások megállapításánál egészen szabadon rendelkezhetünk velük. A fejőstehén pl. 40 kg. répát is képes fejésként s naponta haszonnal enni, vagy ha tisztán csak szénával lakik jól, akkor is könnyen eléri a 9 liternyi napi tejhozamot. Ezért jobban szeretjük volna, ha megmondja, hogy körülbelül hány kg. répát és szénát szánhat naponta a tehének s hizók darabjára, úgy hogy tavaszig

ki ne fogyjon belőlök. A szárított czukorrépaszelet körülbelül úgy hat az állatokra, mint a répa s ezért tehének s hizókkal egyaránt etethető, különösen ha kevés répa jut nekik. Tájékoztatól a következő adagolásokat számitjuk ki. Fejőstehenek beérik 500 kg. élosulyra s 9 liter átlagos napi fejésre 20 kg. répa, 8 kg. réti vagy zabosbükönnyészena, 3 kg. polyva s 1 kg. olajpogácsával. Ez tartalmaz 126 kg. szárazanyagot, 0,6 kg. emészthető tiszta fehérjét s 5 kg. keményítőértéket. Ezenkívül annyi szalma, amennyit a tehének megesznek. Mi nem korpát, hanem olajpogácsát ajánlunk vásárolni, mert ha a pogácsa drágább is, de a tehéneknek felannyi sem kell belőle, mint a korpából, melynek csak $\frac{1}{3}$ akkora a fehérjetartalma. A hizómarha kaphat 1000 kg. beállítási sulyra s naponta 60 kg. répát, 15 kg. réti vagy zabosbükönnyészenát, 3 kg. polyvát, 4 kg. czukorrépaszeletet s 4 kg. tengeridarát. Ebben van 292 kg. szárazanyag, 17 kg. emészthető nyers fehérje s 145 kg. keményítőérték. A hizálás előrehaladásával azonban a szénát csökkentve, több tengeridarát kell etetni. Szalmát természetesen a hizók is kaphatnak, pl. etetés után, hogy abban az esetben, ha még többet is képesek enni, szalmát ehessenek, de miután 29 kg. szárazanyag rendszeren teljesen jóllakhatja a marhát, alig fognak belőle enni.

Cselkó István.

Pillangósok sikertelen termesztése. 608. kérdés. Gazdaságom egész területén éveken át nem sikerül sem a luczerna, sem a lóhere, a talaj egyrésze középkötött vályog, másrésze homok; eddig méz hiányának tulajdonítottam a bajt, de az alábbi elemzés szerint az egyes táblák mézsoxyd tartalma a következő: 0,30, 0,23, 0,22, 0,28, 2,37, 5,19, 0,39. Kérem, hogy már most miben kereshetem az okát annak, hogy nem diszlenek a pillangósok?

W. H.

Felelet a 608. sz. kérdésre. Azt a talaj bővebb ismerete nélkül bajos megmondani, hogy mi az oka a here nemsikerültének, valószínűleg az altalaj nem felel meg a hereféléknek. Lehet, hogy foszforsavhiány az oka, ezért czélszerű volna foszforsavtrágyával kísérletezni. Kat. holdankint 300 kg. Thomas-salaktot, vagy 200 kg. szuperfoszfátot kell adni. Az sem lehetetlen, hogy a vetésnél követnek el valamely hibát, ami a sikertelenséget okozza.

Cs. S.

Luczerna trágyázása. 609. kérdés. Középkötött talajba, mely legutóljára 1905-ben trágyázott megérett istállótrágyával, a jövő évben luczernát akarok vetni; kérem, lehet-e reményem ott jó luczernára? Nem kellene e ott valamely mütrágyát alkalmazni?

M. J.

Felelet a 609. sz. kérdésre. Azt, hogy az illető talajon lesz-e jó luczernásu, előre megmondani nem lehet, mert az a talaj mélységétől és az időjárástól is függ az: mindenesetre czélszerű lesz a luczerna alá lehetőleg még a tél folyamán kat. holdankint 3—400 kg. Thomas-salaktot elszórni.

Cs. S.

Középi tenyészállatok tartásdíja. 610. kérdés. 1. Községembem a lakosok minden tehén után 8 kor. bikadíjat fizetnek; kérem: tartozom-e én mint birtokos 15 drb. tehénem után, miután saját bikám van, tehát a közsépi bikát

nem használom, szinte bikadíjat fizetni; ha nem, van-e erre törvény vagy rendelet? Megjegyzem még, hogy majomom a községben van, változtat-e ez a dologon? 2. A község lakosai teheneik részére tölem legelőt bérelnék, a fizetés darabszám történik, de kihajják a két közsépi bikát is; ezekért ki tartozik legelődíjat fizetni? A két bika vállalkozónak napi 2 koronaért van tartásra kiadva.

K. S.

Felelet a 610. sz. kérdésre. 1. Nem tartoznak hozzájárulni a gazdasági költségekhez azon földbirtokosok, kik ezen költségeknek hasznát nem veszik s e tekintetben magukról gondoskodnak. 1886. évi XXII. t.-cz. 130. § a bika-tartás költségei kizárólag az érdekelt gazdákat terhelik, így azon gazdak, kik a saját gazdaságuk részére saját tenyészállatokat tartanak, a közsépi bikatartás költségeibe nem tartoznak hozzájárulni. 2. A haszonbérletbe kiadott rét után a bikák vállalkozója tartozik a bikák után eső részt fizetni.

Hollady Nándor.

Luczernaírtás és tarackkirtás. 611. kérdés. 1. Jötermékenységű homoktalajon 2 hold luczernát szeretnék vetni; (ott már vannak szép luczernások); minthogy a talajtrágyát néhány év óta nem kapott, mostani, őszi, istállótrágyával való letrágyázás és mely alászántás után a tavasszal veheték-e luczernát?

2. Egy darab eltarackkosodott rétemet feltörettem; hogy tudnám gyommentesíteni, hogy a tavasszal újból bevethetném fűmagkeverékkel, hogy rendes rétet kapjak? A rét elromlását okozta jórészt, hogy évek előtt feltörték, gabonával bevettették s aratás után egyszerűen úgy hagyták. Talaj: homok.

H. I.

Felelet a 611. sz. kérdésre. 1. A jötermékenységű homoktalaj a luczerna vetésére egészen megfelelő. Ilyen talajon a luczerna szépen diszlik, de annyi tény, hogy hamarabb ritkul ki s így előbb kerül feltörés alá, mint a kötöttebb természetű földeken. Nálunk például a jöminőségű homoktalaju luczernások csak három évig adnak teljes termést, azután kiritkulnak, illetve elvénülnek, mert nyáron a forró, száraz homokban a luczerna szártöve (a gyökér nyaka) annyira megfásodnak, hogy sarjadzóképeségüket nagyrészt elveszítik.

A mély őszi szántás mindenesetre egyik feltétele a luczerna sikeres termesztésének. Közvetlenül istállótrágyát nem szokás luczerna alá adni, egyrészt, mert elgyomositólag hat (bár ez ellen az ismételt kaszálással védekezhetünk), másrészt, mert a luczerna légenygyűjtő növény. De azért jobb a luczernát is trágyás földbe vetni, mint sovány talajba. A trágyás föld tehát nem olyan hiba, mely miatt ne lehetne oda luczernát vetni, bár jobb, ha ez a trágyázást követő évben kerül (kapásnövények után) sorra.

2. Az eltarackkosodott gyeptörés most már nem kezelhető úgy, amint azt a tarack helyes irtási módja megkívánja volna. Leghelyesebb lenne ezen földbe jövő évben korán letakaruló takarmánynövényt vetni, ennek lekerülte után lehető sekély tarlóhántással a tarackkirtást rendszeresen keresztülvinni s csak az ezt követő évben újlag befűvesíteni. Ezen eljárással sokkal többre menne, mint az eltarackkosodott gyeptörés azonnali újlagos begyepesítésével.

Arankamentes

vagy legalább arankamentesíthető

kisarankás

lóhere-

és

luczerna-

magot

vásárol

a legmagasabb áron

Haldek

magnagykereskedése

József főherceg 6 cs. és kir. fensége udvari szállítója, Budapest, V., Bálvány-utca 6.

-t

eseteiben.

eredményezett.

2 korona.

entve.

A tarack irtására vonatkozólag részletes tájékoztatást nyújt Cserhati Sándor „Általános és különleges növénytermelés” című munkájának I-ső kötete (584. oldalán). Ajánlom ezen munkának beszerzését, melynek a gazda léptenyomon nagy hasznát veszi. **K. K.**

Hámozott baltaczimmag. 612. kérdés. Miután több éven át vettem baltaczimmagot, kikélször sok pampinella jött elő, elhatároztam, hogy jövő tavasszal héjazott állapotban vetném a szerezni be a szükséges magot, ezért érek-e el azzal, ha héjazottan vettem el a magot, mennyi kell abból 1200 □-öl területre, sorosgéppel vetve, a budapesti magkereskedőknél megkapható e? **D. R.**

Felelet a 612. sz. kérdésre. A hámozott (lehéjazott) baltaczimmag elvetése — feltéve, hogy csirázóképessége jó, amiről legjobb előzetesen meggyőződni — feltétlenül jó eredményt ad, amint erről a hámozott és hámozatlan mag összehasonlító vetésével alkalmam volt meggyőződni. Igaz, hogy a hámozott mag jóval drágább, mint a hámozatlan, de viszont jóval kevesebbet is kell belőle vetni, kat. holdanként átlag 50 kg.-ot. Én annak idején a hámozott baltaczimmagot Mauthner Ödön budapesti magkereskedőtől vásároltam. Ha jól emlékeztem azonban, ilyen hámozott mag kapható Teleki Arvéd gróf drassói uradalmában is (u. p. Koczka). **K. K.**

Tavaszi buza. 613. kérdés. Elsősorlaty vas megyei valyogos agyagtalajon gazdálkodom; szomszéd gazdaságokban a tavaszi buza igen jól bevált minden évben; szeretnék az 1909 évben én is vetni, de vetőmagot nem tudok tőlük beszerezni, mert 20—30% arpa van a tavaszi buza közt erre mind-nfelé. Kérném tudatni, mely fajta tavaszi buza volna be kérdéses talajomra és honnan szerezhető be nagyban is? **P. L.**

Felelet a 613. sz. kérdésre. A tavaszi buzáknak közül a „Champlain” nevű egyike azoknak, amely nálunk legjobban bevált; szép s nagy, aczélosszemű termést ad s a jó erőben álló s jól előkészíti a földbe — természetesen lehető korán tavasszal — vetve, gyakran az őszi buzától alig megkülönböztethető termést ad, úgy a szem súlyát, mint minőségét tekintve. Hogy honnan (melyik gazdaságból) lehetne nagyban beszerezni, arra nézve tanácsot nem szolgálhatok, de esetleg meg lehetne hirdetni a „Köztelek” lapban. Igen valószínű, hogy jövő tavasszal a tavaszi buzavetőmag ismét nagy keresletnek fog örvendeni, mert a hirtelen beálló tél sok helyen utját állotta az őszi buza elvetésének. Esetleg az országos növénytermesztési kísérleti állomáshoz lehetne fordulni vetőmagbeszerzési forrásokra nézve. Mauthnernél szintén kapható tavaszi champlain-buza. **K. K.**

A német szeszmonopólium.

(Malcoms Jeromos báró minis teri tarackos, a m. kir. földművelésügyi miniszter meheni szaktudósítjának jelentése.)

A Németbirodalom államháztartási egyensúlyának helyreállítása érdekében czélabavett pénzügyi reform által nyitandó új jövedelmi és adóbevételi források sorozatában a legjelentősebb a szeszkövetési egységség. Az évi 500 millió márka adóbevétel többbszükséglet egyötöd részét Németország hatalmas mezőgazdasági szeszipara van ugyanis hivatva ezen monopólium útján a birodalomnak szolgáltatni olyképpen, hogy emellett a mezőgazdaság hát-

rányt ne szenvedjen s a reá nézve olyannyira fontos ezen iparág prosperálása biztosítva legyen.

A már hosszabb idő óta tanulmányozás és előkészítés alatt álló ezen monopólium tervezetét főbb intézkedéseiben most tettek közre s abból a következő alapvonások vehetők ki.

A szesz nagybani vétele és eladása, valamint a szeszfinomítás joga a birodalomra ruháztatik át, míg a szesz előállítása, további feldolgozása, nemkülörben kicsinyben való forgalombahozatala továbbra is a magánvétekenység és vállalkozás kezeiben marad. A szesz rendes eladási ára akként lesz megszabandó, hogy az összes kezelési költségeket fedezze és hogy ezenfölül a birodalmi állampénztárba évi 220 millió márka tiszta jövedelmet szolgáltatson. Az ezidőszert üzembn lévő szeszfőzdeknek jelenlegi termelési terjedelme továbbra is biztosítva marad; az ujonnan keletkező főzdek termelési mennyisége pedig tízévenként fog megállapítani. A monopólium kezelősege a termelési engedély határain belül előállított szeszt a rendes normal-árért, az ezen határon túl termelt mennyiséget pedig alacsonyabb árért veszi át. A rendes beváltási árat akként fojják megállapítani, hogy az átlagos előállítási önköltségeket fedezze. A termelési prémiumok megszűnnek s ezek helyett a szeszfőzdetulajdonosok tíz éven át kártalanításban részesülnek. A birodalom déi államaiban létező szeszfőzdek jelenlegi előnyösebb kontingentálása akként vétetik tekintetbe, hogy az ezek által előállítandó szesz rendes átvételi áran fölül a mostani kontingentálási kedvezménynyel arányban álló pótlékot fog élvezni. A gyümölcspálinka különleges termelési viszonyai kellő figyelemben részesülnek. Az ezekről hozandó törvény 1909. évi október 1-én lépne hatályba.

A nyilvánosságra került ezt a tervezetet az érdekelt körök ugyan nem valami nagy örömmel, de általánosságban mégis eléggé kedvezően fogadták, bár nem igen szívesen látják az államot ást; aminek dacára azonban a kormány ezen színavallása azáltal, hogy a szeszüzletre már majdnem két év óta nehezedő bizonytalanságot eloszlatja, mégis némi megkönnyebbülést okozott.

Legszembetűnőbb előnye a monopóliumnak, hogy a szesz előállítására és fogyasztására kivetett összes adónemeket eltörli. Ezert az elmaradó bevételert az állam a szesz közvetítéséből eredő jövedelemmel kárpóolja magát olyképpen, hogy a nyereszeszt a termelőtől (szeszfőzdetől) átveszi s a fogyasztóak való eladásáig keletkező közvetítési nyereségből, a finomítás és egyéb költségek levonása után fennmaradó tiszta haszonnal helyettesíti eddgi adójövedelmét. A szeszadó az uosó három esztendőben 134—144 millió márka között inzadóó jövedelmet szolgáltatott, mely összeget a monopólium bevételenek tehat mintegy 80—100 millió márkával kellene meghaladnia.

A termelőknek fizetendő beváltási ar az előállítási önköltségek magasságának megfelelően lesz megállapítandó, úgy hogy a moslek termelési nyereség gyanánt legyen maradna a termelőknek. A megváltási ár nagyságának megállapítására egy 800 hl. évi terméssel bíró és rendes átlagos viszonyok között jól vezetett, burgonyát feldolgozó mezőgazdasági szeszfőzde üzemet fojják alapul venni s az ebből kiszámított azon összeg, melybe egy hektoliter szesz előállítása magának a termelőnek kerül fojja a közepes üzemi átlagos szeszfőzdek számára a beváltási árat képezni,

amely azután nagyobb üremeknél valamivel csökkenni, a kisebb szeszfőzdek részére pedig valamivel emelkedni fog. Ezt az árat kapják a jelenleg üzembn lévő szeszfőzdek az általuk termelt szesz azon részeért, amennyit a belföld piacában és ipari célokra összesen fogyaszt a jelenlegi felosztás arányában. Ha ezen összefogyasztás apad, akkor az egyes főzdektől a normalárért átveendő mennyiség is aránylagosan apaszódik. Egyébként a főzdek termelése korlátlan, csakhogy a belföld szükségletén felül termelt mennyiségért nem a normalárát, hanem ennél alacsonyabb azt az árat kapják, mely lehetővé teszi ezen szesz mennyiségek kiviteli értékesítését, miután azt másként értékesíteni nem lehet.

A mezőgazdasági szeszfőzdeknek jelenleg nyújtott termelési prémiumok részben és fokozatosan megszűnnek; ezért átmenetileg tíz évre hektoliterenként mintegy 10 márka kárpólast kapnak, mely kártalanítás összesen körülbelül 200 millió márkát fog kitenni. A tízevi időszak leteltével ezen támogatás Észak-Németországban végleg megszűnik; Dé-Németországban ez a termelési kedvezmény azonban továbbra is érvényben marad, hektoliterenként talan mintegy 7 márka erejéig. Szükségessé teszi ezt a megkülönböztetést a két vidék szesztermelési viszonyainak különbözősége és a jelenlegi kontingentálási rendszerben való érdekeltsége. Amig ugyanis Észak-Németország szeszfőzdei mintegy 121% exkontingenst termelnek, addig a délnémet szeszfőzdek ez a termelés aig éri el a 27%-ot.

Eldöntetlenül hagyja a tervezet azt a lényeges kérdést, hogy a szeszfinomító gyarakat az állam magához vállalja-e, vagy sem? és e tekintetben csak annyit mond, hogy az állam részben saját üzembn finomít s három éven belül fojja elhatározni egyes finomítók esetleges átvételét. A vélemény e tekintetben odaványul, hogy a létező, mintegy 100 finomító közül az állam a 15—20 legnagyobb gyarat körülbelül 50 millió márkaért megváltani, a többit pedig a monopólium részére foglalkoztatni fojja. A megváltás módzataira nézve a tervezet azt rendeli, hogy az nem az eddgi jövedelmhezég alapján, hanem az újabb viszonyok által mérsékelt érték szerint történjék; ami az államra igen jelentékeny megtakarítással jár, miután a „Spiritus-Zentrale”-ban egyeült szeszgyarak első szerződése szerint a finomítási jutalek hektoliterenként 5 márkát tett ki, a jelenlegi szerződés szerint azonban már csak 2.15 márkát.

A denaturált szesz eladási ára a lehető legalacsonyabbra lesz megszabva, hogy annak technikai fogyasztása minél inkább előmozdítassék s ezzel minél nagyobb termelés váljék lehetővé. Azoknak az ipar gyarak pedig, melyek szeszt dolgoznak fel, mint nevezetesen az eczet-, aether-, kenceze- és festékgyaraknak az általuk szükségelt szeszt az állam minden nyereség nélkül fojja átengedni, ugyszintén gyógyászati és tudományos célokra is.

Mindazon főzdek, melyek szeszkülönlegességeket állítanak elő, termékeiket az államtól visszaválthatják s azt maguk értékesíthetik.

A szeszmonopólium behozatala ellen első sorban az emberi élvezet szánt szesz italok készítésével foglalkozó iparok, tehát a pálinka- és likörgyárosok foglalnak állást, miután a szesz megdrágulása ezeket érinti legközvetlenebbül. Ugyanezen okból azonban a termelőket is aggasztja az államosítás, amennyiben a szesz megdrágulása annak fogyasztását okvetlenül lejjebb fojja szorítani, ami azután a

WEISER J. C.

GAZDASÁGI GÉPGYÁR ES VASÖNTÖDE, MALOMÉPÍTÉSZET

NAGYKANIZSÁN.

Egytetemes aczélekék és ekoszervévények. ::

Teljes takarmánykamraberendezések. . . . .

Szecska és repavágók, darálók. . . . .

Malmok minden nagyságban. . . . .

Elsőrangu hazai gyártmány. Tossék árjegyzéket kérní.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Az OMGE. közleményei	2563
Egyről-másról	2564
Német szeszmonopólium	2574
Növénytermesztés.	
A fokhagyma termesztése	2565
Gazdasági vegytan.	
A buza értékek meghatározásához	2566
Gazdasági építéset.	
Szülő vagy amerikai takarmánytorony	2563
Trágyázástan.	
Műtrágyázási kérdések	2568
Állategészségügy.	
A fertőző hüvelyhurut jelentősége és gyógyítása	2571
Levelszekrény	2572
Vegyesek	2575
Minden szó egy korona. — A bortörvény. — A takarmányinség következménye. — Eljegyzés. — Gyászhir. — Szesziszéleti állomás Gödöllőn. — 10 fillér miatt 24 kilométeres ut. — Gazdatisztek nyugdíjügye. — Borkiállítás Temeskutason. — Népvédelmi hivatal Verseczen. — Öntözésünk eddigi eredménytelenségének okai. — A vetések állása Poroszországban. — Tenyészállat-díjazások Csikmegyében. — Országos állatvásárok	2576
Kereskedelem, tőzsde	2577
Szerkesztői üzenetek	2580

Minden szó egy korona. Panaszos sorokat tettünk melyek tartalma a következő: A Temeskutasi Gazdakör az általa rendezendő borkiállításról egy fővárosi napilaphoz rövidke értesítést küldött, mely a lap közgazdasági rovatában megjelent. Mily nagy volt azonban a gazdakör meglepetése, mikor az illető napilap kiadóhivatala 180 koronát követelt tőle utólag a rövidke hír megjelenéséért! Erről az összegről a kiadóhivatal pontos számlát s nyugtát küldött a gazdakörnek, melyet hogy megriasztott a horribilis követelés, az csak természetes, ha meggondoljuk, hogy a kiadóhivatal felszámítása szerint a 31 soros közlemény minden sorára 5 korona 80 fillér esik. A közlemény ez utolsó sorai például, hogy „serényen folynak az előkészületek a kiállítás védnökének, Hertelendy Ferenc főispánnak fogadtatására”, a gazdakörnek éppen 11 korona 60 fillérbe kerülnek, ha tudnillik fizetni fog, tehát minden szó egy koronába számítottak, még az a betűskét se véve ki. Az már bizonyos, hogy ez a fővárosi lap elég magasra taksálja azt a szolgáltatást, hogy a temeskutasi borkiállítás serény előkészítő munkálatairól hírt adott Közép-Európa közvéleményének. Szerencse, hogy a gazdakör nem egy 180-200 soros cikkekét küldött be a fővárosi lapnak, mely ez esetben az alkalmazott díjszabás szerint 1000-1200 koronás számlával örvendeztetne volna meg a boldog kiállításrendezőket. Kérdjük az *Egyelőrtés-t*, méltányosnak és megengedhetőnek tartja-e már csak a kísérletet is egy, a közérdekben fáradozó mezőgazdasági szervezet ilyen iszonyatos megadóztatásának?

A bortörvény. A borhamisításáról és a hamis bor forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló törvényjavaslatot a legcsekélyebb elvi módosítás nélkül elfogadta a képviselőház. A javaslat tárgyalása alkalmával számos felszólalás történt, amely felszólalások, amennyiben

csak stiláris módosítás érdekében történtek, meghallgatásra is találtak. A javaslat büntetőjogi részének tárgyalásánál azonban, amely a hamisított bor forgalombahozóit van hivatva kellő büntetéssel sújtani, a képviselőház egynemely jogásztagja sokallta és kifogásolta a büntetést. A kívánt enyhítő módosításba Darányi miniszter nem egyeztetett be és a Ház változatlanul fogadta el a bortörvényjavaslatot. És ez így is van jól. Az új bortörvény büntető rendelkezése nem lehet eléggé szigorú, ha csakugyan védelmet akar biztosítani a borpancsolók ellen. Mindig akad olyan ember, aki afféle enyhébb büntetést szívesen elvisel, ha emellett busás nyeresége ígérkezik a hamisított bor forgalombahozatalából. A kereskedői körök ugyan szintén szigorunak tartják a javaslatot, mivel esetleg abba a kényelmetlen helyzetbe kerülhetnek, hogy a termelőtől vásárolt hamisított bor miatt ők fognak sújtani. Erre csak azt felelhetjük, hogyha így lesz is, akkor is helyes a törvény rendelkezése, mert a kereskedő ne vásároljon hamisított bort, szakértelménél fogva meghatározhatja elég könnyen a vásárlásnál, hogy tulajdonképpen mit vesz. Ha pedig tudva vett hamisított bort és ezt forgalomba hozta, bünhődjék érdem szerint. A bortörvényt a főrendiház bizottsága is letárgyalta, még e hét folyamán a főrendiház plénuma is foglalkozni fog vele, úgy hogy rövid időn belül szentesítve is lesz a javaslat.

A takarmányinség következménye. A mai háborus kálváriák között, amidőn mindennemű mezőgazdasági termény ára rohamosan emelkedik, feltűnést kelt az élőállatok és különösen a vágómarha árának stagnálása, vagy pláne hanyatlása. Magánértesüléseink szerint a csütörtöki budapesti vágómarhavásáron néhány száz darab gyengébb minőségű marhát adtak el 41 filléres áron. Ez oly alacsony árnívó, amilyen még a régebbi olcsóbb időkben is alig fordult elő és csakis a nagymértékű takarmányinséggel magyarázható meg akkor, amidőn a konzervgyártás jelentékenyen emelkedett és amidőn a spekuláczióknak is nagyobb készletek beszerzésére kellene törekednie. Ha már most számításba vesszük a szerb husbehozatal, mely mindenesetre fokozza a kínálatot, kitűnik, hogy ellentétben a kereskedelmi körök állításával, mely éppen a hus megdrágulása miatti aggály következtében forszirozza a szerb és román husbehozatalt: a magyar gazdaközönségnek föltétlenül igaza volt akkor, amikor a takarmányszükség siralmas állapotára utalva a külföldi husbehozatal megállítását és különösen a szerb husbehozatal mellőzését teljes erélyvel követelte: mert tényleg ma már az állatok annyira hanyatlottak, hogy teljesen kétségessé válik a hazai állattenyésztés rentabilitása.

Eljegyzés. Satorkői Rosenberg Gyula dr. fővárosi ügyvéd leánya, *Lili*, jegyet váltott *Nagel* Marcell budapesti nagykereskedővel, a *Nagel* Adolf cég társtulajdonosával.

Gyászhir. *Zedwitz* Utz gróf eszászári és királyi kamarás, földbirtokos november hó 19-én 87 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 21-én d. u. ment végbe.

Szeszkísérleti állomás Gödöllőn. A földmivélsügyi miniszter a gödöllői koronauradalomban szesz-kísérleti állomást szervezett, mely működését máris megkezdette. Az állomás feladata: a) a szeszipar körébe vágó tudományos vizsgálatok végzése és ezek eredményeinek megismertetése. b) Egy minta-szeszgyár üzemben tartása és vezetése. c) A szeszipar körébe vágó kérdések figyelemmel kísérése szakszempontról és kísérletek végzése, különös

tekintettel a hazai viszonyokra. d) Ujabb szesz-főző eljárások kipróbálása és megismertetése. e) Szeszgyárakban üzemvizsgálatok végzése a m. kir. földmivélsügyi miniszter által megszabott díjszabás alapján. f) A szeszgyári üzembe vágó szaktanácsok adása, illetőleg kidolgozása. g) Szeszgyári tervek és költségelőirányzatok felülbírálat. h) A szeszipar körébe tartozó vizsgálatoknak a megállapított díjszabás szerinti végzése. Ujabb szesz-főzési eljárások kipróbálása díjmentes. Ugyazintén díjmentesen végzi az állomás a szeszgyári üzembe vágó szaktanácsok kidolgozását, valamint a szeszgyári tervek és költségelőirányzatok felülbírálatát is. i) Közreműködés a szeszgyári vezetők kiképzésében. A állomás czíme „M. kir. szesz-kísérleti állomás Gödöllőn”, amely a hozzáintézett kérdésekre felvilágosítást ad.

10 fillér miatt 24 kilométeres ut. A vasuti tisztviselők és alkalmazottak — tisztelet a kivételeknek — köztudomás szerint nem tartoznak a legudvariasabb emberek közé. Lehet, hogy ez nem egyéni sajáttság, rendeletekhez való merev ragaszkodásnak; de hogy meg van, azt szomorúan illusztrálja az alábbi eset is, melyet egy nagybérű, előkelő és ismert gazda közöl velünk panaszképpen: Az illető egy ígásfogatot küldött H.-Gy. vasuti állomásra 200 darab üres zsákért, elfelejtett azonban az árnyilatkozatra 10 filléres bélyeget ragasztani; erre a paragrafusokba kapaszkodó állomásfőnök visszaküldi az ígásfogatot a 12 km-re fekvő gazdaságba, tehát 24 km-es utat járat vele egy 10 fill-es bélyegért! Megjegyzzi a nagybérű, hogy nincsenek egymással ellenséges viszonyban, módjában lett volna a főnöknek — ha véletlenül irodájában nincs készletben — a vasuti vendéglőstől a 10 fill-es bélyeget beszerezhetni s biztosítékul a kocsiától biztosítékot venni. Mindezt azonban nem tette a vasuti tisztviselő, hanem az előírásához kapaszkodván, érzékenyen megvekszált a gazdát. Holott ezt a kis ügyet el lehetett volna úgy intézni, hogy senki sem károsodott volna, ha az a vasuti tisztviselő szem előtt tartja azt a figyelmet és kiméletességet, mely minden jó szellemben működő tisztviselői karra nézve irányadó a közönséggel szemben. Nem ártana a tisztviselőket időnként arra figyelmeztetni, hogy első-sorban ne a paragrafusokat, hanem a közönséget szolgálják, mely akadékoskodás helyett legalább a saját hazájában méltán vár jóindulatu s adminisztrációt.

Gazdatisztek nyugdíjügye. Egyes vidéki gazdatisztekhez felhívások érkeztek oly czélból, hogy őket a gazdatiszti nyugdíj-kérdés megoldása tárgyában a földmivélsügyi miniszter által terbe vett novemberi összejövetelen való részvételre reábirják. Illetékes helyen meggyőződünk arról, hogy a földmivélsügyi miniszterium ez ügyben semmiféle általános értekezlet tervével nem foglalkozik.

Borkiállítás Temeskutason. A Temeskutasi Gazdakör a megyei gazdasági egyesület erkölcsi és a földmivélsügyi miniszter anyagi támogatása mellett a világhírű verseczvidéki borok bemutatása czélzatával november hó 21-23-ig tartó borkiállítást rendezett Temeskutason. E kiállításn a földmivélsügyi miniszter is képviseltette magát Hertelendy Ferenc főispán által. A kiállítás minden várakozáson felül sikerült, amennyiben azon 309 kiállító vett részt, fényesen dokumentálva, hogy a verseczvidéki borok — úgy a fehér, mint a vörös — méltán híresek. Nagyobb kollekczióval Baich Miklós br. örököse, Bähr Rezső, Hadik János gr., Hambek

BENYÓ KÁLMÁN Budapest, IX., Üllői-ut 61a

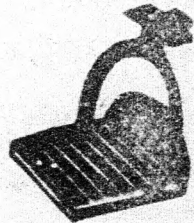
Vas- és aczél-árak, minden-nemű kocsirészek, gépek, szerszámok, gazdasági eszközök nagy raktára

(volt **AGI**-fele üzlet)

Kivánatra képes nagy ár-jegyzékkel szívesen szolgál.

Telefon 66-20.

471

János, Hell József vettek részt. A kiállítás értékét tulajdonképpen az adta meg, hogy azon osztrák borkereskedők is jelentek meg s több *wagon bevárólást is eszközöltek*. A kiállítással kapcsolatban szőlészeti és borgazdasági gépek is voltak kiállítva; ugyanez alkalommal *Hermann-Jäger János*, a kaliszindikátus igazgatója a szőlő műtrágyázásáról tartott előadást. A kiállítás bizonyára elősegítette a verseczvidéki borok értékesíthetőségét.

Károlyi Sándor gróf és a magyar föld. A Magyar Gazdaszövetség kiadásában egy füzet jelent meg e címen, mely Károlyi Sándor gróf munkásságának és életének rövid ismertetését tartalmazza egyes csoportosításban. A füzetben két kép is van. Egyik Károlyi Sándor gróf arcképe, a másik szobrának képmása. *Schandl Károly dr.* állította össze a kis művet, mely tíz fejezetre osztva népies modorban ügyesen és élvezetesen ismerteti Károlyi Sándor gróf életét, munkálkodása eredményét és halála utáni ünnepeket. A kiadvány ára 1 K.

Népvédelmi hivatal Verseczen. Mult év augusztus havában a *Verseczi Gazdasági Egyesület* kezdeményezésére és annak szárnyai alatt Verseczen egy „népvédelmi” hivatal létesült. A hivatal felállításával annak megteremtői egy oly intézményt óhajtottak létesíteni, amely a közigazgatási ügyekben járhatlan, egyszerű földmives- és kisiparosztályhoz tartozóknak minden irányban a kellő felvilágosításokkal, utbagazításokkal és tanácsokkal szolgáljon. Egy esztendő mult el azóta, hogy a verseczi „népvédelmi” hivatal fennáll és egy esztendő alatt beigazolást nyert az, mennyire szükséges volt egy ilyen hivatal megteremtése. A hivatal működési körébe felvette a fennebb említett közigazgatási tanácsadón kívül a segélyre szorulóknak gyámolítását és az erkölcsi élet fejlesztését is, úgy hogy ezzel fontos szociális tevékenységet is fejt ki, amelylyel a hivatal valóságban „népjóléti” hivatallá lett. Az elmúlt évben a hivatal közbenjáró adó-, ipar-, katonai-, cseléd-, munkás- és biztosítási ügyekben, a rászorulókat anyagi támogatásban részesítette, gondoskodott gyermekek elhelyezéséről és felneveléséről, elvállalta többeknek a tandíj alól való felmentését, vadházasságok megszüntetésére törekedett törvényes házasságkötés szorgalmazásával, segítségben részesített elaggott munkásokat és 48-as honvédeket, tanácsokkal szolgált kivándorlási ügyekben, közbenjáró állami támogatások készítésében stb. Mindezen ügyekben lelkiismeretesen járt el és pedig teljesen díjtalanul a hivatal, sőt a legtöbb esetben a hivatalos eljárás-hoz szükséges készletadásokat is fedezte. Hivatalos működéséhez szükséges anyagi erejét a hivatal adakozásokból meríti, amely adakozásokhoz *Darányi* földművelésügyi miniszter járul hozzá jelentékenyebb összeggel, továbbá Versecz városa, testületek és magánosok. Kívánatos lenne, hogy ily népvédelmi hivatal az ország számos helyén állítsák fel, amely a szociális érzék fejlesztése mellett különösen arra alkalmas, hogy az elidegenített munkásosztály meggyőződjék arról, mennyire fűradozik az az osztály az ő jólétének előmozdításában, amelylyel szemben igazságok folytán annyiszor állást foglalt.

Ontözésünk eddigi eredménytelenségének okai címen *Koloseváru* Ödön műszaki tanácsos, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet helyiségeiben (Reáltanoda-utca 13-15. sz.) december hó 1-én, kedden délután 6 órákor előadást tart. Felhívjuk gazdátársaink figyelmét az érdekesnek ígérkező előadásra annyival is inkább,

mert az előadó főleg gyakorlati szempontból foglalkozik a kérdéssel. Az előadásra a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vendégeket szívesen lát.

A vetések állása Poroszországban. A porosz statisztikai hivatal most tette közzé hivatalos jelentését, amely a poroszországi vetések november hó 15-iki állásáról számol be. A jelentés szerint november 15-ig a tulságos száraz időjárás következtében a rozsral bevetendő terület egy része bevetetlen maradt, a buza alá szánt területnek pedig mintegy kétharmada maradt bevetetlenül. A burgonya- és répaszedés még a havazás előtt befejeztetett. A mezőgazdaságra veszélyes állati kártevők közül számos vidéken a mezei egerek nagyon elszaporodtak. A buzavetés — eltekintve attól, hogy a vetési munkálatok rendkívül visszamaradtak — a legtöbb vidéken vagy nagyon gyengén kelt ki, vagy még egyáltalában ki sem kelt. A rozs szárbá indult, sajnos azonban nélkülözi az üde zöld, egészséges színt, mert inkább szürke színbe játszó a vetés. Értékszámokban kifejezve Poroszországban következő a vetések állása (1 igen jó, 2 jó, 3 közép, 4 rossz): őszi buza 3:4 (1907 novemberben 2:5), őszi rozs 3:3 (2:4), tönköly 2:6 (2:3), őszi repce 2:6 (2:3).

Tenyészállatdíjazások Csik megyében. *Csikvármegyei Gazdasági Egyesülete* a földművelésügyi m. kir. minisztérium segélyezésével november 16-tól 21-ig Kászonaltizen, Csikköz-máson, Csikmádarason, Gyergyóalfaluban és Tölgyesen állatdíjazásokat tartott, melyeken mintegy 300 darab tehén, üsző, sertés állított ki. Számos díj osztott ki.

Országos állatvásárok. Nagyobb jelentőségű országos állatvásárok december havában a lapunk 92. számában közöltek kívül a következő helyeken tartanak meg:

Körmend december hó 14-én (kirakodó vásárral). Legnagyobb felhajtás remélhető tehén, ökör és növendékmarhából. *Tavalyi* felhajtás és eladás t. szarvasmarhából 1141-613, lóból 141-69.

Székelgyulvárhelyen december 18., 19., 20. és 21-én (18-20. állatvásár, 21-én kirakodóvásár). Legnagyobb felhajtás remélhető szarvasmarhából.

Máramarosszigeten december hó 21-én. Legnagyobb felhajtás remélhető a tarka marhából. *Tavalyi* felhajtás és eladás m. és t. szarvasmarhából 2610-1282, lóból 723-330.

Mezőturon december hó 26. és 28-án (26-án állatvásár, 27. és 28-án kirakodóvásár). Legnagyobb felhajtás remélhető szarvasmarhából (vegyesen 1500), juhból (2500), sertésből (1600).

„A góbé a gazdaságban”. Humoros gazdasági tárczák. *Második olcsó kiadás.* Ára füzve 1 kor. Utalványon megrendelhető Péterfy Tamás írónál. Budapest, IX. ker., Köztelek.

Parcellázások jutányos és gyors keresz-tülvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhite-rintézete” fizetelmüködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e célra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendeltetése kizár minden nyereszkezdést, miért is maga parcellázási célokra birtokot nem vásárol, hanem kívánatra elvállalja méltányos munkadíj ellenében a parcellázások teljes (jogi, telekkönyvi és mérnöki) lebonyolítását s e célra megbizottját a helyszínére kiküldi, aki az összes teendőket ellátásáról a helyi kívánalmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási célokra az intézet előnyös feltételi kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-utca 2. szám) kívánatra minden felvilágosítást megad. Az intézet működésének előnyei: 1. A lebonyolítás olcsósága. 2. Az inté-

zet nyereszgrészesedést nem igényelvén, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, ahogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parcellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre egy összegben megkapja a vételárat. 5. Egyetemleges felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegeztetnek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: 1. A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adatnak. 3. Az egyik módozatú kölcsön teljes készpénzzel fizetetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesítés. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

NYILTTÉR. *)

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga

A KALI

amelynek hiánya teljes termések elérését lehetlenné teszi. Különösen sok kálira van szükségük a kapásnövényeknek, herféléknek és réteknek, úgy az árpanak és szőlőnek. Különösen szegények káliban a homok- és tőzegtalajok és feltétlen szükséges azoknak a káli pótlásáról gondoskodni, miután azoknál a foszfor- és nitrogénvel való trágyázás semmi körülmények közt sem biztosítja a lehetőleg legnagyobb termés elérését. A mi viszonyaink között leginkább a 40%-os kálisó bir jelentőséggel, miután abban a tiszta káli, vagyis a kiló százalékat, a kisebb szállítási költség miatt legolcsóbban vásárolhatjuk.

A káli-trágyák alkalmazásáról a

Kalisyndikátus mezőgazdasági tájékoztató irodája

Budapest, VIII., Üllői-ut 39. I. emelet (József-körút sarok) díjtalanul és kötelezettség nélkül nyújt felvilágosítást és érdeklődőknek az erre vonatkozó szakmunkákat díjtalanul rendelkezésükre bocsátja.

Megjelent!

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az O. M. G. E. igazgatója a G. E. O. Sz. titkára
szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár

1909. évi folyamata.

A „Köztelek Zsebnaptár” lizen-tődtök évfolyama teljesen átdolgozva két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonképeni Zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaplót és a vásárok jegyzékét tartalmazza; a második kötet, amely szakközleményeket tartalmaz. — A „Köztelek Zsebnaptár” két kötetének ára O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek” előfizetőknek bérmentes küldéssel 4 korona.

Megrendelhető a

„KÖZTELEK”

kiadóhivatalában
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

*) E rovatban foglaltakért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

A legerősebb konkurencziának is ki kell térni

az 1908. évi új modellű **Perfekt Separatoraink** elől.

Egydarabból sajtolt Perfekt tejszállító-kannák.

Teljes tejgazdasági berendezések. Tassék árjegyzéket kérni.

BURMEISTER és WAIN
gép- és hajógyár részv.-társaság
Budapest, V., Kálmán-utca 3. sz.

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

BUDAPESTI

GYAPJUAUKCZIÓKRA,

melyek a jövő év folyamán két sorozatban, nevezetesen július és okt. hónapokban tartatnak meg

Az aukciókra felküldött és „Gyapjárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” czimzett gyapjuküldemények MÁV. összes vonalán tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentésekre, elfogad és minden-nemű felvilágosítással szolgál

Magyar Általános Hitelbank
Árusztály—Gyapjárverések
V. ker., Nádor-utca 12. sz.

Mezőgazdasági helyzet.

Arad. Az időjárás az utóbbi napokban kedvezőbbre fordult s a várnegy egész területen részint hó, részint eső alakjában bőséges csapadék volt. Így most már remélhető, hogy a hó alatt a késői vetések is ki fognak kelni, mert a hideg is megenyhült.

Baja. Az időjárás fordult, a múlt heti hó is elolvadt, ma már folytatják a szántást, még talán a visszamaradt vetést is be fogják végezni.

Debreczen. Az időjárás téves, 24-én havazás. Győr. A hét kezdete óta enyhe időjárásunk van: volt egy felsőpi esőnk is, mely a buzavetésekre igen kívánatos volt.

Kassa. Itt és a vidéken erős havazás volt. Péva. Az időjárás borult, havas, 15—20 cm. hó esett, mely nagybörzést elővált és igen jó hatással volt az őszi vetésekre.

Losoncz. A vetések hó alatt vannak, az időjárás hideg és fagyos.

Miskolc. Ma és tegnap az idő enyhült, olvadt is, de 23-ikáig kemény téli idő volt. Még sok helyen vetetlen maradt a föld. A korai vetés jórésze szép, de amelyiket csirában ért a faaj, attól nem sokat remélnek.

Nagybecskerek. Az őszi vetés védelmét körülbelül 10 cm. vastagságú hólepel biztosítja.

Nagykanizsa. A földeket még nagyobb részben hó fedti; változó idajárás lévén, mezei munkálatok szünetelnek, csak némely helyen szántanak még.

Nagyszentmiklós. E hét folyamán roppant nagy volt a havazás, aminek felette örvendünk. A vetések meleg időt igényelnek, hogy az őszi buza megerősödjön mehesse a tébe. A gazdasági teendők szünetelnek.

Nagyvárad. E hó 20-án beállt a havazás, azóta a földeket hórétteg borítja. A mezőgazdasági munkálatok most már teljesen szünetelnek, ami nagy hátrányára van a mezőgazdaságnak, mert nemcsak a tavasziak alá való szántás áll befejezetlenül, de néhol még az őszi vetés sem nyert befejezést.

Nagyszombat. E hó 20-ától folytonosan havazik. Nyíregyháza. Csaknem naponta havazik: összesen ze munkálatok szünetelnek. Ma a havazás szünetel s uzulatszik, erős fagyra van kilátás.

Nyitra. Az időjárás igen változó. Hideg, fagyos és borult napok enyhe és derült napokkal váltakoznak. Gyakran havazik, de a hó nem áll-udó, a múlt heten esett hó a földeknek egy kevés nedvességet adott, ami valamit használt az őszi vetésekre. A cukorrépa szállítás nagybörzést befejeződött. A trágyahordás és az őszi szántás folyik.

Pancsova. A legutóbbi esőzések és havazások a buzára nagyon jó hatásuk. A földeket jó hótakaró fedti, mely alatt az ős i vetések szépen fejlődhetnek.

Sopron. A kiscsapadékos idő után az időjárás megenyhült. A nagy szárazság folytán a vetési munkálatokat nem lehetett befejezni, de ha az időjárás így tovább tart, lehet a mulasztást pótolni. A korábbi vetések elég jól keltek és kielégítően allanak. Mindentűt mutatkozik takarmányhiány.

Szatmár. 10—12 cm.nyi hótakaró borítja az egész vidéket, ennél fogva minden külső gazdasági munka szünetel.

Temesvár. Az időjárás enyhült, a vetésekre legkedvezőbbnek mondható.

Verecz. E héten egyszer havazott, de már el is olvadt a hó. A buzavetéssel némely gazda még elmaradt. Zalaegerszeg. Az időjárás változatlanul téves. A napokban leestt eső s a nappali enyhüések a hórétteget annyira leszállították, hogy helyenként a szántás folytatása lehetséges.

Zenta. E héten úrún havazott. Most enyhe az idő és a hó fogy. Ejjel fagy van.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatózsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonatorzstályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Napijelentés a gabonatózsdéről.

1908. november 27.

Politikai hírek az egész tőzsdéi hetet megélenkítették; nyugtalanító események folytán a zab 18 K., a rozs 22 60 K., a buza 36 60 K. emelkedett. A hivatalos számlát a nagy emelkedéseket mérsékelte.

Buza 20 fillérel olcsóbb. Rozs élénk és 21 50 K-ig fizették. Arpa szilárd és Zab emelkedő volt.

Eladott: Buza. Tiszavidéki: 100 mm 30 5 k. 27 K. 30 f. 150 mm. 80 k. 27 K. 30 f. 200 mm. 80 k. 27 K. — f. 100 mm. 79 5 k. 27 K. — f. 500 mm. 79 3 k. 27 K. 10 f. 500 mm. 78 3 k. 27 K. 10 f. 150 mm. 79 k. 27 K. 25 f. 100 mm. 19 k. 27 K. — f. 58 0 mm. 78 5 k. 27 K. — f. 1000 mm. 78 k. 26 K. 80 f. felső, 900 mm. 78 3 k. 27 K. 30 f. Budára, 700 mm. 78 8 k. 27 K. 30 f. Budára, 1100 mm. 78 5 k. 27 K. 30 f. Budára.

Fejérmegyei: 300 mm. 78 k. 26 K. 80 f. 300 mm. 78 k. 26 K. 80 f. 200 mm. 77 k. 26 K. 70 f. 200 mm. 77 k. 26 K. 60 f.

Pestvidéki: 1450 mm. 80 5 k. 27 K. 10 f. 400 mm. 80 k. 27 K. 10 f. 125 mm. 80 k. 27 K. — f. 265 mm. 79 5 k. 27 K. — f. 100 mm. 79 5 k. 27 K. — f. 533 mm. 80 k. 27 K. — f. 1000 mm. 78 3 k. 26 K. 90 f. 130 mm. 78 5 k. 26 K. 80 f. 200 mm. 78 k. 26 K. 80 f. 100 mm. 77 k. 26 K. 60 f. sárga.

Bácskai: 350 mm. 79 k. 27 K. 10 f. 500 mm. 79 k. 27 K. 10 f. 100 mm. 79 k. 27 K. — f. 100 mm. 78 k. 26 K. 80 f. 28 K. 80 f. 100 mm. 77 k. 26 K. 60 f.

Raktár: 350 mm. 77 k. 26 K. 40 f. Bihari: 1000 mm. 78 k. 26 K. 60 f.

Boss: 650 mm. 21 K. 60 f. 100 mm. 21 K. 50 f. 300 mm. 21 K. 50 f. 100 mm. 21 K. 40 f. 200 mm. 21 K. 30 f. 200 mm. 21 K. 20 f. kpf. paritás.

Arpa: 1 0 mm. 16 K. 40 f. 100 mm. 16 K. 10 f. kpf. Zab: 100 mm. 17 K. 80 f. 100 mm. 17 K. 40 f. 100 mm. 16 K. — f. dohos, kpf.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1909. Áprilisra	16 20 K.
" 1909. októberre	23 "
Rozs 19 9. áprilisra	22 28 "
" 1909. októberre	19 80 "
Zab 1909. áprilisra	17 60 "
Tengeri 1909. májusra	15 30 "

Vetőmagvak.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete vetőmagosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Lóheremag irányzata változatlanul szilárd. Nagyobb mennyiségű Francia- és Csehország kinal, az élénk kereslet folytán ezen származékok teljes multheti áron keltek el. Oroszország szállítása még mindig csakis kisebb mennyiségre szorítottak. A belföldi termés legnagyobb része nagyaránkát tartalmaz, tisztításra illetőleg arankamentesítésre nem használható fel még a külföldi igen enyhe szabályok szerint sem, aminek folytán a kivitele teljesen szünetel.

Luczernamagjzlet változatlanul esendes mederben mozog, csakis szép sárga színű mag iránt mutatkozik érdeklődés. Turkesztáni származékok, mely hazai viszonyainknak nem felel meg, Hamburgból olcsó árakon kínálják s miután ugy szinre, mint szemmagyságra nézve igen tisztesítés. Itten is vevőkre talált s több vagon érkezett már eddig hazánkba. Ezért ajánljuk, hogy a vetőmagbeszerzésnél a származék megnevezésére minden gazda sulyt helyezzen, nehogy a tetszős külső turkesztáni származékok vásárolja meg jó drágán. Ennél a legsilányabb belföldi mag is értékesebb.

Nyulszapuka külföld részére keresett s irányzata szilárd.

Bukkony ára emelkedő irányban mozog. Nyersaruert az árak 100 kg.-knt a következők:

Lóheremag természetű aranka mentes	144—154
" nagyaránkás	106—120
" arankamentesítésre alkalmas	130—142
Luczernamag szép sárga színű	128—140
" kereskedelmi áru	106—120
Biborheremag	38—40
Muharmag	17—18
Vörös köles	14—15
Baltacím mag	40—42
Bukkony	20 50—20 75

Szeszüzlet.

A szeszüzletben a forgalom nagyobb kínálat mellett elég élénk volt és a vételkedv valamivel olcsóbb ajánlatok mellett kielégítő.

Elkelt finomított szesz adózva 179 50—180 50 K., adózatlanul 60 50—61 50 K. helybeli finomítottól, ellenben v. déli finomított és másodkézből olcsóbban ajánlottak promptszeszt.

Elesztőszesz adózva 179 K-ig, adózatlanul 60 K-ig kelt el nagyban és 1 K. drágábban kicsinyben.

Denaturált szesz hordóval együtt 50—51 K. kelt el. Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyerszesz ab termelő állomás jegyzésen alul kelt el 2—2 50 K. és olcsóbb áránlatok mellett fix áron.

Budapesten a kontingens-nyerszesz ára 58—59—K. Budapesti jegyzés

Finomított szesz adózva	179 50—180 50
" adózatlan	60 50—61 50
Élesztőszesz adózva	178 50—179—
" adózatlan	59 50—60—
Nyersszesz adózva	177 50—178 50
Denaturált szesz	50 50—51 50

(Az adózott szesz a 20 korona pótdadóval együtt értendő.)

Gazdasági áruszükségleti cikkek.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete árusztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Zsiradékok. A jelentési időszak első felében a zsiradék-üzlet nem változott s a forgalomba került áru a múlt heti árakon kelt el. Később azonban a nagyobb sertés-felhajtások s olcsóbb sertésárak következtében a zsiradékok is gyengültek s ugy disznózsir, mint szalonna csak valamivel olcsóbban volt elhelyezhető.

Jegyzések:

I. r. fehér forrázott táblaszalonna, friss áru, nagyobb, kocsirakományok vételénél, nehéz minőségű 110—111 K.

Könnyebb minőségű 107—108 „

I. r. pestvárosi disznózsir, nagy hordókban 139—140 „

100 kg.-knt minden levonás nélkül.

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

A fővárosi malmok átlagos buzaliszt jegyzései 100 kg.-knt Budapesten, olegsúly tisztasulyként, szákosult.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K:	19—	18 60	17 60	16 20	15 60	14 80	13 40	12 80
		7 1/2	7 3/4	8				
		27 20	23 60	16 60				

Rozslistárak:

Szám:	O.	O/L.	I.	WR.	II	II/B.	III.
Ár K:	34 20	33 40	32 80	32 20	—	29 60	28—

A többi abraktakarmánycikkek árai a következők voltak Budapesten szákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg.-knt.

Finom korpa 1908. nov.—decz. száll.	12 40—12 50
Goromba " " " " " " " " " " " "	12 40—12 50
Finom korpa 1909 jan.—május szállítására	12 60—12 70
Goromba " " " " " " " " " " " "	12 60—12 70
Rozskorpa december " " " " " " " " " " " "	12 20—12 30
Árpáda és arpadarozó " " " " " " " " " " " "	14 50—14 80
Malomkonkoly " " " " " " " " " " " "	14 20—14 30
Budapesti gyári repcepegőgácsa " " " " " " " " " " " "	15 50—15 60
Derby melasse ab Hatvan v. Pozsony " " " " " " " " " " " "	11 40—11 50
Száritott moslék zsák nélkül " " " " " " " " " " " "	14 80—14 90
Malátacsira " " " " " " " " " " " "	14 50—14 60
Száritott répaszelet, " " ab állomások " " " " " " " " " " " "	13 50—13 70
Szörpéc 48—50% cukortart. hordó nélkül " " " " " " " " " " " "	9 50—9 60
ab cukorgyár " " " " " " " " " " " "	

A MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG

ingyen közreműködik fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint földművelő társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetkezeti kérdésben. Falusi gazdaszövettségeket vagy gazdaszövettségeket alakít. Abból a célból, hogy a földműveseknek a földvásárlásnál utbaigazítással szolgálhasson, nyilvántartja a földveteli és eladási szándékokat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az

jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdaszövetségnek, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 40., melynek tagja lehet minden magyar honpolgár és a köz javáért dolgozó minden testület, ha magát évi 12 kor. fizetésére kötelezi. Ezen tagság fejében jár a havonta megjelenő „Magyar Gazdák Szemléje” vagy a „Szövetkezés” című hetenként kétszer megjelenő folyóirat. Évdíjas tagok évi 2 koronával is be lehetnek, melyért számos hasznos tájékoztató könyvet, füzetet kapnak.

Magyar vidéki piacok árjegyzései.

1908 november 20-án.

Piac	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Burgonya		Vaj		Tojás	Husárak																			
						sárga	rózsá	I.	II.		Vágott hus kilogramm fillérekben						Élősúly mm. koronákban													
											100 kilogrammonként						marha-hus		borjúhus		sertéshus		birkahus		marha-hus		borjúhus		sertéshus	
											korona értékben						I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.		
Arad	24.-	19.-	14.60	15.-	12.60	6.50	7.-	320	—	8.-	144	136	180	110	166	152	112	55	45	65	50	85	70							
Baja	25.-	19.80	15.60	15.20	12.40	6.-	6.-	240	200	8.-	116	103	120	112	112	104	84	52	48	70	64	94	90							
Balassa-Gyarmat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Debreczen	24.-	18.40	14.-	15.-	13.-	7.-	8.-	400	280	9.-	128	120	140	120	168	160	80	70	60	86	72	104	96							
Eszék	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Győr	25.20	20.80	16.40	17.20	15.60	8.-	6.-	260	240	8.-	152	140	160	144	144	136	80	72	64	92	88	98	90							
Kaposvár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Kassa	25.-	23.-	16.-	14.60	15.-	4.80	5.60	300	—	9.-	130	120	132	120	120	110	72	60	56	72	70	72	68							
Léva	24.40	20.30	16.40	16.60	16.-	7.-	8.-	280	220	8.-	120	112	144	130	140	130	96	72	64	76	64	100	92							
Losoncz	24.60	20.-	16.60	16.40	16.-	5.50	6.50	200	160	8.-	112	104	144	138	136	—	64	72	58	100	90	120	110							
Miskolcz	26.-	21.-	16.-	17.-	15.-	—	6.40	240	200	9.-	120	112	144	136	160	152	80	52	48	112	104	88	80							
Nagybeaskerek	24.80	19.-	14.20	15.-	12.40	8.40	8.-	304	240	8.-	120	112	144	136	144	136	64	60	55	84	80	86	80							
Nagykanizsa	24.40	19.80	16.20	16.60	14.80	7.20	7.60	280	260	6.-	150	128	160	138	152	136	80	80	58	86	76	104	98							
Nagyszeben	21.-	—	14.-	13.80	14.-	4.50	5.-	320	280	7.70	160	124	120	100	140	120	80	60	50	36	28	80	72							
Nagyszentmiklós	24.10	18.50	14.10	14.20	13.60	8.50	9.-	240	200	6.50	112	108	136	—	120	—	48	70	65	78	70	96	—							
Nagyvárad	24.80	19.-	15.60	15.60	12.60	7.-	7.-	320	200	10.-	104	88	160	140	152	136	72	80	54	—	—	116	104							
Nyiregyháza	23.40	19.80	15.40	16.20	13.80	7.-	7.20	220	—	9.-	136	120	136	120	144	136	96	66	56	80	60	122	116							
Nyitra	24.-	20.-	16.-	16.-	15.70	8.-	7.-	280	200	10.-	112	96	128	120	136	124	88	80	56	80	70	120	100							
Pancsova	24.-	—	14.40	15.20	12.40	9.-	10.-	280	260	6.-	120	112	160	140	136	120	68	64	52	88	82	90	80							
Pápa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
S.-A.-Ujhely	24.20	19.40	15.20	15.-	14.40	5.40	6.-	280	240	9.50	120	112	144	136	144	104	96	—	—	76	72	90	80							
Sopron	24.80	19.60	—	17.60	17.20	8.-	8.-	300	240	8.-	—	—	—	—	—	—	—	70	56	100	98	94	82							
Szatmár	23.-	18.20	14.20	13.80	15.-	5.-	5.20	230	220	7.-	120	112	152	144	136	128	—	—	—	—	—	—	—							
Szombathely	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Szolnok	25.40	—	15.70	16.-	14.20	7.-	9.-	200	190	10.-	112	—	140	—	140	—	100	56	—	62	—	68	—							
Temesvár	25.-	20.-	15.60	15.40	13.-	—	7.-	—	—	5.-	136	—	160	—	144	—	—	80	70	100	—	90	86							
Uj-Arad	23.80	19.-	14.50	15.-	12.50	6.-	6.50	300	—	7.50	104	96	144	120	136	120	100	50	40	60	45	80	65							
Versecz	24.50	18.50	15.-	15.-	—	—	—	300	—	10.-	88	—	140	—	136	—	96	80	72	100	—	104	—							
Zalaegerszeg	24.-	19.50	16.-	16.40	16.-	7.-	6.-	300	250	10.-	120	104	140	120	140	120	100	76	70	84	78	100	96							
Zenta	24.40	20.-	14.80	15.20	13.40	9.-	9.-	300	280	8.-	100	96	140	120	120	116	80	62	54	90	88	80	76							

Memzetközi gabonapiacz 1908. nov. 25-től 1908. november 28-ig.

Kelet	Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Odessza	Határidő	Határidős árak					
												Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago	
												Effektív árak					
Buza	27	27.-	21.28 ¹	28.20	25.60	25.66	21.42	20.82	19.12	19.56	20.74	Decz.	—	20.93 ²	24.34	21.60	19.12
	24	26.60	20.66 ¹	27.70	25.30	25.93	21.56	20.86	19.18	19.34	20.38	Április	26.46	20.40 ³	24.94 ³	22.20 ^{1b}	19.92 ³
Rozs	27	21.90	—	22.20	21.80	20.33	16.42	—	—	—	16.88	Decz.	—	21.06 ³	24.46	21.70	19.16
	24	21.40	—	21.80	21.30	20.65	16.58	—	—	—	16.65	Április	26.20	20.46 ³	24.94 ³	22.34 ^{1b}	19.92 ³
Zab	27	17.85	—	19.10	16.90	20.33	—	—	—	—	—	Decz.	—	—	20.04	16.42	—
	24	17.40	—	18.50	16.80	20.08	—	—	—	—	—	Április	22.72	—	21.0 ³	16.58 ^{1b}	—
Tengeri	27	14.40	15.57	19.10	16.70	20.90	—	14.30	12.60	13.14	—	Decz.	—	—	19.30	—	—
	24	14.20	15.03	19.10	18.30	20.90	—	14.32	12.68	12.56	—	Április	17.92	—	19.84 ³	—	—
Árpa	27	16.65	—	20.20	20.50	23.60	—	—	—	—	—	Decz.	—	14.63	19.02	—	12.60
	24	16.40	—	20.20	20.50	23.89	—	—	—	—	—	Április	15.48 ³	14.34 ^{1a}	17.68 ³	—	—

Jegyzet: 1) Red winter II.
 1a) jan. 1b) jan.—ápr.
 2) márcz. 3) május.

Istálló-Magtár
 mindenemü
 Gazdasági
 épületfrödémet
 a legolcsóbbá
Tűzbiztos
 és értéke tarté
Vasbetonból
 építünk.
 Tervek, költségvetést
 ingyen készít.
RELLA N. és
 unokáiécsse
 Budapest, IX., Dabó-ut 25.
 Telefon 69-77.
 Öveggel bílt vasbetón
 arcmunkáért és tarté-
 nyak, vasbeton
 piacok.

Luiza gőzmalom r.-t. jelentése a „Köztelek” részére.
Budapest, 1908 november 26-án. Netto-árak 50 kg.-kint
Budapesten, elegysúly tisztá sulyként, zsákostul. Kote-
lezettség nélkül.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K.:	19.90	19.50	19.10	18.50	18.10	17.80	17.10	16.10
	7/8	7/4	8	Korpa:		F.	G.	
	14.30	11.70	8.70	Ár korona:		6.70	6.70	
Rozsliszitárak:								
	0	0/I	I	WR	II	II/b	III	IV
K.:	17.20	16.80	16.50	16.20	15.90	14.90	14.10	9.50
	KK							
	7							

Élelmiszerek nagybani árai a központi vásáresarnokban.

**Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelen-
tése 1908 november 24-én.**

A beállott enyhe idő miatt a baromfihozatalok csök-
kentek, egyébként az árak változatlanok.

Mai árak:

Husnemlék: vidéki marhahús hétujjs 1.20-1.40 K.,
eleje -96-1.08 K., vesei borju bőrbő, hosszan
mörve, sulylevonás nélkül 0.80-1.10 K., helybeli borju-
hús 1.10-1.32 K., sertéshús szalonnával 1.18-1.20 K.,
lehuzott sertés 1.24-1.28 K., szalonna friss 1.22-1.24 K.,
szalonna sózott 1.20-1.28 K., szalonna füstölt 1.40-
1.50 K., olvasztani való 1.24-1.33 K., háj 1.33-1.40 K.,
sertészsír 1.40-1.44 K. kg.-ként. Füstölt hús (vidéki)
kg.-ja 1.40-1.60 K., hazai sonka 1.80-2.00 K., szalámi
magyar 3.20-3.60 K., szalámi nyári 1.20-1.40 K.,
bárány párja 1.20-1.40 K. kg.-ig.

Vad: őz 1.40-1.50 K., szarvas 0.80-0.90 K., vaddisznó
80-1.10 K. kg.-ként egészben, nyul nagy 2.60-3.00 K.,
nyul sülldő 1.80-2.40 K., fogoly 0.80-1.10 K., fácán
2.80-3.20 K., erdei szalonka 0.80-1.10 K., dámvad
0.80-0.90 K. kg.-ként. Fenyvesmadár kötege 1.10-1.20 K.
Baromfielék: élő rántani való csirke 1.20-1.60 K.,
sütni való 2.40-2.80 K., liba fiatal 0.80-1.10 K., kacsa
sovány 3.00-4.00 K., kacsa hizott 5.00-6.00 K., lud
hizott 10.00-14.00 K., tyúk 2.80-3.40 K., pulyka
5.00-7.00 K., élő sovány liba 1.20-1.40 K. páronként.
Vágott szőpen tisztított baromfi, hizott lud 1.08-1.24 K.,
hizott rucza 1.30-1.40 K., hizott pulyka 1.10-1.30 K.,
leveletyúk 1.80-1.40 K., pulyka sovány 0.80-1.10 K.,
K. kg.-ként. Poulard 1.80-2.00 K., gyöngytyúk
K. darabonként.

Tejtermékek: tevaj (centrifugált) I. 2.20-2.40 K.,
II. 2.00-2.20 K., főzővaj (köpül) 1.80-2.00 K., tehén-
túró 10-20 fill. kg.-ként. Valódi erdélyi juhtúrót és mun-
kástúrót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldségelék: burgonya (vagonár) sárga 7.20-8.80 K.,
rózsa 8.00-8.40 K., fehér 5.40-6.00 K., kifli 10.00-
14.00 K., sárgarépa 100 db 12-14 K., petrezselyem 16-18 K.,
vöröshagyma makói 24-28 K., vöröshagyma közön-
séges hazai 10-14 K., fokhagyma 32-44 K., káposzta
5-6 K. 100 fej. Burgonya, új 0.80-1.00 K. Kalarábé
0.80-1.00 K. 100 db, spargó solo 0.80-1.00 K., közep 0.80-
1.00 K., levesspárga 0.80-1.00 K. kg.-ként. Zöldbab,
hüvelyes 0.80-1.00 K., kifejtett 0.80-1.00 K., zöldborsó,
hüvelyes 0.80-1.00 K., kifejtett 0.80-1.00 K., para-
dicom 16-20 K. 100 kg.-ként. Uborka salátának
való 0.80-1.00 K., ecsetbe 0.80-1.00 K., savanyítani
0.80-1.00 K. 100 db-ként. Paraj 0.80-1.00 K. kg.-ja.

Gyümölcselék: Szőlő madelaina 40-60 fillér, érett
chasselas fillér kg.-ként. Alma: elsőrendű áru
(aranyparmen, ranet, Jonathan, Törökbalint, batul stb.)
0.40-0.60, másodrendű 0.30-0.40, harmadrendű apré áru
10-20 K., körte elsőrendű 0.80-1.10 K., másodrendű
40-60 K. q.-ként. Dió I. 40-60, II. 30-40 K. 100
kg.-ként. Görög dinnye K., kantaluip K.,
turkesztan K. 100 kg.-ként. Veres szilva K.,
száritott belföldi szilva K., belföldi szilvaiz
K., ringló K. 100 kg.-ként.

Tojás: bacsikai 120-121 K., erdélyi apróbb áru
K. eredeti ládánként (1440 db).

Hideghus-vásár az Orczi-úti élelmi piacon 1908. év
november hó 27. (A székesfővárosi vásárgazgatóság je-
lentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 74
árus 20 drb sertést, 1 árus 6 drb sülldőt, 7000 kg.
friss húst, 600 kg. füstölt húst, 600 kg. szalonnát,
800 kg. hájat.

Videkről és pedig 26 drb sertést.
Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-
hús 1 kg. 132-132, sülldőhús 1 kg. 132-132, füstölt
sertéshús 1 kg. 160-160, szalonna zsirnak 1 kg. 152-152,
füstölt szalonna 1 kg. 152-172, háj 1 kg. 144-161,
disznózsír 1 kg. 152-152, kocsonyahús 60-90, füstölt
sonka 1 kg. 168-176 fillérig.

Hideghus-vásár a Garai-élelmi piacon 1908. év
november hó 27. (A székesfővárosi vásárgazgatóság je-
lentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 74
árus 20 drb sertést, 1 árus 15 drb sülldőt, 25.0 kg.
friss húst, 1200 kg. füstölt húst, 800 kg. szalonnát, 300
kg. hájat.

Videkről és pedig összesen 525 drb sertést, 25 sülldőt.
Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshús
1 kg. 120-124, 1 q. 104-112 K., sülldőhús 1 kg.
132-148, füstölt sertéshús 1 kg. 156-180, szalonna
zsirnak 1 kg. 128-132, füstölt szalonna 1 kg. 160-180,
háj 1 kg. 136-140, disznózsír 1 kg. 152-154, kocsonya-
hús 1 kg. 68-80, füstölt sonka 1 kg. 160-200 fillérig.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1908 november 26.

Főlhajtattott:	Árak
Jobb minőségű hátasló	6 drb 350-450
Könnyű kocsi (jukkor)	26 " 300-440
Nehéz (hintó)	" " " "
Igás kocsi (nyugati vör)	40 " 260-380
Ponny	" " " "
Fuvaroslovak	120 " 200-320
Paraszlovak	350 " 90-160
Alárendelt minőség	102 " 14-70
Összesen	644 drb
Eladatlan maradt	314 drb

Irányzat: közép. Székesfőv. levágásra vásárolt: 18
drb, 50 K.-tól 80 K.-ig.

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1908 november 23.

Felhajtattott:	Árak
Magyarországból	1291 drb juh — drb kecske
Szerbiából	" " " " " " " " " "
Összesen	1291 drb juh — drb kecske

Árak

(kilogrammonként élőszuliban, korona értékben).

Hizott ürü	drb	40-44 fill.	34-40 kor.
Feljavított juhok	"	34-38 "	26-32 "
Kiverő juhok (anya)	"	32-36 "	14-23 "
Kisorolt kosok	"	"	20- "
Bárányok	"	"	"
Kecskek	"	"	"
Durva szőrü	"	"	16- "

Irányzat: lanyha volt, az árak változatlanok maradtak.

Budapesti szurómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1908 november 26.

Főlhajtattott:	Árak
Magyarországból élő borju	329 drb 74-80 82-84
" rugott	14 " 84- " 36-60
Ausztriából élő borju	" " " "
Galicziából rugott borju	" " " "
Magyarországból élő bárány	" " " "
" leszurtt	" " " "
Összesen	343 drb
Eladatlan maradt	68 db élő borju, 11 db szurott borju.

Irányzat: lanyha volt, az árak 12-14 fillérrel csök-
kentek kilogrammonként.

Budapesti vágómarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1908 november 26.

Főlhajtás összege:	Minőség szerint:
Új felhajtás	3444 drb
Múlt vásárról	70 drb
visszamaradt	85 " 3014 "
Veszteglőből szerb	" " " "
Összeg	3529 drb
Eladatlan maradt	4.0 "
Származási hely szerint:	
Magyar eredeti	2785 drb
Magyar tarka	689 "
Magyar bivaly	" " " "
Horvátországi mar-	" " " "
hák	" " " "
Bozsniai marhák	55 "
Összeg	3529 "
	Nem szerint:
	Bika
	181 drb
	Ökör
	25.7 "
	Tehén
	761 "
	Növendék-bivaly
	" "
	Összeg
	3529 drb

Árak

(100 kilogr.-kint élőszuliban minden levonás nélkül állérekben.)

1908. november 26.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	68-76	54-64	44-52
Tarka hizott ökör	72-94	60-70	46-53
Szerbiai ökör	"	"	"
Tehén	68-72	40-58	58-58
Bika	62-64	52-52	44-50
Növendékmarha	"	"	"
Bivaly	28	40	"

Irányzat: lanyha, az árak 2 koronával, több esetben
4-6 koronával is hanyatlottak mmázsánkint.

Budapest ferencvárosi zárt sertésvásár.

1908 november 26

Heti felhajtás összege	Értékelt waggon	Értékelt összesen darab	Sertésok- vágóhidra- szállított	Eladatlanul maradt
november 20-ól november 28-ig.	323	12982	11176	1786

Napi árak fillérben

N a p	Óreg ne- héz páron- ként	280-350	Páronként 300 kg. felül	Páronként 220-300 kg.	Könnyű 280 kg.	Husos faifa
1) nov. 20.	94-98	---	---	---	---	---
nov. 26	88-90	---	---	---	---	---
2) nov. 20.	---	116-124	116-126	08-126	---	---
nov. 20.	---	108-116	04-116	09-116	---	---

1) Az árak élőszuliban levonás nélkül értendők.

2) Az árak élőszuliban páronként 45 kg. élőszul és
40% levonással, kilogrammokban értendők.

Irányzat: a vásár közepes. Az árak 4-8 fillérrel
hanyatlottak a rendkívüli nagy felhajtás következtében.

**Kimutatás a ragadós állatbetegségek elter-
jedéséről.**

1908 november 25-én.

A betegség neve	Fertőzve volt	Múlt heti állapot				Múlt évi	
		K.	U.	K.	U.	K.	U.
Lépfene	150	161	170	189	176	198	
Vesztetség	283	501	295	310	139	145	
Takonykór	41	43	43	45	37	42	
Száj- és körömfájás	38	470	37	487	300	2537	
Juhhimlő	60	104	60	102	47	181	
Ivarsz. hóly. kütés	10	32	10	32	9	23	
Tonyészbénaság	---	---	---	---	---	---	
Rühkór	81	164	90	182	108	166	
Sertésorbáncz	247	768	286	948	2.6	848	
Bivalyész	12	38	12	36	8	10	
Sertésvész	586	2441	646	2747	755	3032	

Ausztriában 1908. év nov. hó 18-án fertőzve volt:
vesztegességgel 29 k 34 u, takonykórral 13 k 15 u, rag-
száj- és körömfájással 34 k 416 u, sertésvésszel 133 k 298 u.

Németországban 1908. év okt. 31-én fertőzve volt:
takonykórral 36 k 43 u, rag. száj- és körömfájással 18 k
60 u, sertésv. 1232 k 1601 u, rag. tüdőlobbal 1 k 1 u.

**Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai
sertéshizláló telepének jelentése a „Köztelek”
részére.**

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 40% levo-
nással vevő javára értendő.)

Óreg nehéz	(páronként 400 kg. felül	---	---	---	---	---
Óreg közép	" 300-400	---	---	---	---	---
Fiatal nehéz	" 320 kg. felüli suly	114-118	"	"	"	"
" közép	" 250-300 kg.	114-118	"	"	"	"
Fiatal könnyű	" 250 kg.-ig	118-119	---	---	---	---

Árak élőszuliban kilogrammonként 4 2/3 engedmény.
A hizott sertésüzlet üzletellen, csendes irányzatu.

TELEFON, CSENGŐ, VILLÁMHÁRÍTÓ

kastélyok, lakóházak stb. számára.

954a

DECKERT és HOMOLKA elektrotechnikai gyár BUDAPEST.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Több mint ezer berendezés üzembn. - Kérjen referenziajegyzéket.

430 MUNKÁS.

Soványserítés-árak.

(Bredeti tudósítás Uri Rezső sertésbizományos VIII. ker., Népszínház-utca 22., a „Köztelek” részére.)

1908 november 25

	kilogrammig	fillér
Sertésvészen átment	60-100	108-108
"	100-120	108-106
"	120-180	106-106
"	180-200	106-104
Sertésvészen át nem ment	60-100	70-80
"	100-120	80-88
"	120-180	88-90
"	180-200	90-92

Irányzat: változatlan lanya.

Bécsi juhvásár.

(Bredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1908. november 26.

Főlhajtás	Arak:	fillér
Magyarországból	1584 drb	Angol busos ürök
Galicziából	—	Elsőr. hiz. ürü
Osztrák tartományokból	—	Gyapjas
Összesen	1584	Középm. hizott ürü
		Nyírott juh

(Az árák kg.-ként fillérekben, élősúlyban fogyasztási adó nélkül értendők.)

Irányzat: igen lanya, a csekély kínlat dacára a kereslet nagyon kicsi volt, mindannak dacára 2-4 fillérrel kg.-ként drágább. A felhajtás legnagyobb része a beküldők számátára a párisi vásárra küldetik.

Bécsi szurómarhavásár.

(Bredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1908. november 26

Főlhozatal:	Arak	fillér
Magyarországból élő borjú	3 drb	—
leölt	271	123-138 102 124
Ausztriából élő borjú	48	—
leölt	4161	128-138 102-124
Magyarországból leölt bárány	214	20-34 K. párja
Ausztriából leölt	45	20-34 K. párja
Magyarországból leölt sertés	591	100-116 zsirsert.
Ausztriából	1673	96-128 hussert.
Magyarországból leölt juh	101	52-92
Ausztriából	371	52-92
Összesen:	7476	drb

Irányzat: lanya, prima borjú a multheti árt megtartotta, ellenben többi minőség 2-4 fillérrel olcsóbb. Sertés kg.-ként 4 fillérrel olcsóbb. Többi változatlan.

Bécsi sertésvásár.

(Bredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1908. november 24.

Főlhajtás:	Származás szerint:	Arak:
Minőség szerint:	Magyarországból	3000 drb
	Magyarországból	9270 drb
	Galicziából	6568 drb
	Osztr. tartományokból	147 drb
	Olaszországból	— drb
Összesen	Összesen	18395 drb
Eladatlan maradt	Összesen	8400 drb
Arak: (kilogrammonként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)		
Elsőrendű magyar zsirsertés	102-104	kiv. 105
Középsertés	96-100	
Óreg sertés	92-97	
Könnyű és szedett sertés	83-95	
Süldő (hengyel, erdőlyi)	74-102	kiv. 104

Irányzat: igen lanya, a tulnag felhajtás következtében zsirsertés 5-6 fillérrel, hussertés 6-8 fillérrel olcsóbb.

Ingatlanok árverése (40,000 korona becsértéken felül).

Kivonat a hivatalos lapból.

Nov. 30.	Tasnádi kir. bíróság	a tkvi ha-tóság	Nárai Géza	47156
Nov. 27.	Hódásági kir. bíróság	a tkvi ha-tóság	Szalvák Mihály	78959
Decz. 3.	Topolyai kir. bíróság	a tkvi ha-tóság	Krisztháber Adolf	57396
Decz. 4.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Medgyessy György	233272
Decz. 4.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Perlmutter Izraelné	453750
Decz. 4.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Hanák József	49566

Decz. 7.	Kassai kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Tfirszt Vendel	103800
Decz. 10.	Abaujszántói kir. bíróság	a tkvi ha-tóság	Klein Lajos	188040
Decz. 10.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Környei Elza	50030
Decz. 22.	Zsolnai kir. bíróság	a tkvi ha-tóság	Hecht Jakab	52716
Decz. 22.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Fischer Istvánné	425991
Decz. 22.	Dévai kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Lázár Adám	74815
Decz. 22.	Kaposvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Tabak Pál	63022
Decz. 28.	Zombori kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Dr. Kronits István	132096
Decz. 29.	Kaposvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Weisz Markus	73600
Febr. 9.	Békéscsabai kir. bíróság	a tkvi ha-tóság	Laczkó Sándor	253085

Szerkesztői üzenetek.

B. G. *Bánya.* 1. Ha a haszonbérlet kezdetén szalmát és takarmányt át nem vett, szerződése ilyenek átadására nem kötelezi és az elszállítást sem tiltja, akkor a haszonbérlet leletével fennmaradó szalma- és takarmányrésze fölött szabadon rendelkezhetik. A birtokon termelt trágya a birtok tartozékaként tekintendő s annak elszállítása tilos.

2. Ha Önnek joga volt a kérdéses 20 holdat a bérlet kezdetén szántófölddé átalakítani, de ezen joggal nem élt és az átalakítást végre nem hajtotta, a haszonbérlet tartama alatt ezt bármikor megteheti. Az irtást azonban ugy köteles végezni, hogy az átadás idején a szántóföld gyanánt való művelésnek már ne legyenek akadályai.

3. Szakértőt szívesen ajánlunk, csak azt szíveskedjék tudomásunkra hozni, vajon inkább gazdasági, vagy inkább jogi szempontból, avagy mind a kettőből kívánja-e szerződését felülvizsgálni. Sz. F.

Gattája. Kérésére érdemleges választ csak akkor adhatunk, ha megírja, hogy minő áron szerezheti be a szártott szarvasmarhatrágyát és hogy mennyi annak viztartalma. Cs. S.

B. A. *Kapitánytanya.* Ha kérdést intézett hozzánk, mindenestre választ is kapott rá, mert mi ezt a dolgot igen lelkiismeretesen ellenőrizzük. On azonban bizonyára elmulasztotta az illető rovatokat figyelemmel kíséreni.

Ami magát a kérdést illeti, ha a kereskedő Önnek csakugyan az állami vizsgáló-állomás által ólomzárólt magot szeretlen csomagolásban adott el, akkor a kereskedő Önnek semmi szavatossággal nem tartozik s föl kell tenni, hogy az aranka nem a vetőmagban volt, hanem egyébként jutott a táblára.

Mindnyájan tudjuk, hogy a heremagforgalom egész bizonyos-aga az állami tekintély mellett végbemenő ólomzárólt intézményén nyugszik. Az ólomzárólt megbizhatóságába vetett bizalom mindenkit fölment a felelősség alul, aki ólomzárólt magot ad el. Világosan rendelkezik erről a törvény is, nevezetesen az 1895. évi XLVI. t. cz. végrehajtásáról szóló 1896. évi 33,283 sz. földművelésügyi miniszteri rendelet 6. §-ának 3. pontja. Ene pont így szól:

Mindazok a mezőgazdasági termények, termékek és czikkek, melyek a jelen rendelet szempontjából tekintetbe jövő tulajdonságokra történt megvizsgálás alapján erre illetékes állami vizsgáló-állomás ólomzárólt alatt hozatnak forgalomba, abból a szempontból, melyből ólomzáróltattak, mindaddig nem képezhetik az e törvény alapján való eljárás tárgyát, ameddig az állami ólomzárólt védelme alatt sértetlen állapotban vannak forgalomban.

Ha a mag nem volt állami vizsgáló-állomás által ólomzárólt mag, akkor a kereskedő teljes szavatossággal és kártérítési kötelezettséggel tartozik és pedig a 6 hónapi elévülési időn túl is minden olyan esetben, midőn a kereskedelmi törvény 350. §-ában említett, ugynevezett kereskedelmi család esete forog fenn. Sz. F.

M. H. Már több hasonló kérdésre adott feleletünkben azt a nézetet nyilvánítottuk, hogy ha a szerződés az Önéhez hasonló kikötést tartalmazza is, a kataszteri fölvetel költségei nem a haszonbérlet, hanem a tulajdonost terhelik. Az Ön esetét komplikálja az, hogy, amint írja, ezen költségek fölvetettek a községi költségelőirányzatba és pótdókkivetéssel fődóztettek. Ebben az esetben tehát mint községi pótdó a bérlet terhelik. Nézetünk szerint ez az eljárás helytelen, mert ezek nem a község minden egyes lakosát terhelő kiadások és nem az összes egyenes adónemek arányában viselendők, hanem csakis azokra oszthatók fel adó arányában, akik földadót fizetnek. A helytelen kivétel ellen közigazgatási uton kellett volna orvoslást keresni. Ha ezt a kivételt jogerőre hagyta emelkedni, akkor a községi pótdó fizetését a bérlet már jogosan meg nem tagadhatja. Mindezt ama főtevésben mondjuk, hogy a kataszteri fölvetellel járó olyan költségekről van szó, amelyek az 1875. évi VII. t. cz. 57. §-a értelmében a községeket terhelik. Sz. F.

„Pál”. Gazdatisztek elhelyezésével a szerkesztőség nem foglalkozik. A Gazdatisztek és Erdőtisztek Orsz. Egyesülete (Budapest, IX., Üllői-ut 5.) a tagjait el

szokta helyezni és állásokat tagjai részére közvetít. A hirdetésre nézve a *kiadóhivatalt* küld felvilágosítást.

M. J. Hogy a tőzsdebíróóság hogyan ítélne az Önök ügyében, azt mi nem tudhatjuk és ezt nem tudja Önnek megmondani senki, még a tőzsde tanács tagjai sem. Az Önök keresete főleg azért volna reménytelen a tőzsdebíróóság előtt, mert amint leveléből látjuk, az árut nem is bocsátotta az eladó rendelkezésére, hanem, ugy látszik fölhasználta. Hiba volt az is, hogy a mintát a vegykísérleti és nem a magvizsgáló állomásnak küldötték be s így most egyáltalán nincsen bizonyíték arra, hogy a pogácsaliszthoz mennyi idegen anyag volt keverve.

Annyi bizonyos, hogy a szállított pogácsaliszt az 1895. évi XLVI. t. cz. 3. §-ának a) pontja értelmében és a végrehajtási rendelet 8. §-ának 7. b) pontja értelmében hamisítottak tekintendő s ezért az eladót meg lehetett volna büntetni kiharás miatt, ha Önök több körültekintéssel jártak volna el, ha a mintavételnél a végrehajtási rendelet 11. és 13. §-ait pontosan betartották volna és a 14. §. b) pontjához képest a magvizsgáló állomás véleményét is kikérték volna.

További következménye lett volna ennek, hogy a bebizonyult hamisítás alapján a vételért az eladótól visszakövetelhetők volna és pedig a tőzsdebíróóságától függetlenül a rendes bíróság útján. Amit Önök jogaik megővése érdekében tettek, az nem elegendő az üdvösségre s így igen természetes, hogy az eladó fittyet hány az Önök fenyegetéseire.

Ha Önök minden szükségeset megtettek volna, az sem volna baj, hogy a mintavétel nem Győrött történt s a hamisítás később fedeztetett föl. Figyelmükbe ajánljuk az 1895. évi XLVI. t. cz.-nek és a hozzátartozó végrehajtási rendeletnek beható tanulmányozását, hogy adandó alkalommal érdekeiknek jogvédelmére tudjanak gondoskodni. Sz. F.

L. M. Az 1907. évi XL. t. cz. 36. §-a szerint a család- és a szolgálati szerződésből eredő követeléseit, továbbá ingóságait nem szabad végrehajtás alá vonni. Ugyanez a szakasz egészen világosan csak a törvényes feleség s a szülők avagy gyermekek tartási kötelezéseire nézve tesz kivételt, továbbá ama követelésekre nézve, amelyet a család- és a szolgálati szerződésből eredő követelések megítélnek. Ezek szerint minden, itt föl nem sorolt követeléseket illetőleg ugy a bírói, mint a közigazgatási uton való foglalás a családok illetményeire nézve ki van zárva. Ilyen foglalásnak tehát a párbérvételek behajtása czéljából nincsen helye. Hogy tartoznak-e a családok eredetileg a párbért fizetni vagy sem az az illető községben érvényes canonica visitatio rendelkezéseitől függ. Sz. F.

Halápi Oszkár. *Bőhönye.* Mi minden beérkező kérdést lelkiismeretesen és lehető rövid idő alatt elintézzük. Elintéztük bizonyára az Ön kérdéseit is, de most pusztán a név után indulya azokat a sok közül ki nem bűsznhetjük. On volt bizonyára az, aki a levelezékrényt és a szerkesztői üzeneteket kellő figyelemmel kíséreni elmulasztotta. Nincs más mód, mint a kérdést egész terjedelmében megismételni, mi szívesen adunk mindenre feleletet, ami csak némileg is közérdekű. Sz. F.

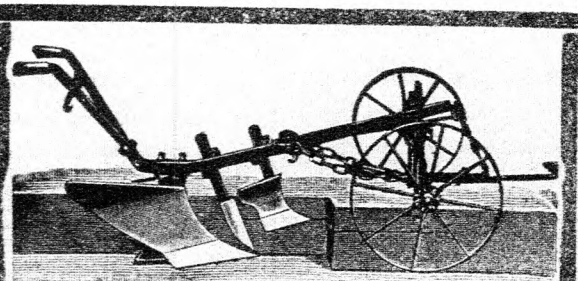
P. I. Kivánságát a miniszter csak a megyei gazdasági egyesület ajánlatára teljesíti. Szíveskedjék tehát illetékes gazdasági egyesülettel (Nagyvárad) érintkezésbe lépni.

Sz. M., G. A. Részletes felvilágosításért szíveskedjék *Monostori Károly* urhoz fordulni (Állatorvosi főiskola, Budapest).

RAJNAVIDÉKI MOTORGYÁR
SCHEBEN & KRUEWIG K. F. HENNEP.

Világhírű „OTTO”
rendszerű motorok koks, antracit v. faszéntüzelésre.
Szivógáztelepek.
Barnaszén tüzelésű telepek.
Nyersolajmotorok.
A jelenkor legolcsóbb üzeme.
Tanulságos árjegyzékkel és minden levélbeni megkeresésre szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgál a magyarországi vezérképviselő:
KELLNER ANTAL, Budapest, Váci-ut 2.
1022

Egyetemes- és mélyművelő-ekék

acélöntvény-íestekkel, páncéllemezekkel
 acél gerendelyvel
 állítható szarvakkal, önvezetéssel.

Többvasú ekék.

Finom-, szántás-, csukló-, rét-boronák.
 Háromtagu és egytagu hengerek.
 Superior sorvetőgépek, triőrök.

UMRATH ÉS TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcseplőkészletek 12 HP.-ig. Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Hirdetések felvetetnek a kiadóhivatalban
 Budapest, IX., Köztelek.

Több millió igen szép
tölgyfacsemetét
 20 cm.-től 150 cm. magasságig
 rendkívül olcsó áron ajánl mint
alkalmi vételt
FARAGÓ BÉLA
 os. és kir. udvari szállító
 magyar mappergető gyára, erdészeti csemetekertjei
 :: ZALAEGRSZEEN. ::

HOMOK — ARANY
A legjobb és legolcsóbb építőanyag
 a homokból, cementtel vagy mészzel készült
 falazótégla, tetőcserep, fal- és padlólapok, csö-
 vek stb. Dr. Gaspary rendszere szerint előállítva
Dr. Gaspary kézi- vagy erőhajtásra berendezett
gépein vagy formáin a legkülönbözőbb árakban
 A 262. számú ismertetési broszura ingyen.
 Levelezés és nyomtatványok magyar nyelven.
Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädt b. Leipzig (Deutschland).

A sertés
Magyarországban.
 Irta
Enesei DOÁNÉER BÉLA
 kir. gazd. intéző.
 II. kiadás. 74 ábrával.
Ára 7 kor. 20 fill.
 Megrendelhető a
 "Patria" r.-t. gazdasági
 szakkönyvkereskedése-
 ben, Budapest, IX. ker.,
 Üllői-ut 25., az összeg
 előleges beküldése, v.
 postai utánvét mellett.

LÁNCZKUTAK
 a legmodernebb javított szerkezettel, csövek rézből,
 láncz czinezett aczéلبől. Gummi könnyen kicserélhető

Minden mélységre alkalmas

Nagy munka-
 képesség,
 könnyű
 járás

"DIANA" szart láncokut.
 "HUNGARIA" nyitott láncokut.

MAGYAR LÁNCZKUT- ÉS GÉPGYÁR
RACK G. ÉS TÁRSA
 BUDAPEST, VII., THÓKÓLY-UT 133/a. SZ.
 Szigonyczám:
 Lánckutgyár Budapest FK68-lynt.
 Telefon:
 96-97.

DEHNE FR. Magyarországi képviselote **TIMÁR EDE** cégneél, Budapest, V., Lipót-kört 28.
 Ajánlja compound szabadalmazott legújabb 20-as gőzeke-készleteit, azonnali szállítás mellett. A Dehne Fr-
gőzekegyára, Halberstadtban. gőzeke-készleteit, melyek az eddigiek között felülmulhatatlan előnyökkel bir-
 nak, Németországban legnagyobb előszeretettel vásárolják.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE SZABADALMAZOTT TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

az **egyedüli** szerkezet, mely a tengeriszárat minden részeiben a **legtökéletesebben feltépi** és nem vágja dugószerű darabokra, mint az amerikai rendszerű gépek. **Az egyedüli gép,** melylyel **takarmányrépa répa-fejek** levéllel, egyidejűleg a tengeriszárral a legtokéletesebben **felaprithatók** és így egyszerre besavanyíthatók. Ezen **kettős művelet semmiféle más géppel nem végezhető** mint az „Ásványi“ féle **tengeriszártépőgéppel.** 1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalomtulajdonos

„Nicholson“
GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.
BUDAPEST, VI.,
VÁCZI-UT 17. SZ.

Árjegyzék és ismertetés ingyen és bérmentve, ...

A Baranyamegyei Gazdaszövetség

gép- és áruraktár szövetkezete

folyó évi november hó 30-án d. u. 3 órakor tartja

alakuló közgyűlését

Pécsett, Indóház-utca 17. szám alatti saját helyiségében, melyn az érdekelt üzletrészesek tisztelettel meghívotnak.

1116

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.

BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. (Haas-palota)

(Azeltölt: Ferenoz József-tér.)

Ajánl gazdaságok részére legjutányosabb árban ablakokhoz és melegítőkhoz való

üvegtáblákat

eredeti ovari ládákban. Üvegvágó gyémántok legolcsóbban kaphatók Mézes-üvegek különféle kivitelben, fémszárral és anélkül. Kristályüveg asztali készletek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

5599

Gazdasági könyvviteli nyomtatványokat, levélpapírokat, borítékokat raktáron tart és egyéb

NYOMDAI MUNKÁKAT

jutányosan és csinos kivitelben készít

“PÁTRIA”

irod. váll. és nyomdai r.-t. BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Árjegyzékkel valamint költségvetéssel is készséggel szolgálunk.

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

főfeladatát tűzi ki a belterjesebb és az eddigigélt hasznosabb gazdálkodás-előmozdítását a gyakorlati szaktanácsadás útján.

Kidolgozza az okseri gazdasági berendezés alapjait szolgáló üzemtervet. Elvállalja a gazdaságok allandó felügyeletét és ezek üzemének ellenőrzését. Tanácsot ad a gazdasági számviteli könyvek berendezéséről, vezetéséről és azok lezárásáról. Elvállalja a gazdasági számvitelnek felülvizsgálatát vagy állandó ellenőrzését. Elvégzi a gazdaság számadatának könyvelését, időközben a gazdasági jelentések alapján. Evi zárlatokat és jövedelmességi számításokat elkészít. Tanácsot ad birtokbérbeadásnál, valamint mezőgazdasági pénz- és hiteltügyi kérdésekben. Gazdasági ügyekben jogi tanácsot szolgál és vitás ügyekben a választott szakbírói tisztséget elvállalja. Birtok és mindenemű mezőgazdasági értékbemutatókat végez. A bejelentett eladó és bérbeadó birtokokat törzkönyvileg nyilvántartja.

Gazdatisztereket és egyéb képzetesebb gazd. személyzetet kereseket nyilvántart. Adóügyekben az OMGE. tagjainak szakvéleményeket ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivételét és teljesítését esetén az összeg visszatérítését készíti. Adóengedélyek ügyében utólagos központi felülvizsgálatot szolgál. Hasonlóan igénybe vehetik az üzemi osztály irányú működését az Országos Központi Felülvizsgálati és a Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjai is, ha tagságukat igazolják.

Nyilvántartásra bejelentett:

Eladó birtok:

- 443 m. hold Zalaiban, vasútállomás a birtokon szeszgyárral, tejgyárral, cementgyárral, iparvágány a mérleggel, urakkal. Barmilkor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tulajdonos: Zuhureszky, Túrje. 2
- 197 m. hold pilliscsabol vonalon, fővárostól 39 km.-re 4 község között, orvos, gyógytúr Nyergesújfalun, Dunától 10 p. Teljes gazdasággal, sertésenyésztéssel, 8 n. szőlővel, csárókkel magtárakkal, 2 nagy plinccsel, 5 szobás lakás éveges, zárt verandával. 3
- 200 m. hold sík fekvésű i. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megtelelő épületekkel. 5
- 270 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, ari lakással és 5 hold díszkerttel, köves út mentén. 4
- 100 kat. hold körül 1. o. bacsai föld, 15 percnnyire a vasútállomástól, jó urakkal, a Ferenccsatornától 8 percnnyire, urakkal és gyümölcsösökkel. 6
- 500 m. hold Szatmár megyében, vasútállomástól 2 km.-re, kényelmes urakkal. 7
- 1915 kat. hold Torontóban a Tisza és vasút mentén, köves úttal, egészben avagy csakis egy körülbelül 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 8
- 508 kat. hold Erdélyben, vasutól 7 kilométerre, épülő vasút helyben, 40 kat. hold dohányengedéllyel, kelő lak- és gazdasági épületekkel. 9
- Temesvár határában**, a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésű birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy konyha-görével, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségű föld, az egész **primula** **klasszikus kaspó talaj**, egy a legintenzívebb művelésre, mint tejgazdaságra kiválóan alkalmas. A vételi megköténylő a birtokon levő nagyobb összegű, igen olcsó és előnyös törlesztés kölcsön. 10
- 280 m. hold Budapestnél fővonalon gyors 1/4 óra, vasútállomástól mindössen 4 km.-re, megtelelő gazdasági épületekkel, vízvezetékkel, csinos kis parkban urakkal 40 m. h. erdőállományokkal. 12
- 488 hold Nógrád m.-ben, miből 400 h. szántó, 54 h. rét, 5 h. kert, 1/4 n. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, udvar és út. Vasútállomástól 3 km.-re. Teljes felszereléssel 4000 koronára. Esetleg bérbe is kivehető. 14
- 234 hold szőlővel való, egyenes felületű, vasút közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó. 13
- 1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold fiatal, nemcs gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt áll. Esetleg bérbeadó. 15
- 2488 hold, 50 hold termőgyümölcsös Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megtelelő száraz kőből épült épületekkel, 10 szobás kastélyval, szeszgyár és finomító, jó munkavégzők. A felszerelés nélkül 560,000 K. Amortizációs teher 200,000 K. Esetleg bérbe adó. 16
- 280 hold Szilágymegyében, vasútállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési engedéllyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tehenégetre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. 17
- 200 hold, vasútállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákban vagy együtt az egész terület eladó. 18
- Emeleles kastély** 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75,000 K. 1
- 613 m. h. Borsod megyében vasútállomástól 6 1/2, épülő vasutól 3 km.-re. Elegendő gazdasági birtok prima termő szántó, melyen az urakk áll. 40 hold dohányengedéllyel. Az egész birtok prima termő szántó. Ára m. holdanként 650 korona. 20
- 2400 m. hold sík fekvésű dunántúli birtok, 1600 h. szántó, 350 legelő, 250 erdő, 40 kaszálóval, 2 jó elhelyezett majorban kelő gazdasági épületekkel. Urak lak 10 holdas parkban. Három vasuti vonal mentén. Ára 700,000 kor. Teher 400,000 kor., mely rajt maradhaj. 21
- 101 m. hold Pest megyében, ebből 5 hold termőszőlő, 60 hold szántó, 34 hold kaszáló, 2 hold akáczerdő épületekkel. 24
- 184 hold Pest megyében vasútállomás mellett, melyből 17 hold prima termőszőlő, 95 hold szántó, 12 hold kaszáló, 53 hold legelő, 6 hold ki nem apadó 6 urakkal és kelő gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett. 25
- 139 m. hold Pest megyében vasútállomástól 1/4 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kaszáló, 30 hold szántó, 95 hold feltörhető legelő tanyával együtt 48,000 koronáért. 26
- 480 hold, vasútállomástól 7 km.-re, országot mentén, 7 szobás lakóházzal és elegendő gazdasági épületekkel. 27

Birtokvétel:

megvételre kerestetik:

- 200 m. hold birtok 30-40 km.-nyire a fővárostól. 455
- 400-800 m. holdas jó minőségű birtok, jó út mentén, vasutól nem távol, cselédnek való tágas és egészséges lakással, árnyas kerttel. 2
- Kiseb birtok**, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasútállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon. 6
- 400-1000 h. birtok, melynek nagyrésze vágott erdő. 2916
- 1000 holdig cserébe fővárosi házért, egy tanyában erdőből álló, Hout, Nógrád, Gömör. 8
- 1000 hold birtok, jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasút közelében. 3930
- 200 holdas birtok urak lakással, lehetőleg Kecskemét vidékén. 3928
- 10-200 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 9
- 2000 hold erdővel, teljese birtok, cukorrépa vidéken, vasútállomás közelében, szép kastélyval és parkkal. Bencsét legfeljebb 6 órányira. 5215
- 800-1200 m. hold birtok, kelő gazdasági épületekkel felszerelve, megtelelő lakóházzal. 450
- 2000 hold jó talajú birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasúthoz. 5216
- 250-300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városok közel épületekkel, jó lakóházzal, tehermentes vagy olcsó amortizációs kölcsönmel. 490
- 3-400 hold egytagban legalább 5 szobás lakással, vasutól legfeljebb 1 1/4 órányira jó úttal. Lehet az egész birtok erdő. 12/8
- 800-1000 holdig jó föld és épületekkel, instrukcióval. A lakóház talában vagy város közelében legyen. 79
- 500-1000 m. hold lehetőleg egy tagban, előnyben részesül sík fekvésű, vasútállomás közelében. 23

Bérbeadó birtok:

1150 m. hold Nógrádmegyében jó gazdasági épületekkel, épülő vasut mentén, október 1-től, esetleg január 1-től 6 vagy 12 évre 15

Birtokbérlet kerestetik:

180-200 m. h., amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzhető. 2530

800-1500 h. Erdélyben vasúthoz közel, jó urakkal és gazdasági épületekkel. 1898

2-3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőleg a Dunán túl vagy kedvező feltételekkel másutt is, hoi a tehenéretet üzhető. Urakk legalább 6 szobás legyen. 1898

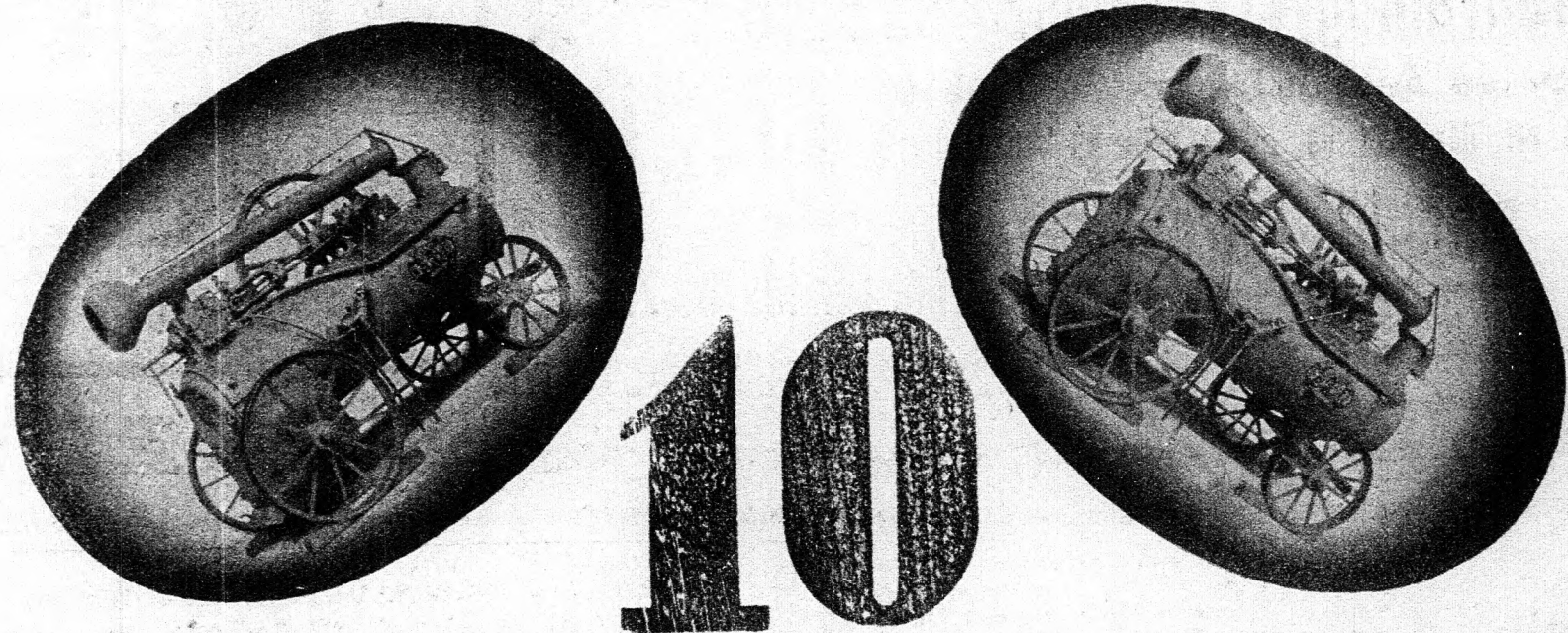
1000-1500 m. hold lehetőleg síkfekvésű, előnyben részesül erdőnélküli birtok és síkfekvésű vasútállomás közelében levő.

Ezeket kivül nyilvántartjuk a visszavándorlók letelepítésére alkalmas birtokokat és bérlet szövetkezetek atalkításánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetségnél.

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket

AZ OMGE. ÜZEMOSZTÁLYA.

Felhívás a gazdákhoz. Mindama tisztelt földbirtokos és haszonbérlet urakat, akiknek okleveles gazdatiszterre, vagy más gazdasági alkalmazottra szükségük van, felkérjük, hogy a náluk üresedésben levő állásokról az OMGE. üzemi osztályát mielőbb értesíteni sziveskedjenek. Ugyanis ama helyzetben vagyunk, hogy kiváló minőségű állást kereső gazdatisztereket és egyéb gazdasági alkalmazottakat ajánlhatunk hozzánk forduló egyesületi tagjainknak teljesen díjmentesen.

légkörnyomásra vannak berendezve
**a Magyar Kir. Államvasutak
 gépgyárának lokomobiljai.**

Az új szerkezetű lokomobilok az elavult szerkezetű gyártmányokkal szemben

**20% tüzelőanyagot
 takarítanak meg.**

Az állami gépgyár új szerkezetű lokomobiljai

könnyűek, nagy erőfejlesztésűek és gazdaságos üzeműek.

Tulzárnyalnak minden más gyártmányt.

Az elavult gépszerkezetek kicserélése ajánlatos, a beszerzési ár bőven térül meg az olcsóbb üzemköltség által.

Sziveskedjék árajánlatot kérni.

**A Magyar Kir. Államvasutak
 Gépgyárának Vezérügynöksége**

Budapest, V., Váci-körút 32.

YAM.

lya

ását a
 lja a
 zóság
 zdaság
 tainak
 készit.
 sekben.
 bírósági
 jelen-

ülvizs-
 engedé-
 ny mű-
 vetkezet

gyárral,
 ríggel,
 domos:

2
 yerges-
 trakkal,
 3
 eielő g.
 5
 kerttel,
 4
 erencz
 6
 kis egy
 7
 obány-
 8

9
 t. szép
 10
 l. nagy
 11
 válfőán
 12
 örlesz-
 13
 egelelő
 14
 legelő,
 15
 relesse
 16
 41 hold
 13
 erdő és
 15
 egendő
 15
 gfelelő
 munkás-
 16
 16
 gelő és
 17
 észetre
 17
 llákban
 18
 1
 zdasági
 20
 e egés
 21
 aszáló-
 22
 vasuti
 21
 2 hold
 24
 5 hold
 zdasági
 25
 2 hold
 26
 gard.
 27

455
 mentén,
 akással,
 7
 utál
 8
 2018
 10mór.
 307
 3950
 3982
 9
 szép
 5213
 6 lak-
 450
 5210
 hárral,
 12/8
 uton.
 12
 város
 79
 10már
 23

15
 15

reske-
 halma
 2530
 mithox
 épüle-
 400
 lekkel
 1868
 kvésü

alkal-
 gyar

eket

YA.

iknek
 náluk
 yanis
 asági

KOSZENET

Belföldi szén, Porosz szén, Karwini szén, Osztraui kovácsszén, Koks, Brikett, Faszén.

KOSZENET

Szállít waggonszámra, valamint évi kötésre is

KLÁR ANDOR

czég

Debreczen, Miklós-utca 23.

Telefon interurbán: — Sürgőnyczim: —
: 445. : KLÁR ANDOR.

➔ Kérjen ajánlatot! ➔

MESZET

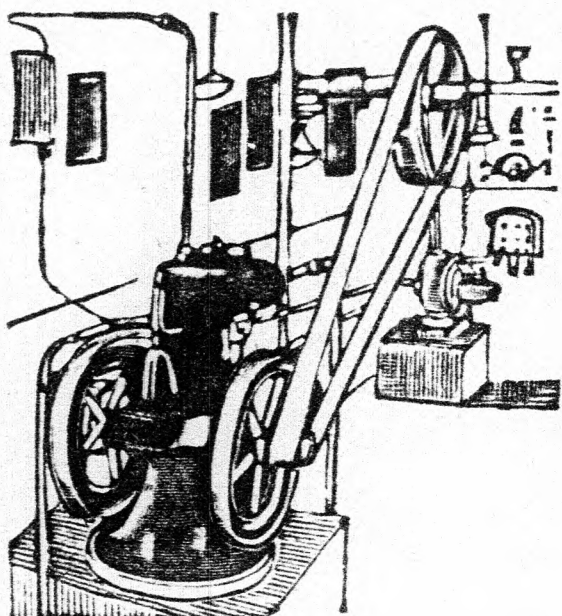
Kizárólag fával égetett biharmegyei (Élesd-Rév-Mezőtelegd) fehér darabos mész. Évi termelés 1000 waggon.

MESZET

Lóokrócz-előnyarájaniat. Legkisebb szükséglettel is gyári áron! Hogy sikerrel küzdjünk a külföldi verseny ellen, közvetlen a fogya-zítókkal óhajunk összeköttetésbe lépni. Áraink még kisebb vételeknél nem létezett a csonysága és árunk elsőrendű kiváló jósága reménytelen enged, hogy a hazafias gazdák önsé et állandó vevőinknek nyernék meg. Hogy ezt elérhessük, bármely posta- vagy vasúttalomásra már két 4-b próbamegrendelést is bérmentve srállitunk. I. sz. lejobb mino egü, 175 cm. hosszú, 155 cm. széles, ára 4.60 frt. — 2 sz. legjobb minőségü, 170 cm. hosszú 135 cm. széles, ára 3.50 frt. — 3 sz. jó minős-gü 165 cm. hosszú, 130 cm. széles, ára 3 frt; különösen erős sörháztakarók 220 cm. hosszú, 165 cm. sz.les, dbként 5 frt minden kívánt szárnyalatban. A megrendések a beérkezés napján el lesznek intézve.

Táviratczim: Pokrócztelep Somogyzill. 953

Kiváló tisztelettel „Sobr“ Magyar Lóokrócz Székházúdesi Telepe, Somogy-zil 92. szám.

Kastélyok, gazdasági épületek villan vilagit sa

saját rendszerü önálló gépteleppel. "

A telep egyidejüleg szivattyut és gazdasági gépeket is elhajt, tehát a világi áson kívül a vizezállást és takarmánykészítést is végzi.

Referenciák:

Méit. ifj. gróf Csáky Gyula ur, Szendrő.

Nagys. lovag dr. Floch-Ryhersberg Alfréd ur, Szödrákos.

Nagys. Bezeredy Andor ur, Ménfő.

Nagyságos Segesváry Odón ur, Domony.

Nagys. rójtóki Bauer Antal ur, Bőde.

Nagys. Nadányi Miklós ur, Feketgyörös.

Nagys. Nadányi Pál ur, Pusztakovácsi.

Nagyságos Szomjas Gusztáv ur, Kisföldház.

Nagym. bányavölgyi Tost Gyula ur, Gőd.

Méit. Fáy Falászd Gida ur, Alag stb.

Utolsó rendelés k:

Nagym. gróf Tisza István ur, Geszt.

Méit. gróf Dessewffy Miklós ur, Vencsellő.

Méit. gróf Bethlen Aladár ur, Élesd.

Prospektussal és árajánlattal szolgál

Signer F. és R. mérnöki és elektrotechnikai vállalat, Budapest, V., Kálmán-utca 9. 866 Telefon 63—01.

Alapították 1847

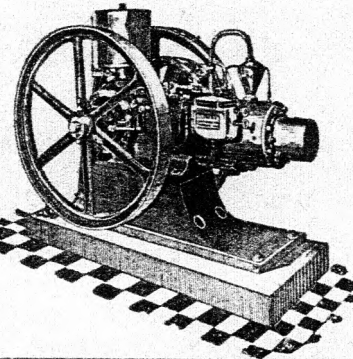
Rossweller Janos

Szegeden

ÓRAK ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE

CLIMAX és ECLIPSE NYERSOLAJ-MOTOROK és LOKOMOBILOK

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari célokra.

Nincs robbanási veszély, se pénzügyöri ellenőrzés.

Elsőrangú referenciák.

BACHRICH ÉS TÁRSA

MOTORYÁR 304

Budapest, Szabadság-tér, Tőzsde-palota.

GRAEPEL HUGÓ betéti társaság

Budapest, V., Váci-ut 40-46.

Malomépítészet, gép- és rostalemez-gyár.

Szabadalmazott lemez-törekrosták

minden rendszerü eséplőhöz. Jobb minden más törekrostánál.

➔ Minden magvesztességet kizár. ➔

20.000 darabnál több kifogástalan üzemben.

Békés község részére szükséges volna

500—600 kat. hold letarolt, vagy 20—30 év mulva letarolandó erdőre,

az eladni szándékozók ajánlataikat a községi előjárásához **folyó évi december 15-ig** adják be a hely és feltételek megjelölésével.

Kelt Békésen, 1908. évi november hó 17-én.

Békés község előjárósága nevében:

Szathmáry Gábor
főjegyző.

1106

Köpe László
h. bíró.

Bérszántás.

Bérlőnkön 10 éven keresztül évenként 300 hold sik talajt óhajtunk felszántani. Tüzelőanyagot, vizet mi adunk. ::: Ajánlatokat kérünk. :::

NEUSCHLOSZ TESTVÉREK

::: Szatmár. :::

1067

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes házi állatok **erősítésére, edzésére, azok egészségének építésben tartására** a " " " "

Brázay Kincsem-Fluid

Kincsem szesz

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmulja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb és legjobb minőségű kipróbált anyagokból készült.

Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmészesben, katonai, poigári, és versenystállókban.

Kapható: gyógytár., drogéria- és fűszertüzletekben vagy közvetlenül a készítő:

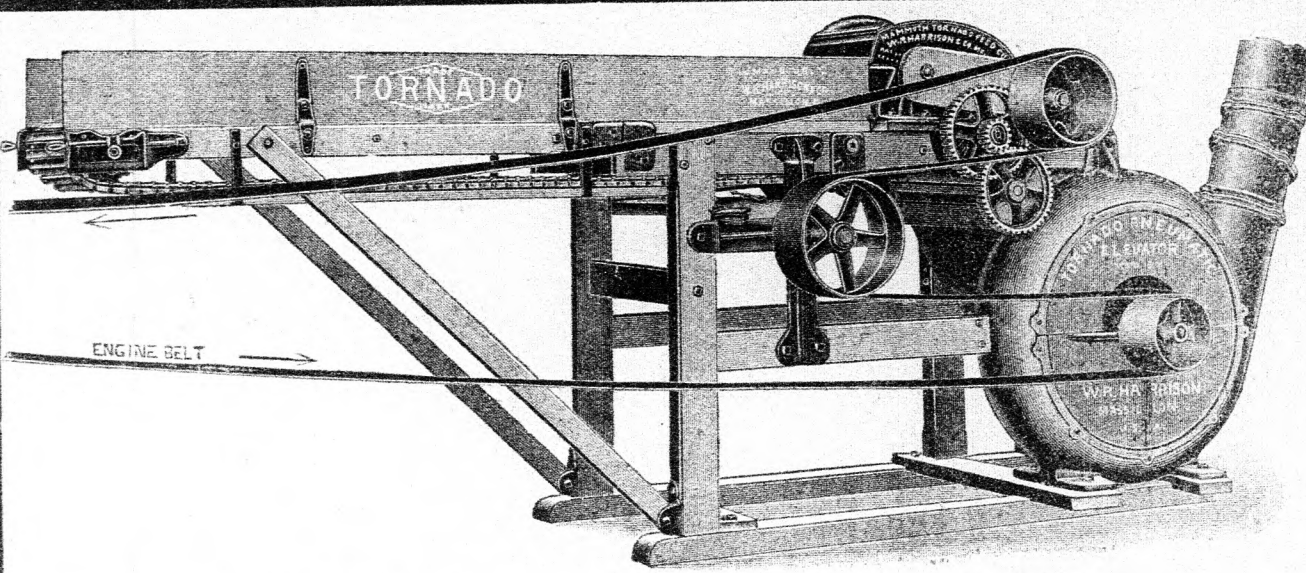
BRÁZAY KÁLMÁN czógnól, **BUDAPESTEN**
1 üveg ára **K 2.50.** 12 üveg ingyen kiszállítás és bérmentes szállítással **24** korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó-vállalata kiadásában a következő nagyfotosságu szakkönyvek

jelentek meg:

Cselkó István: Szarvasmarhatenyésztés. Füzve 7.—, vászonkötésben	8.—
Grabner Emil: A gazdasági növények nemesítése. Füzve 5.—, kötve	6.—
Szilárd Gyula: Szőlőművelés és borkészítés. Vászonkötésben	10.—
Vantsó Gyula dr.: A birtokos és gazdaságt. közötti jogviszony	3.—
— Az új végrehajtási törvény. Kérés és feleletekben	—50
Kovács Imre: A gyors minősítése	3.50
Cselkó István: Takarmányozás-tan. Kellner új elmélete alapján. Vászonkötésben	10.—
Sierbán János és Koerfer István dr.: Tejgazdaság. Kézikönyv gyakorló gazdák és tejszövetkezetek részére	5.—
— Népszerű kiadás. (Magyar és német nyelven) Egyenkint	2.—
Kovács Béla és Monostory Károly: A ló és tenyésztése	12.—
Vászonkötésben	15.—
Rodiczky Jenő dr.: A magyar juhtenyésztés múlt és jelen irányáról. Vászonkötésben	3.—
— A kecske tenyésztése és hasznosítása	1.50
Molnár István: A mezőgazdasági gyümölcstermelés és értékesítés. Vászonkötésben	5.—
Kardos Árpád: Házi- és udvarkertek berendezése. Vászonkötésben	3.—
Suschka Richárd: Egyszerű gazdasági számvitel. Vászonkötésben	6.—
Cserhát Sándor: Talajismeret	4.—
Páter Béla: A vadon termő gyógynövények. Vászonkötésben	5.—
Tormay Béla: Általános állattenyésztés-tan. Vászonkötésben	7.—
Hreblyay Emil: A baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése	1.50
Wiener Mosko: Az új lakó uradalom üzleti berendezése	1.—

Megrendelések a könyvkiadó-vállalatot kezelő "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésébe, Budaest. IX., Üllői-ut 25., Köztelek intézendők.

ENGINE BELT

Főraktár:

Budapest VI., Váci körút 57/a.

Fiókraktárak:

Debreczen és Temesvár.

Nagy munkabírásu eredeti amerikai kukoriczaszár-tépő gépeket

(SHREDDER) és mindennemű egyéb takarmánykészítő gépeket szállít

„KÜHNE“

mezőgazdasági gépgyár r.-t.

MOSONBAN.

Gőzeke acetylen-lámpák

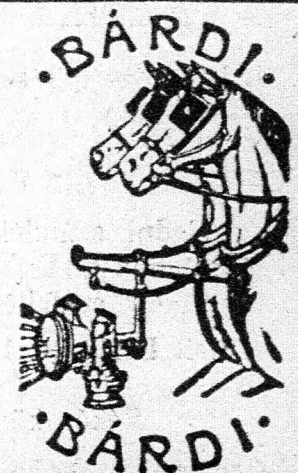
Ejjeli szántásoknál **gőzekékre** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.
Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló- **acetylen-lámpák.**

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-u'cza 9. Fővárosi Orfeum ma lett.

Telefon 16—28.

Sürgőnyczim: Pneumatic.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Birtokeladás.

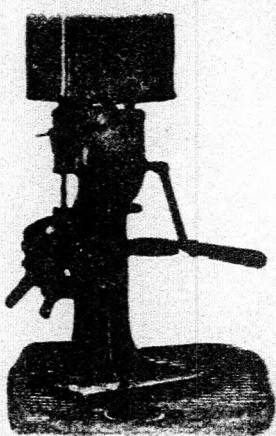
Alulírott tulajdonos részéről közhírré adatik, hogy Veliki-Csresnyovicza (Podravina) községben lévő 384 katasztrális hold 1600 □-alével, ebben van 60 hold rét, 250 hold sántóföld, 8 hold szőlő 1/4 órai távra a községtől, 70 hold beltek (házhely, ebben van 42 hold egy tagban, melven van egy s r p urasági és cselelakas, sok melléképületek, melyeket a házhelyekre fel lehet építeni, tovább egy 7 éves j karban és működésben lévő nagy gőzmalom, melv napon 12 métermázs gabonát keres, egy jókarban lévő cséplőgép. 1908 november hó 16-án és reá következő minden hétfőn helyszínen, mennyiség a vevő kívánsága szerint nyilvános árverésen, kényelmes fizetések mellett eladotnak. Vasuti állomás Pitomácsa, 1/2 óra járás. 1098

Günsberger Zsigmond, Draskovecz.

Ura község (Szatmár megye) határában 1500 hold (1200 négyszögöles), melynek mintegy ké harmada kitünő szántó, a többi pedig elsőrendű legelő, **1909 január 1-étől** kezdődő esetleg hosszabb időre

bérbeadandó.

Megtekintési engedélyt és részletes felvilágosítást **Barta Odön ügyvéd irodája (V., Nádor-utca 9.)** adhat. 1108

Eredeti „Melotte” tejcentrifugák

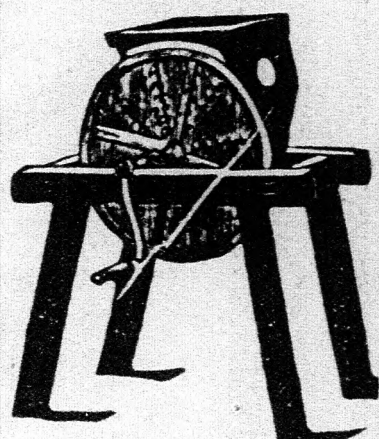
a világ legrégebbi és legjobb tejfőzőgépei!
Játszi könnyű kezelés. Legcsekélyebb kopás. Legelősebb lefőzős. Legnagyobb munkaképesség. Gyorsan és igen könnyen tisztítható. Nincs javítás. Több mint 200.000 db van napi használatban az egész világon. Óránkénti munkaképesség 10—600 l. kézihajtásra. Magyarországi képviselő **GEITTNER és RAUSCH BUDAPEST, VI., Andrásy-út 8.**

RÉPAVÁGÓGÉP.

Kolozsvári, pécsi és sepsiszentgyörgyi kiállításokon **első díjakkal kitüntetve.**

Az eddig ismert enmű gépek legjobb, legháladatosabb s erszámja. Óránként egy 12 éves gyermek erejével 2500 kgr. répa vágható. Ara a jaszpáti vaspályaalomásra feladva 55 korona.

KAPHATÓ:
TÖRÖCSIK GÁSPÁR
tulajdonos, gépésznél,
JÁSZ-APÁTIBAN. 1101

HIRDET MÉNY.

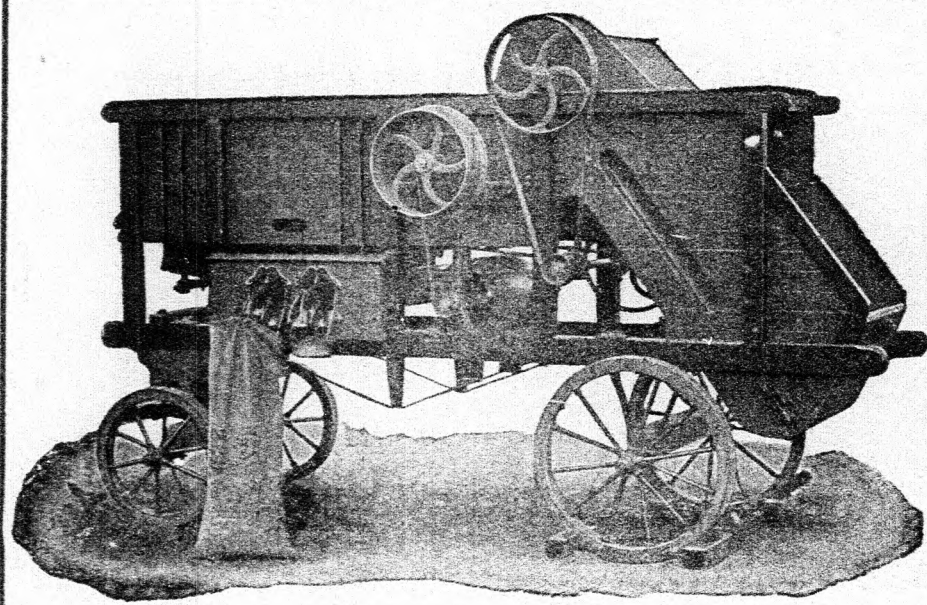
A Mezőberényi Tejszövetkezet az 1909-dik évben termelendő elsőrendű teavaj-mennyiséget eladói óhajtván, mindazok, kik erre reflektálnak, **zárt írásbeli ajánlatukat** szíveskedjenek 1908. év **december hó 15-ig** Kolozsi Endre főjegyző tejszövetkezeti elnökhöz benyújtani. A tejszövetkezet fenartaria magának, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson. Tájékozásul megjegyeztetik, hogy a folyó évi vajtermék mintegy 350 métermázsát tesz ki. 1099

Mezőberényi Tejszövetkezet.

Akt.-Ges. für Industrielle Sandverwertung Basel (Schweiz).
Gépek és berendezések mészhomoktéglá gyártására.

Fali téglák 94% homok- és 6% égetett mészből. Jobb és olcsóbb, mint a közönséges égetett téglák.

Egyedüli képviselő Ausztria, Magyarország és a Balkán Államok részére:
Komáromvidéki takarekpénztár r.-t. Komárom. 1085

HOFHERR ÉS SCHRANTZ

Budapest, VI., Váci-körút 57. szám.

Magyar Gépgyári művek r.-t. Kispesten.

Ajánlja legújabb „Casali” kukoriczamorzsolóit

gőzhajtásra. Az I. számú napi munkaképessége 6—10 waggon, a II. számú napi munkaképessége 10—15 waggon kukoricza. Ezen „Casali” kukoriczamorzsolók nagy munkaképesség, kifogástalan munka, könnyű kezelhetőség és csekély hajtószükséglet által tűnnek ki.

Tarjedelmes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Takarmánykamrak es szivattyuk hajtására
a legjobb es legolcsóbb gép

**a REKORD
BENZINMOTOR**
2, 3, 4 es 5 1/2 lóerő nagyságban.
Árjegyzékkel es árajánlattal
szivesen szolgál

Fehér Miklós Gépgyár R.-T. Budapest, Váci-ut 80.

Mérnöki iroda
FEKETE BÉLA, okl. mérnök
BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 30. sz.
Telefon 37-35.   Telefon 37-35.

Parcellázások teljes (műszaki, jogi es pénzügyi) lebonyolítása, birtokrendezések, földmérések, gazdasági vasutak, csatornázások, belvízelvezetés, öntözés, vasuti nyomjelzés, kiséjtatások keresztülvitele, mindennemű mérnöki munkálatok. 6114

Eladó házinyulak
Számfeletti tisztavérű
EZÜST SZŐRME

10 hónapos bak nyulaimat drbonként 10 K-ért; remek szép befedezett 11-12 hónapos ezüst szőrme anyanyulakat drbonként 20 K-ért eladok. Csomagolás ingyen. Az állatoért teljes szavatosságot vállalok s azokat vagy utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése ellenében azonnal szállíthatom. **Hreblay Emil, Kolozsvár.** 1095

BENZINCSÉPLŐKÉSZLETEK

BUDAPESTI MALOMÉPÍTÉSZETI GÉPGYÁR
PODVINECZ es HEISLER
Budapest, Gyár: VI. Váci-ut 141.
ÁRJEJGYZÉK INGYEN ES BÉRMENTVE

MOST JELENT MEG!
A SERTÉSHIZLALÁS
különös tekintettel a sertésvészre

Tapasztalat alapján írta: **BACKER GYÖRGY**
Magyar Mezőgazdák Szövetségének kőbányai sertéshizlaló telephelyének intézője.

Előszóval ellátta: **SZEMERE HUBA**
országgyűlési képviselő.
Ára bérmentes küldéssel 2 K 10 f

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésénél, BUDAPEST, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Gőzekék,
gőz ütihengerek es uti mozdonyok

cséplőgépek hajtására az osztrák bánya- es kohóművek társaság vasműveiből.
A készülékek választását illetőleg mezőgazdasági szaktanácscsal készséggel szolgálunk.
Szives megkeresések **Zentral Direction der Oesterreichischen Berg- u. Hüttenwerks Gesellschaft, Teschen, Osztrák-Szilézia,** vagy:
az Osztrák bánya- es kohászati társaság magyarországi képviselőéhez, Mayer Pál főhercegi felügyelő, Budapest, VIII., József-utca 16-18 keretek. 6287

Szálas takarmánynevelők
termesztése. 94 ábrával.
Írták: Szilassy Zoltán es Grábner Emil. Vásonkötésben. 19 30 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Új cseledtörvény. A gazdasági cseledtörvény jogviszony szabályozásáról szóló törvény. Jegyzetekkel es magyarázatokkal ellátta dr. Vantsó Gyula. 2 20 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Takarmányozástani. Kellner J. rendszere szerinti írta Cseikó István. Ára vásonkötésben 10 korona. Megrendelhető a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

1900. évi párisi világkiállításon „Grand Prix“.

KWIZDA-féle korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák es juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására.

1 doboz ára K 1 40, 1/2 doboz 70 fillér.

KWIZDA-féle korneuburgi marhatáppor
Csakis ezen védjeggyel valódi.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-u. 12. es Andrássy-ut 26.

MAGYAR LEVELEZÉS!   MAGYAR LEVELEZÉS!

GYAPJUT

1909. évi termést es kész árut, a szokásos nyírási időben szállítva, szerződésileg a legmagasabb árrban, igényelt magasságu foglaló lefizetése mellett, az uradalmon átvéve, átvételkor kifizetve, **közvellen külföldi gyárak részére vásárol**

WERMER F. Wien, III/2. Löwengasse 36.   Telefon 2658.

Betanított

igásókrók, tehenek, üszók, tenyész bikák
állandóan kaphatók gróf **TELEKI ARVÉD** fehér magyar gulyájából, drassói uradalomban, posta, vasut, távirtda: **KONCZA.**

Tejkannák, tejgazdasági eszközök
legjutányosabban beszerezhetőek
GEITNER es RAUSCH
CÉGNEK
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 8.
Árjegyzék ingyen es bérmentve.

PROPPER SAMU
mezőgazdasági gépraktára
Budapest, V., Váci-körut 52.

Ajánlja mérsékelt árrakon legjobbnak elismert amerikai OHIO kukoricaszártépőgépeit, melyek szecskavágásra is kitünően alkalmasak, továbbá REFORM takarmányfüllasztó, répavágó, burgonyaosztályozó es szalmakötélfonó gépeit es fedett biztonsági járgányait.

SACK RUDOLF elismert legkitünőbb ekéinek, vetőgépeinek stb., továbbá a valódi WESTFALIA műtrágyaszórógépeknek kizárólagos képviselője.

Gazdaközönség figyelmébe

ajánlom mint **erdélyi alkusz** legelőnyösebb es legolcsóbb bevásárlásokat eszközölhetem **jármos es beállítani való ökrökben**, ugyszintén **1-2 éves ökör-tínókban** es mindentéle súlyu sovány **sertésekben** mindig a legnagyobb előjegyzéseim vannak. Kiterjedt ismeretseggemmel fogva ugy vásárokra, mint azonnali eladásra a legelőnyösebb ügyleteket közvetíthetem. Kiváló tisztelettel

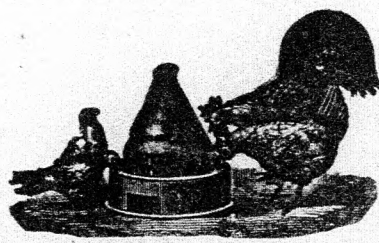
5013

Sürgöny- es levélczim: **Vermes Lipót, Kolozsvár.**

PATKANY- és EGÉRIRTO-**BACZILLUS****„RATIN“**

az egyedüli biztos irtószer, mely fertőző betegséget plántál az illető állatfaj között. **A magyar királyi állami bakteriológiai intézet** véleménye szerint is más állatra ártalmatlan.

Prospektust ingyen küld
„RATIN“ bakteriológiai laboratorium vezérképviselője :: ::
 Haan Béla Budapest, Rottenbiller-utca 38/A.

A baromfi-tenyésztés

Összes eszközei nagy választékban a legolcsóbb áron.

Állandóan újdonságok.

Kérje a 177. számú ingyen katalógust. **KRÁSA RUDOLF, WIEN, VII., Kirchengasse 29.**

Kocsigyártás

Budapesti kovács- és kocsigyártó - ipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucsernok Szövetkezet
 Budapest, VII., Rákóczy-ut 72. sz.
 Magyarország legnagyobb kocsiraktára.

1000-1500 magy. holdas

bérlet**kerestetik**

lehetőleg sik fekvéssel.

Czím a kiadóhivatalban. 1107

Aranyérem
Budapest, 1902.
Alapított 1876.**UNZEITIG FERENCZ**

csász. és kir. udv. szállító
 különlegességi gyára
 teljes növényházak
 építésére és
 melegvízfűtő-
 sek berende-
 zésére.

BUDAPEST = WIEN,

VIII., Gyöngytyuk-u. 7. XIII/2. Reinfasse 32-34.

Terv- és költségvetést díjtalanul készítenek. Helyszíni megbeszélés nem lesz felszámítva. 758

„RAPID“
kézi műtrágyaszóró-
készülék.

szabályozható szóró-
kanállal.

Ezen műtrágyaszóró-készüléket Fischl V. gazd. intéző ur szak-
 szerű kísérletezés után találta
 fel. A régi szokásos kézi szó-
 rással szemben előnye, hogy a
 munkás kezét és ruháját nem
 támadja; a használatban levő
 nagy gépekkel szemben előnye,
 az olcsó ár, egyszerű kezelé-
 s hogy 1 ember naponként 7-8
 holdat vetőlépésben haladva
 kényelmesen beszórhat. A be-
 állítható szórókanál által az
 elszórando mennyiség pontos-
 san szabályozható.

Ára Budapesten darabonként

60 korona.Bővebb felvilágosítással szive-
sen szolgálunk 685**Weisz Jakab**

a szabadkai műtrágyagyár képviselője
 V., Lipót-körut 7. szám.

Préselő- és csiszológépeket

cement-, mozaik-, granitdoit-, terrazzo- és járdalapok gyártására,

ugyszintén az összes

formák műkövek, betoncsövek, gömbölyű és tojásalakúak, betonsülyesztő ládák stb.

részére szállít a legújabb szerkezettel és szolid kivitelben

Eisengiesserei und Maschinenfabrik Niederburg

Georg Wittmer, Karlsruhe, Baden.

Alapított 1874.

A bel- és külföld legnagyobb gyárait én rendeztem be.

Katalógusok ingyen és bérmentve.

Legjobb referenciák.

Vezérképviselő Magyarországon részére: **Büschitz Mór, Komárom.**

1024

Pinczék: **Budafok.**Kirendeltség: **Közp. Vásárcsarnok.**Baromfihiázalada: **Budafok.****MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE**

Értékesít húsféléket, baromfi, vadféléket,
 tejterméket, tojást, zöldséget, gyümöl-
 csőt, mézet és mindennemű élelmiszereket.
 Hordóbor-értékesítő osztály. — Égetett
 szeszes italok értékesítése.

A szövetkezet tagjai kedvezményben ré-
 szesülnek. Mindennemű értékesítési ügy-
 ben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

„BUDAPEST“

— Igazgatóság és központi iroda: —
 IV., Veres-Pálné-utca 40. sz.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI
 EGYESÜLET VEZÉRKÉPVISELŐI.

Ételmisszer-áruház (IV., Vámbá-
 körut 8. sz.) húsz-, csemege-, fűszer-, bor-
 és nagybani osztályal. — A maga nemé-
 ben egyedül álló élelmiszer-értékesítő intézet.

Fiókok: Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy,
 Székelyudvarhely, Fiume. Erdélyi birtoko-
 sok ottani fiókjainknál mindennemű
 gazdasági gépeket és eszközöket a legju-
 tányosabbán vétel szethetnek.

BÉRLEVELEK

(SZEGŐDSÉGI LEVELEK) az új
 celédtörvény alapján összeállítva.

::: Darabja 5 fillér. :::

**SZEGŐDSÉGI
KÖNYVECSKÉK**

::: Darabja 10 fillér. :::

**SZEGŐDSÉGI
FŐKÖNYV**

25 ives 2 kor. 50 fillér, 50
 ives 4 kor., 100 ives 7 kor.

Kapható a „PÁTRIA” irod. váll.
 és nyomdai részvénytársaságnál,
 Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Egy teljesen jókarban lévő kétgéprendszerű 16 HP.

gőzekegarnitúra

(Ustron-Teschani gyártmány) a hozzátartozó összes kellék ekkal szabad-
 kézből **jutányos áron eladó.**

A gőzeke munkaközben bármikor megtekinthető.

Érdeklődőknek az uradalom **rácztólyi gazdasága**, posta
 és vasútállomás **Magyarbóly**, az állomásra kocsit küld.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

a **dárdai uradalom jószágigazgatósága**, posta **Dárda.**

1100

Szőlőoltvány! Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort; oltani, permetezni nem kell! Gyökeres 1000 darab 100 korona; sima 50 korona. Szőlőoltványok ezere: 140 korona, a legnemesebb fajokból. — Arjegyék ingyen. — Rendeleti cím:

SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY, Felsőseged. (Somogy m.)

Tessék prospektust kérni!

Szenzációs találmány a mechanika terén : : **„TRIUMF”** száktartó gép. A „TRIUMF” egy napszámost pótol, ami által a t. gazdaközönségnek nagy pénzmegtakarítást tesz lehetővé. Ára 15 kor. A „TRIUMF” kizárólag Hellmann H. W. berlini gépgyárában készül és megrendelhető a magyarországi vezérképviselnél: **SZABOLCSI LAJOS** ur irodájában **BUDAPEST, Erzsébet-körút 7. szám.** 986

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. KER., BAROSS-UTCZA 10. SZÁM.

Alakult 1900. BIZTOSÍTÉKI ALAP: Alakult 1900.

Alapítványok a kormány hozzájárulásával 1.970.340— kor.
Tartalékok 764.780-16 "

Összesen: 2.735.104-16 kor.

1901. évi felesleg	90.349— kor.
1902. " "	59.782-26 "
1903. " "	109.331-73 "
1904. " "	72.438-23 "
1905. " "	61.730-60 "
1906. " "	39.243-85 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1902. évi üzletfeleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készségesen szolgál.

Az Igazgatóság.

Jégbiztosításnál 1907. évtől kezdődőleg újabb jelentékeny kedvezményekben részesíti a gazdákat, melyekről kívánatra felvilágosítást nyújt.

ELADÓ BIRTOK.

Szatmármegye Nyírmegyes község határában, vasúthoz 10 percnyire fekvő **300 hold elsőrendű homokbirtok** uri lakással, gazdasági épületekkel, dohánytermelés és 307 hl. szeszkontingens engedéllyel, őszi vetéssel, előnyös fizetési feltételekkel eladó. Értekezhetni 1115

Csernyus Zoltán tulajdonossal **Mátészalka.**

EREDETI „HAUPTNER”

LÓ- és MARHANYIRÓGÉPEK

76 koronától kezdve.

Főraktár:

GEITNER és RAUSCH
cégnél Budapest, Andrassy-ut 8.

Állattenyésztési, ápolási eszközök, gépek áskellék a nagy raktárban. Sziveskedjék arjegyüket kérni.

Jövő hó folyamán
„ megjelenik a „

KÖZTELEK OLCSÓ KÖNYVTAR

első három füzeté:

1. Cserhádi Sándor: Az istállótrágyáról. ... K —.50
- 2/3. Matlaszkovszky Tádé: Állattenyésztési tanácsadó. Kettős füzet. ... K 1.—
- 4/5. Kovácsy Béla: Szarvasmarhatenyésztés. Számos képpel illusztrált kettős füzet. ... K 1.—

Előfizetési díj 12 füzetre 5 korona.

Részletes prospektussal ingyen szolgál az **OMGE** könyvkiadóvállalata Budapest, IX., Üllői-ut 25. („Patria” r.-t.), ahová az előfizetések is intézendők.

16 oldal díjjal és szüretárral kitértetett

KALLAI LAJOS motorgyárában
Budapest, VI., Gyár-utca 28. sz.,
a leghíresebb benzinelocomobil cséplő-
készletek kaphatók

Ezen motorokat minden gazdasági engedély nélkül maga kezelheti szalmafeldolgozás házak között is.

Kállai Lajos motorosápló-készlettel kitértetett sikerrel működnek az ország minden részében többek között: Sáro Komény József uránál Maros-Nemessől, Zeykfalvi Zeyk Dániel v. főispán uránál Nagysenyed stb. Olcsó árak részlete. Árjegyzék ingyen.

Szénát Szalmát
szénát, zabosbúkkönyvt bármilyen mennyiségben
veszek és eladok.

780
Fejprézéshez modern gőz- és lópréseimet bocsátom eladók rendelkezésére.
SCHREIER BÉLA
takarmánygyároskereskedő
Budapest, VII., Népszínház-utca 22. Telefon 20-52.

Gazdák figyelmébe!!!
Most jelent meg:
A pinczegazdaság melléklet: rmekeinek értékesítése.

Írta: **Szilárd Gyula**, a gróf Esterházy-féle csákvári földművelőiskola tanára.

Tartalma: Pótléka- és cognac-főzés. A törköly és venyige mint takarmány. A borsóprú értékesítése Borkönyvés-törvényből és borsóprúból. Kék szőlő festőanyagának kivonása. Szőlőmagolaj-nyerés. Cse-savoldat készítés szőlőmagból. Ezekészítés.

1 korona 60 fillér előleges be-
küldése ellenében bérmentve
szállítja a "PÁTRIA" r.-t. társ.
gazd. szakkönyvkereskedése,
Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Fiedler János
lencfonógyára
Komárom
vesz

nyers lenkórót
szál-nyeréshez, va-
lamint kaszált és
géppel csépell

lenszalmát,
tetszés szerinti
mennyiségben és
eredeti (pernati)
orsz lenmagot.

Prima, száraz tengeri-moslék
száraz répaszelet
foszforsavas takar-
mányosontmész 40-42%,
különféle olajpogácsa jutá-
nyosan kapható: 343
Meubauer Adolf
gyári meghatalmazottnál
Győr.

Tejgazdaság.
Tejtermelés, tejkezelés.
Írták:
Jászberényi András
és **Szász Ferencz.**
20 ábrával.

Ára 2 kor. 20 fillér.
Az összeg előleges beküldése
esetén bérmentve szállítja a
"PÁTRIA" r.-t. gazdasági
szakkönyvkereskedése,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Száritott répaszeletet
október-november-decem-
beri szállításra, valamint
chi.isalétromot
tavaszi szállításra ajánl:
DUKES és HERZOG
Galgóc - Budapest,
V., VÁCZI-KÖRUT 74.
Telefon sz. 88-09, 730

!!! Ujdonság!!!
Magyarország
gyomnövényei

Kiadja:
Darányi Ignác.
Írta: **Wagner János.**
262 ábrával.

3 korona 30 fillér
előleges be-
küldése ese-
tén bérmentve szállítja
a "PÁTRIA" r.-t. gazda-
sági szakkönyvkereske-
dése, Budapest, IX. ker.,
Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Világírás szabadalom
18 államban.
Stádel-Torkos
FÖLDMÉRŐ-TALIGA
kapható
Stádel gépgyárbán, Győrött.

Magyarország
magánménései.
90 képpel.
Összeállította:
Haraszti Berwolák Károly dr.
császári és királyi asztalnok.
Ára 4 korona.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyv-
kereskedésében, Budapest,
X., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Maier Rikárd és Félix
kínostári szállítók
Wien, II., Kaiser-Josefstr. 30.
vesznek és eladnak minden
állomárról bármilyen mennyiségű
szénát, szalmát,
burgonyát.
Préselés saját és legmodernebb
gőzprésekkel. A legnagyobb
szolgáltatóképességű cég. 426

Vétel

Buza vagy **rozsa** szalmát
keresünk nagyobb men-
nyiségben megvételre. Árjáján-
tákat kérünk simontornyai ber-
gazdaság, u. p. Simontornyai
czimre intézni. 5400

Félszabálygép kerestetik teljesen
jókarban levő,
40-45 lóerőre, 1. comp. tulbevit-
tővel és teljes felszereléssel azon-
nali átvételre. Ugyanott eladatik
vagy becserelethetik egy 28 lóerőjű
szabálygép Rökk-féle, 4. □ telerős
kazánal. Megtekinthető üzemban.
Czím a kiadólivaltalban. 5101

Megvételre kerestetik egy
jó karban le-
vő **3 lóerős benzineloco-**
mobill, esetleg cséplőszekrény-
nyel. Vogt Vilmos bergazdaság,
Nyitra-udnó. 5320

Nyersolajmotor, 3 lóerős,
használt, jó-
karban levő, megvételre keresteti-
tik, esetleg benzinelocomobil-
nyel. 3 lóerős, becserelethetik. Ajánlatok
Pusztaszentmihályi gazdaság
czimzandók, Pest mellett. 5445

Lenmagot
minden vidéki állomáson,
legmagasabb árak mellett
vasárol 775
KRAUSZ HUGÓ
tormenykivitteli üzlete
Budapest, V. Szabadság-tér 6.
Csakis árakkal megjelölt
követelésekkel ellátott aján-
latokat veszek tekintetbe

Bérlet

Birtokot berbe keresek, 400-
500 holdas birtokot
gazdasági épületekkel és bér-
lőkkel, lehetőleg városhoz közeli,
1909. évi október 1-ig. Aján-
latokat kérem Nagysen-Luk, Temes
megye Kripp Vilmos birtokbér-
lő. 5146

DRÓT-KERÍTÉS
LEGKÖZÖBB AZ 1872. ÉVBEN ALAPITOTT
STADLER MIHÁLY
SODONY-FONAT-SZITA ÁRU-
ÉS KERÍTÉS-GYÁRNÁL
BUDAPEST
VI. VÁCZI-KÖRUT 43
ARJÉGYZÉK
DIJMENTES.
MEGBIZNATÓ PONTOS
KISZOLGÁLÁS!

GAZDÁK FIGYELMÉBE!!
UJDONSÁG! UJDONSÁG!

ÁLLATEGÉSZSÉGTAN

Állattenyésztő és állattartó gazdák használatára
Írta: **MONOSTORY KÁROLY**
okl. állatorvos, a magy. kir. állatorvosi
főiskolán az állattenyésztés ny. r. tanára

223 ábrával A mű ára 7 korona

Szerző e művét az állattenyésztő és állattartó intelligens
gazdaközönség számára írta. A 291 lapra terjedő könyv
öt részre oszlik. Az első rész az általános alapvető fogal-
mokat tárgyalja. A második részben a részletes állat-
egészségtani adatok czimén a betegségekkel való védeke-
zésről általában, majd azokról részletesen emlékezik meg.
A harmadik és negyedik részben az állatok káros rossz
szokásairól, azok elleni védekezésről tárgyal, végül a
fertőző betegségeket és azok ellen való védekezéseket
ismerteti. A "Függelék" az állatok adásvételénél felmerülő
perkeskedésekről nyújt tájékoztatást.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szak-
könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25.

forduljon min-
den érdeklődő,
ki sulyt fektet l. faj-
tisztia anyagra.

NAGYENYED re
Alsófehérv. m.

Gyümölcsfák
dizs- és kerítésnövények stb. Nemes
szilvacemetékből nagy készlet.

Szőlőoltványok:
európai, amerikai stíms és gyökéres vesszők.
Arjegyüket ingyen küld:

FISCHER és Társai
faiskolák st. szőlőoltványtelepek

Féllábával a sirban

van az az em-
ber, aki beteg s
nem találja ba-
jának orvoslá-
sát. A modern
embernek kom-
plikált rejtélyes
betegségei szok-
tak lenni, me-
lyek a kúrálás-
hatlan idegrend-
szer rendelle-
nességeiből ke-
lekeznek. E ba-
jokra új, biztos
hatású gyógy-
módot tud a
modern orvosi
tudomány — a
villamos erőt, mely a beteg szervezetbe vezetelve,
ott csodákat művel. De nemcsak az összes idegbajok-
nál, hanem köszvény, csusz, izomfájás, fej-, hát- és ke-
resztfájás, emésztési zavarok, almatlanság, göröcsös
bántalmak és hűdéses állapotok ellen is fényes siker-
rel használják a villamoságot.

Akit tehát ezen betegségek bármelyike gyötör, az
kérje azonnal a „Modern Villamos Gyógyászat” szülő
értekezést, melyet ingyen és bérmentve, zárt borítékban
küld az illetőnek.

Elektro-Vitalizer orv. rend.-int.
Budapest, IV., Károly-körut 2. felemelet 41.
Szállítvány ingyen könyvre.

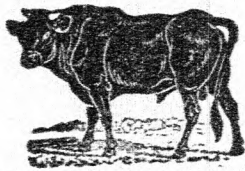
Az **ELEKTRO-VITALIZER** orvosi rend. intézetnek
Budapest, IV., Károly-körut 2. felemelet 41.
Kérem részemre díjlanul, bérmentesen, zárt borítékban
elküldeni a **Modern Villamos Gyógyászat**ról szóló művet
ferfiak részére. (A nem kívánt
kötet törölnö.)

Név
Czím

!! Most jelent meg!!
Tizenkét év a Magyar
Gazdaszövetség törté-
netéből 1896—1908.
Ára 5 korona.
Megrendelhető a "Pátria"
r.-t. gazdasági szakkönyv-
kereskedésében, Budapest,
IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

MOST JELENT MEG!
MÉHÉSZET.
Írta: **SZILÁRD GYULA**
19 ábrával.
TARTALMA: A méhcsalád. A
rajzról. Méhcsaládok. A méhe-
sés. A méhek gondozása mozgatható
belső szerkezetű kaptárakban.
Méhészkesés szalmakészítés.
Ára 1 kor. 10 fillér, mely összeg-
nek előleges beküldése ellenében
bérmentve szállítja a "Pátria" r.-t.
gazd. szakkönyvkereskedése Buda-
pest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Száritott répaszeletet
melasszét és műtrágyát
jutányos feltételek mellett szállít: 105
Sebők Emil és Társa
Budapest, V., Lipót-körut 2. szám.

Elsőrendű fajjellegű vöröstarka ökor és üszőborjukat

1—2—3 éves korban, továbbá hizlalásra v. j. romba való tarka ökröket, ugy-szintén hasas v. friss fejős teheneket a legjutányosabb árban egyezség szerint bármily mennyi-ég szállítására vállalkozunk. 269

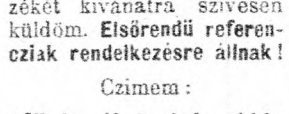
SPITZER és WEILER
KIS-CZELL.

Muraközi hidegvérű (nori) igás tenyészllovak és választott csikók

vásárlásánál közvetlen a tenyésztőtől, segédkezésemet felajánlom s a folyó évben muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra szívesen küldöm. Elsőrendű referenciák rendelkezésre állnak!

Czímem: **idősb Heinrich Mór** lóvásárló ügynöksége Csáktornya (Muraköz) Sörgöncyím: **Heinrich Senior, Csáktornya.** 5729

Fenyves Sándor 4743 tehénkereskedő Bpest, VII., Bethlen-u. 29.

Elsőrendű eredeti bonyhádi teheneket hasasokat vagy borjasokat bármely időben bármely mennyiségben kuláns árakon szállít

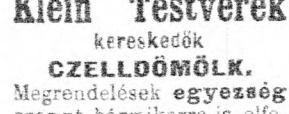
BAUER MÓR tenyész- és haszonállatkereskedő, BUDAPEST. Iroda: VI., Felsőerdősor-u. 1. Istálló Ujpest, Károlyi-u. 11. Telefon 93-95.

Erdélyi Kereskedelmi Társaság Fodor és Társai

megbízásokat ellátgádnak jarmos ökrök, tinók, sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett gyorsan és jutányosan direkt forrásból közvetítik.

Czím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szent-egyház-utca 2-ik szám. Telefon 311. 4. 4

Szenttamási gazdaságban (Pest megye), vasuti állomás: Kunszentmiklós-Tass, levél- és sürgöncyím: Kunszentmiklós, jutányos árban eladó legelsőrendű hasas és szopós-borjas bonyhádi tajfajta tehének és tarka jarmos-ökrök. ::

Az ideai tenyészállatkiállításon teheneink első állami díjjal lettek kiün-tette. Előzetes megkeresésre Kunszentmiklós-Tass állomásán saját kocsi-áll rendelkezésre. 538

Vegyesek Borbívásárlás! Telefon: 11627. Hordóeladás! Schwartz és F. Béla Budapest, VIII., Erzsébet-körút 35. bor- és hordóforralmi vállalat. Használó vásárlásokat, bort, seprű- és tököket; szállít mindenféle nagyságu új és használt hordót. (Transzport- és ászokhordót.) 5455

Perl Mór törvényszékileg bejegyzett földbir-tok adásvétel és bérletek közvetítő ügynökség. Megbízásokat ellátgádnak és a legpontosabban le-bonyolít. Temesvár-Józsefváros, Bomac-utca 15. 5382

FAKULT BÖRKABÁTOK sötét színekre tartósan festettek 4559 **HALTENBERGER BÉLA** ruhafestőgyárában, Kassa. ALAPI TATOTT 1810. **Eladás** Gyümölcsfa-eladás. Leg-jobb, nemesített fajalma és körtefa, erőteljes, dus gyökérzetű, 3—4 éves darabja 60 fill. 2—3 éves darabja 50 fill.; Tököl vasu-álmásra szállítva. 100 darabon felüli vételnél 10% engedmény. Megrendelhető: **osepesszkei kertészművelő, Hermína-majom, u. p. Töröl.** 999

Vadászfegyver. Ritka al-tal. Több kintű, finom vad- és kutyafegyver **goston** áron eladó. Kozák Tolnaker-ülső Lancaster 20 ft. Előtekő lelkészkezetű modern Ham-merles 35 ft. Grenez-áru Bäck-Blintz 40 ft. Snelleres Manlicher, Drilling, Winchester, váloga-tott, szolid készítményű **Hammerles, költés kiváló és** fegyver, különféle lőmértő és több más jó puska **ken ol-csón** eladó Radó A. Egyetem-ter 5. Ugyisint néhány Ham-merles-revolver, ugyanitt fény-képezőgépek féláron kaphatók. 4736

4—5000 kéve prima nád eladó. Hon-g I idor, Zrinypusata. 5399

Napratorgó és tökmagpogácsa-mokból szállítva, legnagyobb emésztető zsír- és proteintar-talommal bármely mennyiségben legjutányosabban beszerzhető Klein Ferenc és fia cégénél, Budapest, Kálmán-utca 17. 5422

Eladó széna, sárga, lóhere, 1500 métermáza. Herost Gyula Cseszora, u. p. M.-Cséke, Bihar m. 5443

Öz. Hertelendy Józsefné vin-dornyálaki gazdaságban u. p. Zala-Szántó, vasutállomás Keszthelyi eladó 50 m. h. tüzelő-fának való erdővás. 250 darab tölgyfa és szerszámfának alkalmas 17 m. hold nyires. Felvilágosítást ad H. Nyáry Kálmán, Zala-Pölgésken. 5452

Szénát, szalmát bármely állomásra elad Deutsch Mór Budapest, VIII., Luther-u. 1/B. 5441

Aló'Irott gazdaság ezennel el-adásra bocsátja míg a készlet tart: eredeti Kvaszival támaszvetőárpának 1 éves utó-termését. 100 kg. 20 koronáért vasutállomásra szállítva. Venni szándékozók, nyilvánított óhajra, mintárolt meggyőződhetnek. Az áru vevő zsájként lesz, után-vét vagy a vételár előzetes be-küldése mellett szállítva. Vági bér gazdaság Vág, Vasutállomás: Szili-Németi, Sopron megye. 5453

Azonnal átveendő: parcella-alkalmas, Ka sától 1/2 órányira Cses nevű cca 960 hold prima szántóföldből 416, közvetlen a vasutállomás mellett elterülő föld-birtok Gyönyörű kastélyai és parkal 390 000 koronáért eladó. Megkeresések Feuerstein Márkus cégénél, Miskolcson. 5279

Kölcsön és vétel új és egyszer használt karteiken kívüli mag-, gabona-, burgonya-, lisztes-, gyapju-

zsák

behordási, kazal-, repce-, rostaalj-, waggon-

ponyva

„HUNGÁRIA“ kettős, kézi, favéges, vagy manilla-aratógép kévekötőzők. Szőlő-kötőző fonalak, köte-lek, zsákszinegek, lópokróczok.

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagár, kölcsonintézet. Vétel, eladás és cserélés. BUDAPEST, Arany-János-utca 10.

1909

Köztelek Zsebnaptár 4.— Borászati Zsebnaptár 3.20 Gard. Számveteli Naptár 2.50 Erdeszeti Zsebnaptár 4.— Műszaki Naptár 4.— Nyulenyésztők Naptára 1.50 Vadász Naptár 3.— K nces Kalendarium 2.— Ath. Nagy Képes Naptár 2.60

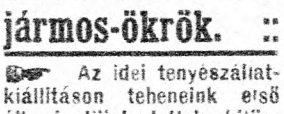
Megrendelhetők a „Patria“ r.-t. gazdasági szakkönyv-kereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Préselt buzaszalmát és zabszalmát

szállít elsőrendű minőségben és legolcsóbban **Ehrenreich Béla** Rajmok (Báoska). 6908

Lovak kelessége

(Chronikus köhögés és nehéz lélegzése) biztos eredménnyel gyógyítható. Számtalan elismerés bizonyítja. Felvilágosítást díjmentesen küld Ripp Arvin. Drezda-A. 785.

Legjobb tejkamiak

tejnyúrók és tejjgazdasági eszközök kaphatók Felső magyar gép- és tejjgazdasági eszköz-gyár FUCHS és SCHLICHTER Budapest, VI., Jász-utca 7. ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Rét- és legelőművelés.

Gyakorló gardák részére. Irtó Károly Rezső. 10 tábrával. 3 kor. 60 fill. előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a „Patria“ r.-t. gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Gazdák figyelmébe!

50% olcsóbb mint bármely más világító-anya

pyroleum világítása.

A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már több ezer uradalomban bevezettetett. Számos elismerésvélő nílám be-tekinthető. — Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. — Ki-vánatra prospektus ingyen és bérmentve. 1407

Degen Jakab

Budapest, IX. ker., Közraktár-utca 23.

Minden gazdának saját magáiránt való kötelessége

cselédeit hasznos olvas-mánnyal ellátni. Ren-delje meg tehát nagyobb példányszámban

A Nép Barátja

1909-ik évre szóló gazda-sági népnaptár és ossza ki ajándékképen cselédei között. E naptár kiadá-sával az OMGE. ellen-súlyozni kívánja a népet megmegtélelő szociálista népiratok hatását.

Bolti ára 50 fillér, 12 példány 5 korona. Megrendelhető a „PATRIA“ részv.-társ.-nál Budapest, IX., Üllői-ut 25.

A Sárdi Tógazdaság

LEVÉLCZIM: TÓGAZDASÁG, SÁRD. SÜRGÖNCYIM: TÓGAZDASÁG Kiskorpád. Vasutállomás: Kiskorpád.

Öszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingau

pontyot és anyapon-tyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anya-pontyot, japánpontyot (higói) aranyorfat, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czom-pót, fogassüllöt, meg-termékenyített fogas-süllőkrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság ki-zárólag csak te-nyészhalat termel

Tógazdasági Intézőség, Sárd, és Dr. Hirsch Alfred Budapest, Klottildpalota.

1037

VILÁGREKORD!**A világon a legelső
szabadalmazott**

Kétgéprendszerű forrógőzeke

VILÁGREKORD!**300 fokot meghaladó
gőztulhevítéssel. ::::**

Schmidt Vilmos mérnök doktor szabad. füstösö-tulhevítője.

Gőzekre egyedül jogosított gyártója Kemna J. gőzekegyára.

Egyetlen gőztulhevítő, melyről a gőzekegyártásban egyszerűségénél és szilidságánál fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül — egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30% szén- és 40% vizmegtakarítás mellett.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmazott gőztulhevítő van üzemben vasúti mozdonyokon.

E G jegyű gép, mindegyik:200 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
300 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.**E K jegyű gép, mindegyik:**170 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
250 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

Kétgéprendszer, sodronykötéltávitel. Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőkhöz egyedül biztos munkateljesítés.

Szakprofesszorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektusokkal és költségvetéssel érdeklődőknek díjmentesen,

készséggel szolgál **KEMNA J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága**

Interurbán telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Sürgőnycim: Kemna Budapestf.

Eladó birtok

Fehér megyében, gyorsvonatállomás mellett, 2000 magyar hold **kitűnő sik gazdaság**, házi kezelés alatt, új, modern épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett. Ára: 1.200.000 kor.

Beyer Károly, Budapest, V., Báthory-u. 5.

Telefon 12-85.

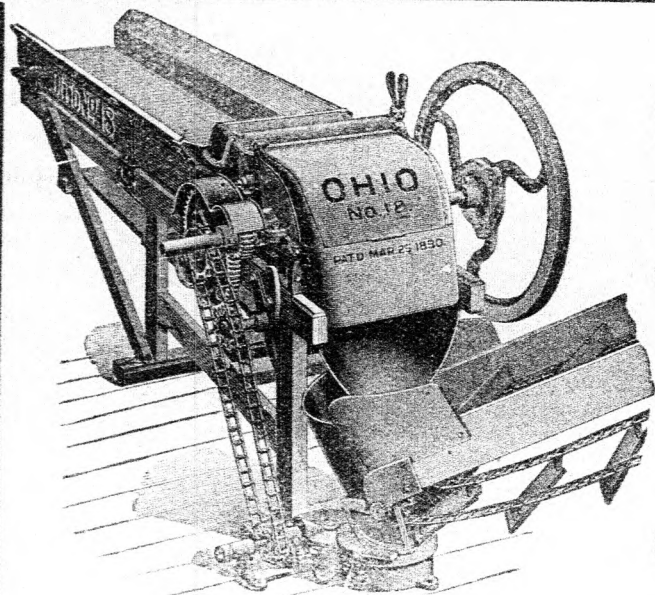
272

Telefon 12-85.

Téli tartásra

növendékmarhát 150 darabig, **felüzetett birkát** 800 darabig elfogad részért vagy pénzért megállapodás szerint vas-megyei bergazdaság, hol **takarmány, szalma és kitűnő istállók bőven vannak.** Megkeresések a kiadóhivatalba küldendők.

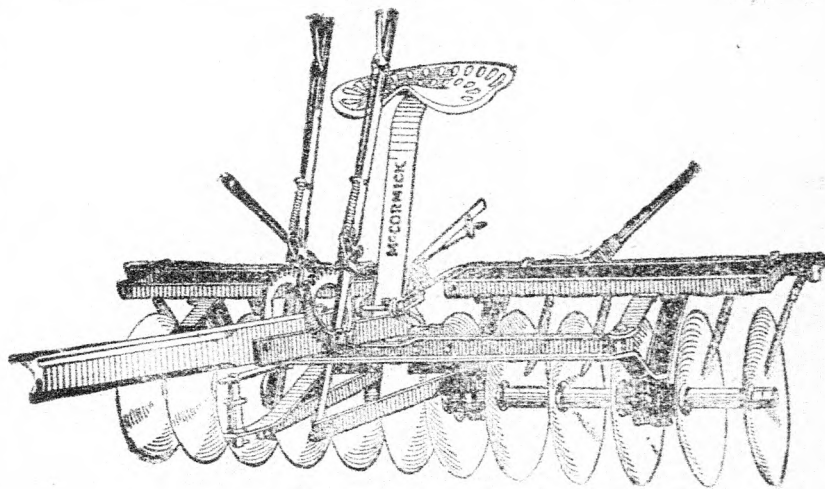
1112

„OHIO“ EREDETI AMERIKAI tengeriszár-tépő-,

zöldtakarmányaprító- és szalmaszecskázógép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.**Mc CORMICK** tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12. szám.
J. E. KNECHT, igazgató.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és
GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. **BUDAPEST—KELENFÖLD**
a budaörsi-uton, a vasútállomással szemben.

Lenkórót rostnyeréshez bármily mennyiségben, a legmagasabb árban vesz, bejelentéseket a legkedvezőbb feltételek mellett elfogad a

Magyar Kender- és Lenipar Részv.-Társ.

Előbb SALZMANN és TSA (Budapest, V., Szabadság-tér 15.) Szeged-Érsekújvár.
Megkeresések kizárólag fenti címhez intézendők. 820

Birtok kerestetik

Magyarország nyugati részén, közel vasúthoz, 1500—2000 holdig, prima gazdaság, megfelelő épületekkel, urilakással és parkkal, készpénzfizetés ellenében.

Beyer Károly Budapest, V., Báthory-utóza 5. sz.

Telefon 12—85.

272

Telefon 12—85.

A ki földet

bérbe adni vagy bérbe venni, eladni vagy venni akar, forduljon bizalommal a

Földbérleti és parcellázó bank részvénytársasághoz
Temesvár—Belváros, Losonczy-tér, (Wimmer-féle ház).

A bank különösen foglalkozik **telepítések és parcellázások keresztülvitelével** és e célból megvesz vagy bizományban átvesz **nagybirtokokat** s ezeket kedvező feltételek mellett kigazdálnak a tulajdonos közreműködése nélkül eladja. Mindennemű szóbeli vagy írásbeli felvilágosítással díjmentesen szolgál.

308

Minden- nemű zsák és ponyva

szolid kiszolgálás. **Ponyvakölcsonzó intézet. Waggontakaró-ponyvák** bármily nagy mennyiségben kaphatók. Árjegyzék, minták kivá-
natra ingyen és bérmentve küldetnek. 915

a legjobb minőségben **FISCHER-féle zsák- és ponyvagár-** és legjutányosabban a **FISCHER-féle** zsákban, Budapest, Nádor-u. 31—33. szerezhetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltar-
tanak 10—12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyva-
gyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak szállítója. Pontos

Budapest utcairól összegyűjtött **lóhulladék,** dusan fekáliákkal compostirozva, :: :: valamint egyéb minőségű **Cséry-féle természetes (szemét) trágya**

legolcsóbb és legjobb, nem egyoldalú trágyanem, mely majdnem egyenlő arányban tartalmaz kálit, phosphorsavat és nitrogén t. :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: Részletes felvilágosítással és szakismertetéssel szolgál

Bayerthal és Lévy trágyaosztály Bpest, V., Bálvány-u. 26.

Telefon: 31—79.

Telefon: 31—79.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR R.-T. vasöntöde, gép- és rézműgyár • BUDAPEST, V., Csáklya-u. 3.

SPECZIAL- szeszgyárak és szeszfinomítók

GÉPGYÁR: élesztőgyárak

keményítő-syrup- és dextrin-gyárak

teljes gépészeti berendezése.

Atalakit meglevő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.
Nemzetközi szeszértékesítő- és erjesztőipar-kiállítás Bécs 1904. • Nagy állami érem. • Legnagyobb kiténtetés.